

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּתֵר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב... וַיִּבְרַךְ אֶתֹּ שָׁם"

עַל הַפְּתוּב בְּפִרְשֵׁתָנוּ, "וַיֹּתֵר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חו"ל, שֶׁהַמְּלֶאךָ שֶׁנֵּאָבֵק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הוּא "סַמְאֵל", הוּא יֵצֵר הָרַע, הוּא הַשָּׂטָן, הַמְּסִית אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ תְּנַחוּמָא: "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ" – זֶה סַמְאֵל, שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ". וְכֵן גַּם בְּזֵהָר הַקָּדוֹשׁ כְּתוּב: "וְהָיָה מְלֶאךָ – שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הָיָה, וְאִיהוּ (=וְהוּא) סַמְאֵל".

וּמְבוֹאֵר בַּגְּמָרָא שֶׁיַּעֲקֹב וְשָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, הָעֵלּוּ בְּרַגְלֵיהֶם אֶבֶק עַד פְּסַא הַכְּבוֹד, וּכְפִי שֶׁכְּתוּב (חוּלִין צ"א): "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ" מְלַמֵּד שֶׁהָעֵלּוּ (יַעֲקֹב וְהַמְּלֶאךָ, בְּהֵיָבֵקָם אֶחָד בְּשֵׁנִי) אֶבֶק בְּרַגְלֵיהֶם עַד פְּסַא הַכְּבוֹד" אִם כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מָה הוּא הָעֲנִין שֶׁל הָאֶבֶק שֶׁהָעֵלּוּ יַעֲקֹב וְהַמְּלֶאךָ – מָה עַד פְּסַא הַכְּבוֹד?

תְּחִילָה, נִקְדֵּים לְהִבְיָא אֶת דְּבָרֵי ה"בֵּן אִישׁ חַי" וַיַּע"א, הַכּוּתֵב בְּסִפְרוֹ "בֵּן יְהוּדֵעַ", שֶׁהָאֶבֶק שֶׁהָעֵלּוּ יַעֲקֹב וְעֲשׂוֹ עַד פְּסַא הַכְּבוֹד הוּא הַמְּלַחְמָה בֵּין הָאֶבֶק מְצַד הַקְּדוּשָׁה כְּנֶגְדַּ הָאֶבֶק מְצַד הַטּוֹמְאָה.

וּכְפִי דְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים: "יְדוּעַ שֶׁהַסְּטָרָא אַחֲרָא נִקְרָא אֶבֶק... וַיֵּשׁ אֶבֶק מְצַד הַקְּדוּשָׁה... (שְׁכַן), זֶה לְעוֹמֵת זֶה עֲשֵׂה אֱלֹקִים... (וְצָרִיךְ לְדַעַת), כָּל הַמְּלַחְמוֹת שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂין וּמְצַלִּיחִין (זֶה) בְּזִכּוֹת הָאֶבֶק שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ... כָּל תּוֹרָה שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּעוֹלָם הַזֶּה (הִיא) בְּזִכּוֹת יַעֲקֹב אָבִינוּ... לְכֹן, הֵבֵט וַיֵּרָא פְּמָה סוּד נִשְׁגַּב יֵשׁ בְּאוֹתוֹ אֶבֶק (שֶׁל הַקְּדוּשָׁה), וְהַכֵּל הוּא עֲנִין שֶׁל תִּיקוֹן וּבִירוֹר. וְנִרְאָה לְרִמּוֹז, (ש) – אֶב"ק רֵאשִׁי תִיבוֹת אֹרְהָ בִּרְכָה קְדוּשָׁה. (וְכֵן) אֶב"ק גְּמַטְרִיָּה חֶסֶד א"ל. וְלְכֹן, קוֹדֵם מְלַחְמָתוֹ (שֶׁל יַעֲקֹב) עִם שָׂר עֲשׂוֹ, אָמַר הַפְּתוּב וַתַּעֲבֵר הַמְּנַחָה עַל פְּנֵי וְהוּא לֵן בְּלִילָה הַהוּא בַּמְּנַחָה. "מְנַחָה" גְּמַטְרִיָּה "אֶבֶק", "מְנַחָה" גְּמַטְרִיָּה "אֶבֶק", שֶׁעֲשֵׂה לוֹ (יַעֲקֹב) הַכְּנָה בְּאֶבֶק הַקְּדוּשׁ, קוֹדֵם שְׁנֵלְחָם עִם עֲשׂוֹ".

וְצְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מָהוּ עֲנִין הָאֶבֶק מְצַד הַקְּדוּשָׁה, וּמָהוּ עֲנִין הָאֶבֶק מְצַד הַטּוֹמְאָה?

פְּתַח דְּבָרֵינוּ יֵאִיר עַל מָה שֶׁלְּמַדְנוּ מִמְּשַׁנְתּוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל ה"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" (וַיִּשְׁלַח מ"ט): "וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, הָעֵלָה אֶבֶק עַד פְּסַא הַכְּבוֹד, כִּי סַמְאֵל, שֶׁהוּא הַשָּׂטָן, יֵצֵר הָרַע, נִחַשׁ, אַחֲזוּ בְּעַקְבּוֹ (=קְטָרְגַּ עַל יִשְׂרָאֵל) עַל מִצּוֹת קְלוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בְּעַקְבּוֹ: אֶבֶק רִיבִית, אֶבֶק לְשׁוֹן הָרַע, אֶבֶק שְׁבִיעִית. (וְגַם) יַעֲקֹב הָעֵלָה (אֶבֶק)... וְהוּא אֶבֶק שֶׁהָעֵלּוּ (בְּכַפֵּל, כְּפִי שֶׁלְּמַדְנוּ) 'כַּד קָמוּ מִמְּתִיבְתָא דְּרַב הוֹנָא' (הָאֶבֶק בְּיִשִּׁיבָה שֶׁל רַב הוֹנָא, כְּאֲשֶׁר קָמוּ תַלְמִידֵי מִהַשִּׁיעוֹר)".

כְּדִי לְהִבִּין אֶת דְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל ה"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", הִבָּה וְנִתְבּוֹנֵן בְּמָה שֶׁאָמְרוּ חו"ל בַּגְּמָרָא (שְׁבֵת קה'): "הַמְּקָרַע בְּגָדֵי בְּחֻמָּתוֹ (=בְּגִלְל כְּעֶסוֹ הָרַב), וְהַמְּשַׁבֵּר כְּלָיו בְּחֻמָּתוֹ, וְהַמְּפֹזֵר מְעוֹתָיו (=כְּסָפוֹ) בְּחֻמָּתוֹ – יֵהָא בְּעֵינֵיךְ כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה – (מִפְּיֹן) שְׁכַף (הִיא) אוֹמְנָתוֹ שֶׁל יֵצֵר הָרַע: הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ 'עֲשֵׂה כֵךְ', וְלִמְחָר אוֹמֵר לוֹ 'עֲשֵׂה כֵךְ', עַד שֶׁאוֹמֵר לוֹ 'עֲבוֹד עֲבוּדָה זָרָה', וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד".

נִמְצָאנוּ לְמִדָּים, שֶׁהַיֵּצֵר הָרַע מְאֹד מְשַׁתְּקֵק לְהִבְיָא אֶת הָאָדָם לְכַךְ שֶׁיַּעֲבֹר חֲלִילָה עַל כָּל הָעֲבִירוֹת הַחֲמוּרוֹת. אֶךְ, בִּיּוֹדְעוֹ שֶׁהָאָדָם לֹא יִשְׁמַע בְּקוֹלוֹ לְעִבּוֹר עַל הָעֲבִירוֹת הַחֲמוּרוֹת, הוּא מִתְחַכֵּם לְפָתוֹתוֹ תְּחִילָה לְזַלְזֵל בְּמִצּוֹת הַקְּלוֹת. וּמֵאַחַר שֶׁעֲבִירָה גּוֹרֶרֶת עֲבִירָה, הוּא מְבִיא אוֹתוֹ אֵט אֵט לְעִבּוֹר עַל כָּל הָעֲבִירוֹת הַחֲמוּרוֹת שְׁבֵתוֹרָה.

וּמִזֶּה נִשְׁכִּיל לְהִבִּין, כְּמָה צָרִיךְ לְהִזְהָר שֶׁלֹּא לְזַלְזֵל חֲלִילָה בְּמִצּוֹת הַקְּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינוּ בַּמְּשֻׁנָּה (אָבוֹת ד', ב'): "בֵּן עֲזָאִי אוֹמֵר: הָיִי רֵץ לְמִצְוָה קְלָה בְּחֻמּוֹרָה, וּבוֹרַח מִן הָעֲבִירָה. שְׁמִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוָה, וְעֲבִירָה גּוֹרֶרֶת עֲבִירָה". וְהִנֵּה, מְקָרָא מְלֵא דְּבַר הַכְּתוּב: "וְהָיָה יַעֲקֹב תִּשְׁמָעוֹן אֶת הַמְּשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה...". מְעִיר רש"י: אִם אֶת הַמִּצּוֹת הַקְּלוֹת, שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בְּעַקְבָיו – שֶׁהָאָדָם דוֹרֵךְ עֲלֵיהֶן וּמְזַלְזֵל בְּהֵן".

הִנֵּה מְבוֹאֵר, כִּי הַהִגְדָּרָה שֶׁל מִצּוֹת קְלוֹת הִיא, מִצּוֹת "שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בְּעַקְבָיו". וְכֵאֲשֶׁר הָאָדָם דָּשׁ בְּעַקְבָיו בְּעַפְרָה, הוּא מְעֵלָה אֶבֶק. וְהוּא שֶׁשְׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (ב"ב קסה'), שֶׁאֶבֶק לְשׁוֹן הָרַע הוּא מִהַדְּבָרִים שֶׁאֵין הָאָדָם נִיצוֹל מֵהֶם, כִּיּוֹן

שהוא גָּדַר וּסָיַג דְּרַבְּנָן, וְלִכְּנָן נִרְאָה בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת כְּאִסּוּר קָל.

הִנֵּה, הַרוּחָנוּ לְדַעַת, כִּי הָאֲבָק שֶׁהֶעֱלָה שָׂרוּ שֶׁל עֵשׂוּ עַד לְכַסּא הַכְּבוֹד הוּא בְּעֵצָם כְּדִי לְקַטְרֵג עַל יַעֲקֹב וְזָרְעוֹ אַחֲרָיו, שֶׁהֵם מְזַלְזָלִים וְדָשִׁים בְּרַגְלֵיהֶם בְּמִצְוֹת הַקְּלוֹת. וְעַל-כֵּן בְּקֶשׁ ה-ס"מ לְהַרְוֵג אֶת יַעֲקֹב, לְפִי שְׂאִין הוּא רְאוּי לְהַעֲמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל – זָרַע הַקֹּדֶשׁ.

אוּלָּם, אוֹמֵר הַפְּתוּב: "וַיֵּרָא כִּי לֹא יִכּוֹל לוֹ" – רָאָה ה-ס"מ, שָׂרוּ שֶׁל עֵשׂוּ, שֶׁהוּא אֵינוֹ מִצְלִיחַ לְעוֹרֵר קַטְרוֹג עַל יַעֲקֹב, מִכִּיּוֹן שֶׁיַּעֲקֹב אֲבִינוֹ גִּזְהָר תְּמִיד לְקִים אֶת כָּל מִצְוֹת ה', קָלָה כְּבַחְמוּרָה. דְּבַר זֶה אֲנוּ לְמַדִּים מִמָּה שְׁכַתוּב בְּלִידַת יַעֲקֹב: "וַאֲחֵרֵי כֵן יֵצֵא אַחִיו וַיְדוּ (שֶׁל יַעֲקֹב) אַחֲזוֹת בְּעֵקֶב עֵשׂוּ". וְהַפְּנֹנָה כָּאֵן הִיא, שֶׁיַּעֲקֹב אֲבִינוֹ הַשְּׂכִיל לְהַבִּין שְׂכּוּחוֹ שֶׁל עֵשׂוּ לְהַפִּיל אֶת זָרַע יִשְׂרָאֵל בְּרִשְׁתּוֹ, דּוֹקָא עַל-יְדֵי שֶׁהוּא מְכַשִּׁילֵם בְּמִצְוֹת הַקְּלוֹת שֶׁהָאֲדָם דָּשׁ בְּעֵקֶבָיו. וְלִכְּנָן, מִיד בְּצִאת עֵשׂוּ לְאוּרֵי הָעוֹלָם, "אַחֲזוּ יַעֲקֹב בְּעֵקֶב עֵשׂוּ", כְּדִי לְהוֹדִיעַ לְכָל לְהִיזְהָר לְבָל לְהִיכְשֵׁל בְּמִצְוֹת הַלְלוֹ שֶׁהָאֲדָם דָּשׁ בְּעֵקֶבָיו.

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר רָאָה הַנְּחֻשׁ/הס"מ "כִּי לֹא יִכּוֹל לוֹ", שְׂאִין הוּא מִצְלִיחַ לְקַטְרֵג עַל יַעֲקֹב אֲבִינוֹ, מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב אֲבִינוֹ הִיָּה זְהִיר בְּכָל מִצְוֹת ה', קָלָה כְּבַחְמוּרָה. עַל-כֵּן "וַיִּגַּע בְּכַף יָרְכוֹ" – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, יוֹצְאֵי יַרְדֵּן יַעֲקֹב אֲבִינוֹ. כְּדִי לְהַפִּילֵם בְּמִצְוֹת הַקְּלוֹת "שֶׁהָאֲדָם דָּשׁ בְּעֵקֶבָיו".

וְעַל-כֵּן אוֹמֵרֵת הַתּוֹרָה: "וַתִּקַּע כַּף יַרְדֵּן יַעֲקֹב בְּהֶאֱבֹקוֹ עִמּוֹ...וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוֹ". שְׂאִכֵּן בְּעֵנִין זֶה(=בְּמִצְוֹת שֶׁהָאֲדָם דָּשׁ בְּרַגְלָיו) יֵשׁ בְּפּוּחוֹ שֶׁל הַנְּחֻשׁ לְהַפִּיל אֶת יוֹצְאֵי יַרְדֵּן יַעֲקֹב, אֶת יִשְׂרָאֵל.

וְאוּלָּם, כְּנִגַּד הָאֲבָק שֶׁהֶעֱלָה שָׂרוּ שֶׁל עֵשׂוּ עַד לְכַסּא הַכְּבוֹד כְּדִי לְקַטְרֵג עַל יַעֲקֹב וְזָרְעוֹ אַחֲרָיו, שֶׁהֵם מְזַלְזָלִים וְדָשִׁים בְּרַגְלֵיהֶם בְּמִצְוֹת הַקְּלוֹת. הַקֵּב"ה מְבַטֵּחַ לָנוּ וְאוֹמֵר: אִם אַתֶּם נִלְחַמִּים בְּמַלְחַמָּתָהּ שֶׁל תּוֹרָה וּמְפַלְפְּלִים בָּהּ, אֲנִי נִלְחַם לָכֶם עִם אוֹיְבֵיכֶם הַמְּקַטְרְגִים עֲלֵיכֶם.

וּמִצִּינוּ בְּגִמְרָא, כִּי כַח הַפְּלִפּוּל שֶׁבַתּוֹרָה הוּא בְּבַחֲיַת "עוֹקֵר הָרִים", כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (סְנֵהֲדֵרִין כ"ד): "הַרְוֹאֵה אֶת רִישׁ לְקִישׁ (הַלּוּמֵד) בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ, כְּאִילוֹ עוֹקֵר הָרִים וְטוֹחֲנָן זֶה בְּזֶה... (וְכֵן) הַרְוֹאֵה אֶת רַבִּי מֵאִיר בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ, כְּאִילוֹ עוֹקֵר הָרִים וְטוֹחֲנָן זֶה בְּזֶה". עַל-כֵּן, כְּאֲשֶׁר תְּלַמְּדֵי חֻכְמִים מְפַלְפְּלִים בְּקוּשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הֵם כְּאִילוֹ "עוֹקְרֵי הָרִים וְטוֹחֲנִים אוֹתָם". וְאִז, אוֹתוֹ אֲבָק שֶׁל תְּלַמְּדֵי הַחֻכְמִים, הַנוֹצֵר מִ"טְחִינַת הַהָרִים", הוּא שְׂמִיטָל אֶת הָאֲבָק שֶׁהֶעֱלָה ה-ס"מ כְּדִי לְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל. (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) קַטְנַתִּי מִכָּל הַחֻסְדִּים" (לְבִי יֵא)

בְּסִפְרוֹ "דְּבַשׁ לְפִי" (מְעַרְכַת זֵאוֹת ב) הַבִּיא הַחִיד"א בְּשֵׁם גּוֹרֵי הָאֵר"י: שְׁבַעַת שְׂאֲדָם נִתְּנוּ בְּצָרָה וּמִתְפַּלֵּל לְהַנְצִיל מִמֶּנָּה, כְּדֹאֵי שְׂנִיזְפִיר בְּתַפְלָתוֹ אֶת הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁעָשָׂה כְּדִי שֶׁיַּעֲמְדוּ אֵלָיו בְּעִבּוּרוֹ לְזָכוֹת. אִךְ כְּתַב הַחִיד"א, כִּי אִף כְּאֲשֶׁר מְזַכֵּיר הוּא אֶת מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים. לֹא יִזְכִּירֵם בְּפִרוּשׁ אֶלָּא בְּרַמְזוֹ, כִּי אִם יִזְכִּירֵם בְּפִרוּשׁ עֲלוּלִים הַמְּקַטְרְגִים לְפִשְׁפֵּשׁ בָּהֶם וּבּוֹדֵאֵי יִמְצְאוּ בָּהֶם חֻסְרוֹנוֹת וּפְגָמִים. וְכֵן בְּמִקּוֹם שֶׁיִּסְגְּרוּ מַעֲשִׂים אֵלּוּ עָלָיו יִהְיֶכּוּ הֵם לְקַטְרֵגָה חֲלִילָה.

אִף יַעֲקֹב אֲבִינוֹ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הַזְּכִיר בְּתַפְלָתוֹ אֶת מַעֲשֵׂי הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה כְּדִי שֶׁיַּעֲמְדוּ לוֹ לְזָכוֹת וּבַחֵר לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּדֶרֶךְ רַמְזוֹ, וְכֵן אָמַר: "קַטְנַתִּי מִכָּל הַחֻסְדִּים", רְכוּשֵׁי נֶקֶטָן וְנֶחֱסֵר מִחֲמַת כָּל הַחֻסְדִּים שֶׁעָשִׂיתִי.

אַבְקַת הַקְּדוּשָׁה

לְרַב הוֹנָא, שֶׁהִיָּה רֹאשׁ יְשִׁיבָה בְּבָבֶל, הָיוּ שְׂמוֹנֵה מֵאוֹת תְּלַמְּיָדִים. וּמִחֲמַת רִיבּוּי הַתְּלַמְּיָדִים, הָיָה מוֹסֵר אֶת הַשִּׁיעוּרִים שֶׁלּוֹ בְּאִמְצָעוֹת שְׁלִשָׁה-עֶשֶׂר מִתּוֹרַגְמָנִים, שֶׁהָיוּ מִתְחַלְקִים וּמוֹסְרִים אֶת הַשִּׁיעוּר לְקַבּוּצוֹת קַבּוּצוֹת שֶׁל תְּלַמְּיָדִים. וּמִסְפָּרִים לָנוּ חִז"ל דְּבַר פְּלֵא: בְּשַׁעַת הַשִּׁיעוּר הָיוּ הַתְּלַמְּיָדִים נוֹהֲגִים לְשַׁבֵּת עַל בְּגָדֵיהֶם שֶׁפָּרְשׁוּ עַל הָאָרֶץ. לְאַחַר הַשִּׁיעוּר שֶׁל רַב הוֹנָא, הָיוּ קָמִים הַתְּלַמְּיָדִים וּמִנְעָרִים אֶת בְּגָדֵיהֶם מִן הָאֲבָק שֶׁדָּבַק בָּם בְּשַׁעַת הַלִּימוּד. וּמִסְפָּרֵת הַגְּמְרָא, שְׂאוֹתוֹ אֲבָק עָלָה עַד לְשָׁמַיִם, וְכִסָּה אֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְהָיָה נִיכָר דְּבַר זֶה לְמַרְחוֹק, עַד שֶׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיוּ אוֹמְרִים: "עֵתָה קָמוּ תְּלַמְּיָדָיו שֶׁל רַב הוֹנָא בְּבָבֶל מִתְלַמְּוֹדֵם...".

וְעַל-כֵּן אָמַר ה"בֵּן אִישׁ חִי", בְּפִירוּשׁוֹ "בֵּן יְהוּדָע" (שָׁם): "לְפִי זֶה מוֹכֵרֵחַ לוֹמֵר, שֶׁהִיָּה זֶה בְּדֶרֶךְ נֶס, לְכַבּוֹד רַב הוֹנָא וְלְכַבּוֹד הַצִּיבּוֹר הַרְבִּים שֶׁנֶּאֱסָפִים בְּדַרְשָׁה שֶׁלּוֹ, כִּי בְּדֶרֶךְ טֵבַע אִי-אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת דְּבַר זֶה, שְׂאוֹתוֹ אֲבָק יֵרָאֵה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא רְחוֹקָה כְּמָה יָמִים מִבָּבֶל, אֶפִּילוֹ אִם יִהְיוּ נֶאֱסָפִים אַרְבַּע מֵאוֹת רְבּוּא (תְּלַמְּיָדִים). אֶלָּא מוֹכֵרֵחַ לוֹמֵר שֶׁהִיָּה זֶה בְּדֶרֶךְ נֶס". ב"חִידוּשֵׁי אֲגָדוֹת" לְמַהֲרַ"ל מִפְּרָאג (כְּתוּבוֹת, שָׁם), הוּא פּוֹתֵב כִּי מָה שְׂאֲמָרוֹ חִז"ל, שֶׁאֲבָק בְּגָדֵיהֶם עָלָה לְמַעְלָה, וְכִסָּה אֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, הַפְּנֹנָה כָּאֵן שְׁבִזְכוֹת תּוֹרָתָם שֶׁל בְּנֵי בָבֶל, תְּלַמְּיָדֵי רַב הוֹנָא, כְּאֲשֶׁר קָמוּ וְנִעְרוּ אֶת בְּגָדֵיהֶם מִן הָאֲבָק שֶׁדָּבַק בָּהֶם, נּוֹצְרוּ מֵאֲבָק זֶה עֲנָנִים בְּשָׁמַיִם, הַמְּסַתִּירִים אֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. וְעֲנָנִים אֵלּוּ נִסְעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּדִי לְהוֹרִיד שָׁם גֶּשֶׁמִי בְּרָכָה.

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּי!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוְתָר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא פִּי לֹא יָכַל לֹא וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבֹקוֹ עִמּוֹ"

על הכתוב בפרשתנו, "וַיִּוְתָר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא פִּי לֹא יָכַל לֹא וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב", מביא השל"ה הקדוש רמז נפלא, על-פי מה ששינונו בגמרא (מנחות מג'): "רבי אליעזר הגדול אומר: מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין? מפני שתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד". הנה, אומר השל"ה הקדוש, שלשת הדברים הללו – "ים רקיע כסא" – הם רמז לשלש המעלות העליונות שבהן זכה יעקב אבינו, ובהם זכו גם כל יוצאי "ירך יעקב" (=בני ישראל), שיצאו ממנו. ועל-כך רומז הכתוב "ירך יעקב":

"ירך" – ראשי תיבות: **י**ם **ר**קיע **כ**סא.

וְצִרְיָ לְדַעַת, שֶׁה־ס"מ, שָׂרוּ שֶׁל עֲשׂוֹ, נֶאֱבַק עִם יַעֲקֹב פְּדִי לַפְּגוּעַ בְּכָל שְׁלֹשׁ הַמַּעְלוֹת הַלְלוּ, "ים רקיע כסא", אֲבָל לֹא הַצְּלִיחַ לַפְּגוּעַ בְּשְׁתֵּי הַבְּחִינֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת ("ים רקיע"), אֲלֵא פָּגַע רַק בַּבְּחִינָה הַשְּׁלִישִׁית, בְּ"כִסֵּא", כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא (חולין צא'): "מִלְמַד שֶׁהָעָלוּ (יעקב והמלאך, בהיאבקם אחד בשני) אֲבָק בְּרַגְלֵיהֶם עַד כִּסֵּא הַכְּבוֹד". (לומר לנו שה"אבק" פגם בכסא הכבוד). וזהו שרומז הכתוב: "ותקע כף ירך יעקב". כלומר, שפגע רק באות "כף" של המלה "ירך", שהוא כאמור רומז ל**כסא הכבוד**.

וּמִמְשִׁיךְ הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ לְבֹאֵר עֲנִין זֶה שֶׁל ג' הַמַּעְלוֹת ("ים רקיע כסא"), וְאוֹמֵר, שְׁלֵיַעֲקֹב אֲבִינוֹ הִיְתָה שְׁלִיטָה עַל שְׁלֹשׁ הַבְּחִינֹת הַלְלוּ. הָא כִּי־צַד?

הִנֵּה, מְצִינּוּ, שִׁיעֲקֹב שֶׁלֵט עַל הַיָּם, כְּאֲשֶׁר קָרַע אוֹתוֹ, כְּפִי שְׁכָתוֹב (בראשית לב, יא): "כִּי בְמִקְלִי עֲבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה". וּפְרַשׁ רַש"י בְּשֵׁם הַמְּדַרְשׁ: "נָתַן מִקְלוֹ בַּיַּרְדֵּן וּבְנִקְעַת הַיַּרְדֵּן". וְעוֹד מְצִינּוּ בַּמְּדַרְשׁ (בראשית רבה עו, ה'): "לֹא עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן, אֲלֵא בְזִכְוֹתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב". הֲרִי לָנוּ מִכָּאן, שִׁיעֲקֹב שֶׁלֵט עַל בְּחִינַת "ים".

וְכֵן מְצִינּוּ, שִׁיעֲקֹב אֲבִינוֹ שֶׁלֵט גַּם עַל בְּחִינַת "רְקִיעַ", כְּפִי שֶׁמְצִינּוּ בְּכָתוֹב: "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ". וְדַרְשׁוּ חו"ל בַּגְּמָרָא (חולין צא'): "וְכִי שָׁמַשׁ לוֹ לְבָדוֹ זֶרְחָה? וְהֲלֹא לְכָל הָעוֹלָם זֶרְחָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק: שָׁמַשׁ הַבָּאָה בְּעֵבְרוֹ – זֶרְחָה בְּעֵבְרוֹ". הִנֵּה, מְבֹאָר, שִׁיעֲקֹב שֶׁלֵט בְּשֶׁמֶשׁ שְׁבָרְקִיעַ, שֶׁ"זֶרְחָה בְּעֵבְרוֹ".

וְכֵן שֶׁלֵט יַעֲקֹב אֲבִינוֹ גַּם עַל בְּחִינַת "כִּסֵּא". שֶׁהָרִי, צוּרְתוֹ הִיְתָה חֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכְּבוֹד, כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא (חולין צא'): "וַיִּפְּגַע בְּמָקוֹם וַיִּלֵּן שָׁם... וַיַּחְלֵם) וְהִנֵּה מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדִּים בוֹ... תִּנְא: (הַמְּלָאֲכִים הָיוּ) עוֹלָיִם וּמִסְתַּפְּלִים בְּדִיוֹקְנוֹ שֶׁל (יעקב) (לְמַעַלָּה (הַחֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכְּבוֹד), וַיִּוְרְדִים וּמִסְתַּפְּלִים בְּדִיוֹקְנוֹ שֶׁל (יעקב) (לְמַטָּה)". וּפְרַשׁ רַש"י: "פְּרָצוּף אָדָם (הִיָּה) בְּאַרְבַּע (הַ)חַיּוֹת (שְׁבִכֵּסָא הַכְּבוֹד), בְּדַמוֹת יַעֲקֹב". וְכֵן, בְּתִיקוּנֵי הַזֶּהָר מְבֹאָר (סה'): "דִּיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב חֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכְּבוֹד".

הִנֵּה, זְכִינּוּ לְלַמּוֹד, שִׁיעֲקֹב אֲבִינוֹ זָכָה לְשֹׁלֵשׁ הַבְּחִינֹת, יָם רְקִיעַ כִּסֵּא, שֶׁסִּמְנָן "ירך". וּמוֹסִיף הַשֵּׁל"ה וְאוֹמֵר, שֶׁגַּם זָרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זָכוּ לְשֹׁלוֹט בְּ-ג' בְּחִינֹת אֵלוֹ – יָם רְקִיעַ כִּסֵּא – רֵאשִׁי תִיבוֹת "ירך". הִנֵּה, הַשְּׁלִיטָה בַּיָּם הִיְתָה בְּקִרְיַעַת יָם סוּף, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (שמות יד, כב'): "וַיִּבְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בִּיבֶשֶׁה וְהַיָּם לָהֶם חוֹמָה מִיַּמִּינָם וּמִשְׂמָאלָם". הַשְּׁלִיטָה עַל הַ"רְקִיעַ" הִיְתָה כַּמְבֹאָר בַּמְּדַרְשׁ (דברים רבה ב, לא): "שְׁבַעֲהָ רְקִיעִים הֵן (בְּשָׁמַיִם)... וּפְלֵהוּ (=וְכָלָם) פֶּתַח הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, לְהוֹדִיעֵן, שְׂאִין אֵלוֹהָ אַחֵר, אֲלֵא הוּא". הַשְּׁלִיטָה בְּבְחִינַת "כִּסֵּא" הִיְתָה בְּבִנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁנִקְרָא "כִּסֵּא", כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (ירמיה יז, יז): "כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מֵרָאשׁוֹן, מְקוֹם מִקְדָּשׁנוֹ". כִּיּוֹן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ מְכוֹן כְּנֶגֶד כִּסֵּא כְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה, אוֹמֵר הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ, צִרְיָ לְדַעַת שֶׁה־ס"מ/יָצַר הָרַע לֹא יָכוֹל הִיָּה לְשֹׁלוֹט כָּלָל בְּשְׁתֵּי הַבְּחִינֹת "ים רְקִיעַ", אֲלֵא רַק בְּבְחִינַת "כִּסֵּא" – וְלָכֵן נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בֵּית תְּפָאֲרַתְנוֹ, הַמְּכוֹן כְּנֶגֶד כִּסֵּא הַכְּבוֹד. וּמְצִינּוּ בַּמְּדַרְשׁ עַל הַכְּתוּב בְּאִיכָה (ב', א'), "הַשְּׁלִיךְ מִשְׁמַיִם אֶרֶץ תְּפָאֲרַת יִשְׂרָאֵל", שֶׁבִשְׁעַת הַחֲרָפָן הַשְּׁלִיךְ הַקַּב"ה אֶת צוּרַת יַעֲקֹב, הַחֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכְּבוֹד. וְכְפִי שְׁמוּבָא שָׁם (איכה רבה ב, ב'): "אָמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: כָּלוּם אַתֶּם

מְקַנְיִטִין אוֹתִי... בְּשִׁבְלֵי אִיקוֹנִינִן (=צוֹרְתוֹ) שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁחֲקוֹקָה עַל כִּסְאִי? הֲאֵל לָכֵן טְרוֹן בְּאַפִּיכוֹן (=זֶרֶק לָהֶם אֵת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בְּפָנֵיהֶם), הִוִּי (=וְזָהוּ): 'הַשְּׁלִיךְ מִשְׁמַיִם אֶרֶץ תְּפַאֲרֵת יִשְׂרָאֵל'."

מֵעֵתָה מְבוֹאֵר הֵיטֵב סוּד הַכְּתוּב, "וַתִּקַּע כַּף יָרֵךְ יַעֲקֹב": כִּי, מֵתוֹךְ ג' בְּחִינּוֹת שֶׁל יָרֵךְ יַעֲקֹב, שְׁסִימָנָן לָם יִקְיַע כִּסֵּא, לֹא הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ מְסוּגָל לְפָגוּעַ בְּשֵׁתֵי הַבְּחִינּוֹת "יָם רִקִּיעַ", כִּי אִם רַק בְּבַחֲיִנַת כ"ף שֶׁל יָרֵךְ יַעֲקֹב, הַרְוּמֹת לְכִסֵּא הַכְּבוֹד. וּפְגִיעָה זוֹ הִיְתָה כְּאִמּוֹר בְּזִמְן חֲרָפֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַמְכּוֹן כְּנֶגֶד כִּסֵּא כְבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׂאוֹ, כְּאִמּוֹר, הַשְּׁלִיךְ הַקִּב"ה מִשְׁמַיִם אֵת "אֶרֶץ תְּפַאֲרֵת יִשְׂרָאֵל" – אֵת צוֹרֵת יַעֲקֹב הַחֲקוֹקָה בְּכִסֵּא הַכְּבוֹד. (אֵלוֹ תִכּוֹן דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַשֵּׁל"ה הַקְּדוּשׁ בְּתוֹסֶפֶת בִּיאוֹר). (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרֵּה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְנִקְוָה וְנַעֲלָה בֵּית אֵל וְאַעֲשֶׂה שֵׁם מְזַבַּח לְאֵל הָעֵנָה אֶתִּי בְּיוֹם צָרְתִּי"

אֶחָד הַפְּקָסִים שֶׁהִגִּיעַ לְכוֹלֵל "בֵּית דָּוִד" פְּלִט סִיפּוֹר מְצַמְרֵר. בְּמִשְׁפָּחָה פְּלוֹנִיַת נוֹלְדָה תִּינוּקָת, שְׁעַד גִּיל 4 לֹא פִתְחָה אֵת פִּיהָ וְלֹא דְבָרָה מֵאוֹמְהָ. כָּל הַתְּרוּפּוֹת שֶׁנִּסּוּ לְתַתּ לָהּ לֹא הוֹעִילוּ דְבָר.

יוֹם אֶחָד קָמָה הַסִּבְתָּא, שֶׁמִּצָּב נִכְדָּתָה נִגַּע מְאֹד לְלִבָּהּ, וְאַמְרָה: "רִיבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֲרִי אֲנִי תוֹרְמַת 20 שָׁנָה מֵהַחַיִּים שְׁלִי, וּבִלְבָד שֶׁתִּרְפָּא אֵת נִכְדָּתִי".

הַשׁוֹמְעִים הָיוּ הַמוֹמִיִּם, אֲבָל לְתַדְהֵמַת הַכָּל, הֵנִס הַזֶּה הַתְּרַחֵשׁ. לְפִתְעַ–פִּתְאוּם הַחֲלָה הַיִּלְדָה הַקְּטָנָה לְדְבָר. אִי–אֶפְשָׁר הָיָה לְתַאֵר אֵת הַשְּׂמִחָה שֶׁאֲחִזָּה בְּבִנֵי הַמִּשְׁפָּחָה.

גַּם הַסִּבְתָּא הִבִּיעָה אֵת שְׂמִחָתָה הַעֲצוּמָה לְמֵרָאָה הֵנִס, אֲבָל לֹא עִבְרוּ יָמִים אֶחָדִים, וְהִיא "תִּפְסָה אֵת עֲצָמָה": "אֲנִי בַסֵּה"כ בֵּת 70, וְהִנְנִי חוֹשֶׁשֶׁת שָׂאֵם תְּרַמְתִּי 20 שָׁנָה מִחַיִּי, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה לָנוּ גַם שְׂפֹזָה, לֹא יַעֲבוֹר זְמַן רַב, וְאַצְטַרְךָ לְעֻזּוֹב אֵת הָעוֹלָם", אֲמָרָה. הַסִּבְתָּא שֶׁגָּרָה לָנוּ מִכְתָּב, וּבוֹ הִיא שׁוֹאֵלָת, הָאֵם מוֹתֵר לָהּ לְחַזּוֹר בָּהּ מֵתְרוּמַת 20 הַשָּׁנִים?

כֶּךָ מְסַפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק זִילְבֵּרשְׁטִיין שְׁלִיט"א, וְשׁוֹאֵל: "נֹו, אֵיפֹה אֶפְשָׁר לְמַצּוֹא תְּשׁוּבָה לְשִׂאלָה כְּזוֹ?". וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַגָּאוֹן: "חֲפִשְׁנוּ וּמִצְאֵנוּ שִׂאלָה דוֹמָה בְּסִפֵּר 'עוֹלְלוֹת אֶפְרַיִם', הַמְּצַטֵּט מִדְּרָשׁ, שֶׁבוּ מוּבָא דִּין וּדְבָרִים' שֶׁהָיָה בֵּין אָדָם הָרֵאשׁוֹן לְקַב"ה. שָׁכַן, יְדוּעַ מְדַבְּרֵי חו"ל, שְׁדוּד הַמְּלָךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הָיָה גְלָגוּלוֹ וְתִיקוּנוֹ שֶׁל הָאָדָם הָרֵאשׁוֹן. שָׁכַן, לְאַחַר שֶׁחֲטָא אָדָם וְאֵכָל מֵעֵץ הַדַּעַת, נִקְצְבוּ לוֹ אֵלֶּף שָׁנוֹת חַיִּים. אוּלָּם, כִּידוּעַ, אָדָם הָרֵאשׁוֹן חָי רק 930 שָׁנִים, כִּיּוֹן שֶׁנִּתְּן לְדוּד הַמְּלָךְ שְׁבַעִים שָׁנִים מִחַיָּיו, כְּמוֹ שֶׁמְבוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (בַּמְדַּב"ר יד', יב'): "ע' (=70) שָׁנָה שֶׁחִסַּר אָדָם (הָרֵאשׁוֹן) מִשְׁנוֹתָיו... נִתְּן לְדוּד בֶּן יִשִׁי – לְפִי שְׂרָאוּי הָיָה (אָדָם הָרֵאשׁוֹן) לְחַיּוֹת אֵלֶּף שָׁנָה, שֶׁנֶּאֱמָר: 'כִּי בְּיוֹם אֶכְלֶךָ מִמֵּנוּ מוֹת תָּמוּת', (וְכֵן יְדוּעַ שֶׁ) יוֹמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה (הוּא) אֵלֶּף שָׁנָה, שֶׁנֶּאֱמָר בְּתַהִילִים: 'כִּי אֵלֶּף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוּל כִּי יַעֲבוֹר...".

וְהֵנָּה, מְבוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ, שֶׁכַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ זְמַנוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן לְהִיפָּטֵר מִן הָעוֹלָם (כְּשֶׁהָיָה בֶּן 930 שָׁנִים), טָעַן לְפָנָי הַקַּב"ה שֶׁיִּמְיוֹ הֵם אֵלֶּף שָׁנִים, וְעַדִּין לֹא הִגִּיעַ זְמַנוֹ לְהִיפָּטֵר מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. מִיָּד הִרְאָה לוֹ הַקַּב"ה אֵת הַשְּׂטֵר, שֶׁהוּא עֲצָמוֹ חֲתָם עָלָיו, שֶׁבוֹ הַתְּחִיב הוּא לְהַעֲנִיק שְׁבַעִים שָׁנִים מִשְׁנוֹתָיו לְדוּד הַמְּלָךְ. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה אָדָם הָרֵאשׁוֹן כֶּךָ, חָזַר בּוֹ, וְטָעַן שֶׁאֵין הוּא מְסַכֵּם עֵתָה לְתַתּ לְדוּד הַמְּלָךְ אֵת הַשָּׁנִים שֶׁהִבְטִיחַ. אָמַר לוֹ הַקַּב"ה: וְהָרִי עֲתִיד לְצֵאת מִמֶּךָ אִישׁ צָדִיק וְיִשָּׁר, הֲלֹא הוּא יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁעָלָיו נֶאֱמָר "תִּתֵּן אֲמַת לְיַעֲקֹב". אִם כֶּךָ עָלֶיךָ לְשִׁמּוֹר עַל מִידַת הָאֲמַת וְלַעֲמוּד בְּהִבְטָחָתְךָ, כִּדִּי "שְׁלֹא יִהְיֶה הַתְּלָמִיד (=יַעֲקֹב) גְּדוֹל מֵהֶרֶב (=אָדָם הָרֵאשׁוֹן)".

"וְגַם אֲנִי אֲמַרְתִּי לְאַשָׁה" – אָמַר הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק זִילְבֵּרשְׁטִיין שְׁלִיט"א – "לֹא כִּדְאִי שֶׁתְּחַזְרֵי בָּךְ מֵתְרוּמַת 20 הַשָּׁנִים, אֲבָל אֲתָן לָךְ 3 עֲצוֹת כִּדִּי שֶׁתִּאֲרִיכֵי יָמִים:

הַעֲצָה הָרֵאשׁוֹנָה הִיא לְעִסוֹק בְּחֶסֶד, וּכְפִי שֶׁהִגְמָרָא (רֵאשׁ הַשָּׁנָה, דָּף י"ח עֲמוּד א') מְסַפֵּרֵת עַל שְׁנֵי צְאָצְאֵי עָלֵי הַכְּהֵן, שֶׁהָאֶחָד חָי 40 שָׁנָה, וְהַשֵּׁנִי 60 שָׁנָה. וְהִגְמָרָא אוֹמְרַת, שֶׁהָרֵאשׁוֹן עָסַק רַק בְּתוֹרָה, וְהַשֵּׁנִי בְּתוֹרָה וּבְחֶסֶד, וְלָכֵן הָאֲרִיךְ עוֹד 20 שָׁנָה.

הַעֲצָה הַשְּׁנִיָּה הִיא לְהַעֲבִיר עַל הַמִּידוֹת, כְּפִי שֶׁמְסַפֵּרֵת הַגְּמָרָא בְּסוֹפָהּ, שֶׁאָדָם הַמְּעַבִּיר עַל מִידוֹתָיו וְלֹא מִתְחַזֵּר לְמִי שֶׁהַעֲלִיב אוֹתוֹ, מְעַבִּירִים אֵת שָׁנוֹת חַיָּיו שֶׁל הַפּוֹגֵעַ לְנַפְגָּע.

הַעֲצָה הַשְּׁלִישִׁית הִיא, לְקַחַת מִצְוָה שֶׁקָּשָׁה לְעֲשׂוֹתָהּ, וּלְקַיְמָהּ בְּמִסִּירוֹת–נֶפֶשׁ.

שְׂפַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נֹא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"ותאמר לאה נתן אלהים שכרי אשר נתתי שפחתי לאישי, ותקרא שמו יששכר" (ל' יח')

על הכתוב: "ויבא יעקב מן השדה בערב, ותצא לאה לקראתו, ותאמר אלי תבוא, כי שכר שכרתיך בדודאי בני, וישכב עמה בלילה הוא". (ומהו "הוא"? ופרש רש"י: "הוא" הקב"ה סיעו=את יעקב), שיצא משם יששכר". משמע מהכתוב, שהקב"ה עמד לימין לאה בלידת יששכר, כפי שכתוב: "וישמע אלהים אל לאה ותהר ותלד ליעקב בן חמישי, ותאמר לאה נתן אלהים שכרי אשר נתתי שפחתי לאישי, ותקרא שמו יששכר". כדי להבין ענין זה ביתר שאת, הבה נקדים את דברי ה"שפתי חכמים", המבאר איך סיע הקב"ה ליעקב להביא את יששכר.

וכפי דבריו הקדושים: "והיאך סיעו? יש לומר שיעקב בא מן השדה רוכב על חמור. והיה רוצה לרכב באהל רחל, והקב"ה נתן דעה בחמור, והיה נוער כדי שתשמע לאה, ותצא לקראתו, כדי שילך לאהל לאה. וכך היה, והלך שם באהל לאה. ובאותו לילה יצא מביניהם יששכר, וזהו שאמר הכתוב (מט' יד') 'יששכר חמור גרם' – רצונו לומר, היאך בא שנולד יששכר? 'חמור גרם'... שהחמור היה הגורם (לביאת יששכר לעולם). וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע סבב מסובב כל הסיבות (=הקב"ה) כך, שיששכר, עמוד התורה, יולד בסיבת החמור של יעקב?

ויש לומר, שהנה שנינו בגמרא (עירובין ק'): "אמר רבי יוחנן, אלמלי לא נתנה תורה לישראל, למדנו צניעות מחתול, וגזל מנמלה, ועריות מיונה".

ופרש רש"י: "צניעות מחתול, שאינו מטיל רעי (=צרכיו) בפני אדם, ומכסה צואתו. וגזל מנמלה, דכתיב (משלי ו') 'תכין בקיץ לחמה', ואין אחת גוזלת מאכל חברתה. ועריות מיונה, שאינו נזקק אלא לבת זוגו'. הנה, נמצאנו למדים, שאפשר ללמוד מבעלי החיים דרך בעבודת ה'. ולא רק מבעלי חיים טהורים, אלא גם מבעלי חיים טמאים, כמו החתול והנמלה.

והביאור הוא על-פי מה ששנינו במשנה (אבות פ"ה, יב'): "כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא בראו אלא לכבודו, שנאמר: 'כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו...'"

ולכן נמצא, שכל בעל חיים שברא הקב"ה – לכבודו בראו – כדי שילמדו בני האדם ממנו דרך בעבודת ה'. ועל-כך שנינו במשנה (אבות פ"ה, מ"ב): "יהודה בן תימא אומר: הוי עז כנמר, וקל כנשר, ורץ כצב, וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים". אם כך, צריכים אנו לדעת, מה אפשר ללמוד מהחמור? ונראה לבאר ענין זה, על-פי מה שלמדנו מדברי התנא רבי אליעזר בן הורקנוס בגמרא (ברכות ג'): "רבי אליעזר אומר: שלש משמרות הוי הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי, שנאמר: 'ה' ממרום ישאג, וממעון קדשו יתן קולו, שאג ישאג על נוהו'. וסימן לדבר, משמרה ראשונה – חמור נוער. שניה – כלבים צועקים. שלישית – תינוק יונק משדי אמו, ואשה מספרת עם בעלה...".

הנה, מבואר מכאן, שהחמור נוער בתחילת הלילה במשמרת הראשונה. וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע בחר הקב"ה שהמשמרת הראשונה תהיה "חמור נוער"?

ויש להבין ענין זה על-פי דברי הרמב"ם הנוראים, היורדים חדרי בטן, על גדל עסק התורה בלילה (הלכות תלמוד תורה פרק ג', הלכה יג'): "אף-על-פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה, אין אדם למד רוב חוכמתו, אלא בלילה. לפיכך, מי שרוצה לזכות בכתר התורה, יזהר בכל לילותיו. ולא יאבד אפילו אחד מהם בשינה ואכילה ושתיה ושיחה וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה. (ו)אמרו חכמים: אין רנה של תורה, אלא בלילה, שנאמר: 'קומי רני בלילה'. וכל העוסק בתורה בלילה, חוט של חסד נמשך עליו ביום, שנאמר: 'יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי'. וכל בית שאין נשמעים בו דברי תורה בלילה, אש אוכלתו, שנאמר (איוב כ', כו'): 'כל

חשך טמוּן לְצַפּוֹנָיו, תִּאֶכְלֶהוּ **אֵשׁ**". (דהינּוּ, אִם אֵין **אֵשׁ** הַתּוֹרָה בְּלִילָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם, יֵשׁ **אֵשׁ** אַחֲרָת, חֲלִילָה).⁶
לְפִי זֶה יוֹמַתֵק לְהַבִּין אֶת הַטַּעַם לְכֹךְ שֶׁבָּרָא הַקַּב"ה אֶת הַחֲמוּר עִם טַבַּע כְּזֶה, שֶׁהוּא נוֹעַר בְּמִשְׁמַרְתִּי הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל
הַלִּילָה. וְזֹאת, כְּדִי לְעוֹרֵר עַל-יְדֵי כֹךְ אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל, שִׁילְמַד מִן הַחֲמוּר לְשֵׂאת עַל שִׁכְמוֹ אֶת הַמָּשָׂא הַכְּבֵד שֶׁל
הַתּוֹרָה, וְלִהְיוֹת "נוֹעַר" (=לומֵד) לֹא רַק בְּיוֹם, אֲלָא גַם בְּלִילָה, אֲשֶׁר כְּדַבְּרֵי הַרְמַב"ם, רוֹב חוֹכְמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הֵיא
עַל-יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה דּוֹקָא בְּלִילָה. וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב (הוֹשֵׁעַ א, ח): "לֹא יִמוּשׁ סִפֵּר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלִילָה".
וְנִרְאֶה לְהַבִּיא רְאִיָּה בְּרוּרָה לְכֹךְ מִהַבְּרָכָה שֶׁבִּרְךְ יַעֲקֹב אֶת יִשְׁשֹׁכָר לְפָנָיו פְּטִירָתוֹ (מט', יד): "יִשְׁשֹׁכָר חֲמוּר גֵּרָם
רַבִּץ בֵּין הַמְּשֻׁפְּתִים. וַיֵּרָא מְנַחֵה כִּי טוֹב וְאֵת הָאָרֶץ כִּי נִעְמָה וַיֵּט שִׁכְמוֹ לְסַבֵּל וַיְהִי לְמַס עֶבֶד".

וּפְרָשׁ רש"י: "יִשְׁשֹׁכָר חֲמוּר גֵּרָם" - חֲמוּר בְּעַל עֲצָמוֹת, סוֹבֵל עַל תּוֹרָה כְּחֲמוּר חֲזוֹק שֶׁמְטַעֲנִין אוֹתוֹ מָשָׂא כְּבֵד.
'רַבִּץ בֵּין הַמְּשֻׁפְּתִים' - כְּחֲמוּר, הַמְּהַלֵּךְ בְּיוֹם וּבְלִילָה, וְאֵין לוֹ לִינָה בְּבֵית, וְכִשְׁהוּא רוֹצֵה לְנוֹחַ, (הוּא) רוֹבֵץ בֵּין
הַתְּחוּמִין בְּתַחוּמֵי הָעִירוֹת (בְּמָקוֹם) שֶׁהוֹלִיךְ שָׁם פְּרָקְמָטִיא".

הָרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים, שְׁמָה שֶׁהַמְּשִׁיל יַעֲקֹב אֲבִינוֹ אֶת יִשְׁשֹׁכָר, עָמוּד הַתּוֹרָה, לְחֲמוּר, הוּא מְשׁוּם שִׁשְׁשֹׁכָר סוֹבֵל
עַל שִׁכְמוֹ מָשָׂא כְּבֵד שֶׁל עַל הַתּוֹרָה "כְּחֲמוּר הַמְּהַלֵּךְ בְּיוֹם וּבְלִילָה".

הִנֵּה כִּי כֵן, יֵאִירוּ עֵינֵינוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ סַבֵּב הַקַּב"ה אֶת לִידָתוֹ שֶׁל יִשְׁשֹׁכָר, כְּאֲשֶׁר בָּא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעָרֵב, בְּעֵת
הַמְּשֻׁמְרֵת הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל הַלִּילָה, וְשִׁמְעָה לְאֵה אֶת חֲמוּרוֹ נוֹעַר. כֹּל זֶה בְּבַחֲיַנַּת הַכְּנָה לְקַרְאֵת לִידָתוֹ שֶׁל "יִשְׁשֹׁכָר
חֲמוּר גֵּרָם", הַסוֹבֵל עַל שִׁכְמוֹ עַל תּוֹרָה בְּיוֹם וּבְלִילָה. (ע"פ "אוּרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)
וַיִּקַּח מִן הַבָּא בִּידוֹ מְנַחֵה לְעֵשׂוֹ אַחִיו" (לב' יד')

שְׁגוּרָה הִיְתָה אֲמָרָה זוֹ בְּפִי הָרַב הַקְּדוֹשׁ מְקַאֲצֵק: חֲזוֹ"ל הַזְּהִירוּ (בְּרִכּוֹת מו א) שֶׁלֹּא יִזְרַק אָדָם בְּרִכָּה מִפִּיו, וְרָמַז לְדַבֵּר
נִמְצָא בְּפִסְקוֹ: "וַיִּקַּח מִן הַבָּא בִּידוֹ מְנַחֵה לְעֵשׂוֹ אַחִיו", וַיִּקַּח - הַחֲוֹטָף בְּרִכּוֹתָיו "מִן הַבָּא בִּידוֹ" מִן הַבָּא לִיד בְּלֹא
מַחְשָׁבָה, הָרִי זוֹ "מְנַחֵה לְעֵשׂוֹ" - מַגִּיעָה הַבְּרָכָה לְסִטְרָא אַחֲרָא, רַחֲמָנָא לִיצְלָן.
"הַצִּילָנִי נָא מִיַּד אַחִי מִיַּד עֵשׂוֹ" (לב' יב')

"נָא מִיַּד אַחִי" - "רְאִישֵׁי תִבּוֹת אָמֵן, לְלַמְדֵךְ כִּי בְּזִכּוֹת עֲנִית אָמֵן נִצּוּלִים מְעֵשׂוֹ/הַשָּׁטָן, שְׁבַתְחִלָּה נִדְמָה לְאָדָם כְּאוֹהֵב
וּבִשְׁל כֹךְ מְצַלִּיחַ לְפַתּוֹת אוֹתוֹ לְחֻטָּא, וְלֹאֲחַר מִכֵּן מְשַׁטֵּין עֲלָיו וּמְטָה אֶת גְּזֵר דִּינּוֹ לְחוּבָה. וַיֵּשׁ בְּזֶה רָמַז לְמֵאֲמַר הַזֶּה
הַקְּדוֹשׁ (תַּקּוּנֵי זֶהר מ"א): "הַעוֹנָה אָמֵן בְּכָל כַּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזֵר דִּינּוֹ שֶׁל שְׁבָעִים שָׁנָה".
"עִם לֶבֶן גְּרָתִי, וְתֵרִי"ג מְצוֹת שְׁמֵרָתִי"

טָרַם שְׁנַעֲשֶׂה הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמַחָה בּוֹנִים מִפְּשִׁיטָה לְאֲדַמוּר, הַתְּפָרְנִס הוּא מִמְכִּירַת מִיַּנִּי סְדָקִית. בְּחֲנוּתוֹ הָיוּ גַם
סְחוּרוֹת מַחוּץ לְאָרֶץ, עֲלִיהֵן הוֹדְבָקוּ בּוֹלִים, לְהוֹרוֹת שֶׁהַמְּכַס שִׁלֵּם עֲלֵיהֵן כַּחֵק.
פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ לְחֲנוּתוֹ מְשֻׁלּוּחַ שֶׁל מוֹצְרִים שְׁאוֹתָם הַזְּמִין מַחוּ"ל. אוֹלָם, הִגִּיעוּ אֵלָיו בְּטַעוֹת גַם חֲבִילוֹת שְׁאִינָן שְׁלוֹ,
וְעֲלִיהֵן לֹא שִׁלֵּם תְּשֻׁלוֹם מְכַס. כְּאֲשֶׁר רָאָה זֹאת רַבִּי שְׁמַחָה, הַחֲלִיט כִּי חֵיב הוּא לְטַפֵּל בְּעֵנֵינוּ זֶה בְּמַהֲרָה. אֲלָא,
שְׁמַעֲשֶׂה שֶׁטָּן הָיָה, וּבְאוֹתוֹ יוֹם הִגִּיעָה פְּלוּגָה שֶׁל חֲלִילִים לְבִדְיָקַת מְכַס וְהַחֲלָה לְחַפֵּשׁ בְּחֲנוּתוֹ.
רַעְדָה וּפְחַד אַחֲזָה אֶת רַבִּי שְׁמַחָה וְאֵת אֲשֶׁתוֹ, בֵּינָן שִׁדְעוּ שְׁבוּדָאֵי יַמְצָאוּ אֶת אוֹתָן סְחוּרוֹת שֶׁלֹּא שִׁלֵּם עֲלֵיהֵן מְכַס.
וּמִלְבַּד הַקֵּנֶס שְׁיוּטֵל עֲלֵיהֶם, הֵם עוֹד יִצְטָרְכוּ לְרַצּוֹת אֶת עוֹנֵשׁם בְּבֵית הָאֲסוּרִים לְזִמּוֹן רַב.

כְּשִׁרְאָתָה כֹךְ הַרְבֵּנִית, פְּנִתָה לְבַעֲלָה וְאָמְרָה לוֹ: "הֲלֹא אִישׁ חָכֵם אַתָּה. תֵּן עֲצָה מָה לַעֲשׂוֹת, שֶׁהָרִי בְּסַפְנָה גְדוּלָה
אֲנִחְנוּ". "הַצַּדִּיק אֵיִתְדָ!" - הַשִּׁיב לָהּ רַבִּי שְׁמַחָה - "אֲלֵךְ לְחֹדֵר הַסְּמוּד, וְשָׁם אֲתַבְּנֶנּוּ מָה לַעֲשׂוֹת". אָמַר וְעָשָׂה.
הַרְבֵּנִית חֲשָׁבָה שֶׁהָרַב מִיַּד יַחֲזוֹר עִם פְּתָרוֹן מַעֲשֵׂי וְהַמְתִּינָה לְשׂוֹא עַד שִׁיִּצָּא מִהַחֹדֵר. בִּינְתִים הַחֲלוּ הַחֲלִילִים לְסִרוּק
כֹּל פִּינָה אֲפֻשְׁרִית בְּחֲנוּת, אוֹלָם מַעֲשֶׂה נִסִּים הָיָה, וּמְשַׁמִּים סַמָּאוּ אֶת עֵינֵיהֶם, וְהֵם לֹא יַמְצָאוּ אֶת אוֹתָן חֲבִילוֹת,
שֶׁהַמְּכַס לֹא שִׁלֵּם עֲלֵיהֵן. וּמִיַּד כְּאֲשֶׁר כִּלּוֹ לְחַפֵּשׁ בְּחֲנוּת הִלְכוּ לְדַרְכָּם.

פְּנִתָה הַרְבֵּנִית לְחֹדֵר בּוֹ שָׁהָ הָרַב, וְהַתְּפַלְאָה לְרֵאוֹתוֹ אוֹחַז בְּגַמְרָא, וְאוֹמֵר "בְּרוּךְ ה'! דְּבָרֵי "הַתּוֹסְפוֹת" מוֹבְנִים לִי
עֲתָה בְּלִי שׁוּם קוֹשִׁיָּה". תִּמְהָה אֲשֶׁתוֹ הַרְבֵּנִית וְשָׁאֲלָה אוֹתוֹ: "לְשֵׁם כֹךְ נִכְנַסְתָּ לְחֹדֵר"! הַשִּׁיב לָהּ רַבִּי שְׁמַחָה: "זֶה
כְּמָה שְׁבוּעוֹת שֶׁדְּבָרֵי 'הַתּוֹסְפוֹת' אֵינָם מוֹבְנִים לִי. וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר בָּאוּ הַחֲלִילִים וְהִטִּילוּ אֶת אֵימָתָם עָלֵינוּ, אֲמַרְתִּי בְּלִבִּי
זֶה הַזְּמַן לְעַמּוּד עַל דַּעְתוֹ שֶׁל 'הַתּוֹסְפוֹת' שֶׁהָרִי נִאֲמַר בְּתֵהִילִים: "לִי קוֹו רְשָׁעִים לְאַבְדָּנִי - עַדִּיתִךְ אֲתַבּוֹנוּ". דְּהֵינּוּ,
כְּאֲשֶׁר רְשָׁעִים מְבַקְּשִׁים "לְאַבְדָּנִי", אִז "עַדִּיתִךְ אֲתַבּוֹנוּ" - צְרִיךְ לְהַתְּבַוֵּן בְּ"עַדִּיתִךְ" (=בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה). וּבְרוּךְ ה'
נִתְיַשְׁבוּ לִי דְּבָרֵי 'הַתּוֹסְפוֹת'... וְכָל-כֹךְ לָמָּה?

הִנֵּה, כְּאֲשֶׁר בָּאָה צָרָה עַל הָאָדָם, וְלֹא נִרְאָה שׁוּם פְּתָרוֹן סְבִיר, שִׁיכּוֹל הוּא לַעֲשׂוֹת עַל מְנַת לְהִיחַלֵּץ מִהַצָּרָה, יִסִּיחַ
דַּעְתוֹ מִהַדְּבָר וַיִּתְעַסֵּק בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וַיִּתְּלָה בְּטַחוּנוֹ בַּה' יִתְבָּרַךְ, כְּאוֹמֵר: 'רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לִי אֵין פְּתָרוֹן לְבַעֲלָה,
אֲנָא אֲבִי שְׁבַשְׁמִים, פְּתוּר אֶת בְּעִיתִי, וְאֲנִי אֲשַׁב וְאֲלַמֵּד'. כְּאֲשֶׁר יְהוּדֵי מְרָאָה אֲמוּנָה וּבְטַחוּן כַּה גְדוּלִים, הַקַּב"ה
עוֹשֶׂה אֶת חֲפָצוֹ, שְׁנֵאֲמַר: 'אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעַצַּת רְשָׁעִים...כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֲפָצוֹ. וּמָהוּ "חֲפָצוֹ"? אֵלוֹ
חֲפָצָיו שְׁלוֹ. שְׁכֵן, אֲמָרוּ חֲז"ל בְּגַמְרָא (עַבּוּדָה זֶהר י"ט): 'כֹּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ חֲפָצָיו...'

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשְׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

"בני ציון"

"ותצא דינה בת לאה... וירא אתה שכם בן חמור החוי נשיא הארץ ויקח אתה... (לד' א')

המקובל האלקי רבי שמשון מאוסטרופאלי זיע"א כותב בספרו "ליקוטי שושנים" דברים נוראים ונפלאים על מעשה דינה בת יעקב ושכם בן חמור. והוא מביא בספרו חידוש גדול, ואומר, שמה שסבב הקב"ה כן, ששמעון ולוי הרגו את שכם בן חמור – זאת, כדי שהניצוץ הקדוש של רבי עקיבא, שהיה טמון בקליפת שכם בן חמור, ישתחרר ויצא מתוך קליפת הטומאה, ויעבור לצד הקדושה.

(כידוע, שכם בן חמור חשק וטמא את דינה, אחות שנים עשר השבטים. ולבסוף רצה אף לשאת אותה לאשה. והשיבו לו השבטים, אחי דינה, שאם הוא וכל אנשי עירו ימולו, אזי הם יסכימו לתת לו את דינה אחותם, לאשה. ואכן, שכם שכנע את אנשי עירו, וכלם מלו את עצמם. אולם, ביום השלישי למיתם, לקחו שמעון ולוי את חרבם, והרגו את שכם בן חמור ואת כל אנשי העיר).

והנה, למרות שלא מן הראוי להאריך כל-כך בענינים של גלגולי נשמות, שבהם רב הנסתר על הגלוי, בכל זאת מידי פעם מותר, ואף חובה להביא קצת מענינים אלו כדי לתזק ולהתחזק, בראותנו את גדל נפלאותיו של הבורא יתברך, המסובב כל הסיבות, כדי לתקן את כל הנפשות על-ידי גלגולן. שהרי כלל גדול הוא לפני ה' יתברך, "כי לא ידח ממנו נדח" (=הקב"ה דואג שכל נשמה תגיע לתיקונה). ועל-ידי כך ישכיל כל אדם לדעת, כי כל מה שהוא סובל בעולם הזה, הוא כדי לתקן את אשר פגם בגלגול זה, או בגלגול אחר. ואשרי מי שעמלו בתורת ובעבודת ה', כי בכך הוא מתקן הכל.

על-פני הבה נקדים את דברי ה"ליקוט ראובני" (וישלח, אות קלא, "שכם"), המביא יסוד גדול בשם המקובלים, שראוי לנו לדעת אותו. הנה, כידוע, בעולם הזה, "זה לעומת זה עשה אלקים" (קהלת ז, יד). כלומר, כנגד כח הקדושה, יש כח של טומאה. אלא, שמטבעם, לכוחות הטומאה יש שנאה גדולה כנגד כוחות הקדושה, בבחינת (שמות א, יב): "ויקצו מפני בני ישראל".

אם כן, צריכים אנו לשאול, איך נתאון שכם בן חמור, שהוא מצד הטומאה, לדינה בת יעקב, שהיתה מצד הקדושה?

אלא, שצריך לדעת, כאשר צד הטומאה, לא רק שאינו שונא את צד הקדושה, אלא אף מתאון להתחבר עם הקדושה, הסיבה לכך היא, שטמון בתוך הטומאה איזה ניצוץ קדוש ששייך לצד הקדושה, וניצוץ קדוש זה, השבוי בקליפה, הוא שדוחף את צד הטומאה להתחבר לצד הקדושה.

ומעתה נשכיל להבין, שמה שחשק שכם בן חמור בבת יעקב, היה משום שהניצוץ הקדוש של רבי עקיבא היה טמון בו. ולכן רצה ונתאון לבוא בקשרי משפחה עם יעקב אבינו.

ומוסיף המקובל רבי שמשון מאוסטרופאלי ואומר, שעל-כך רמז הקב"ה ליעקב, כאשר אמר לו (לאחר ששמעון ולוי הרגו את אנשי שכם) (בראשית לה, א): "ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל ושב שם" – ראשי תיבות עקיבא. ובכך גלה הקב"ה ליעקב, שכל מה שקרה עם דינה בתו והריגת אנשי שכם, היה כדי ש"יעלה בית אל" – שיעלה את הניצוץ הקדוש של רבי עקיבא, שהיה טמון בתוך שכם בן חמור ל"בית אל" – לצד הקדושה.

ועל-כן נהרגו שכם בן חמור ובני עירו – כדי שישתחרר הניצוץ של רבי עקיבא מתוך הקליפה, ויוכל יעקב אבינו להכניסו לצד הקדושה.

בדרך זו מבאר המקובל רבי שמשון מאוסטרופאלי, מה שמצינו אצל רבי עקיבא בשעת פטירתו (ברכות סא, עין יעקב): "תנו רבנן: פעם אחת גזרה מלכות הרשעה, שלא יעסקו ישראל בתורה. מה עשה רבי עקיבא? הלך והקהיל קהלות ברבים... לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לרבי עקיבא וחבשוהו בבית האסורים... בשעה שהוציאו את

8
רבי עקיבא להריגה, היה קורא קריאת שמע, והיו(=המוציאים להורג) סורקים את בשרו במסרגות של ברזל... אמרו לו תלמידיו: רבנו, עד כאן? – אמר להם: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה 'ואהבת את ה' אלקיך... ובכל נפשך', שאפילו נוטל את נשמתך (עליך לאהוב אותו), ואמרתי, מתי יבוא לידי (דבר זה) ואקימנו? ועכשיו שבא (הדבר) לידי – לא אקימנו? והיה מאריך ב'אחד' (של "שמע ישראל") עד שיצתה נשמתו ב'אחד'. יצאה בת קול, ואמרה: אשריך רבי עקיבא, שיצאה נשמתך ב'אחד'.

ומבאר רבי שמשון מאוסטרופאלי, שכאשר יצאה נשמתו של רבי עקיבא ב'אחד' – בכך הוא תקן את מה שפגם שכם בן חמור. שפן, מצינו במדרש (בראשית רבה פ, ז), שבמעשה שכם בן חמור נזכרו ג' לשונות של **אהבה גשמית**: לשון "אהבה", כפי שכתוב על שכם: "ויאהב את הנערה" (=את דינה). לשון של "חפץ", כפי שכתוב: "כי חפץ בבת יעקב". וכן, נאמרה עליו לשון של "דבקות", כמו שכתוב: "ותדבק נפשו בדינה".

על-כן, אומר המקובל רבי שמשון מאוסטרופאלי, היות **והניצוץ הקדוש** של רבי עקיבא היה טמון בשכם בן חמור, שהזכיר ג' לשונות אלו – אהבה, חפץ ודבקות, שנאמרו על מעשה של **זנות** – הנה, כדי לתקן ענין זה, מסר רבי עקיבא את נפשו על קידוש ה'. ועל-ידי כך העלה רבי עקיבא, בגדל קדושתו, את כל ג' בחינות אלו של **אהבה גשמית** לאהבת הבורא יתברך.

ולכן יצאה נפשו של רבי עקיבא דוקא ב'אחד' – ראשי תיבות "אהבה חפץ דבקות" – להורות לנו, שתקן ענין זה של **האהבה הגשמית**. ואף זכה שיצאה בת קול, ואמרה בשבחו: "אשריך רבי עקיבא, שיצאה נשמתך באחד" – שתקנת ענין זה של "אהבה חפץ דבקות", כאשר היית טמון בשכם בן חמור.

"ויירא יעקב מאד ויצר לו" (לב, ז) (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הפתוב, "ויירא יעקב מאד ויצר לו", מפרש רש"י: "ויירא" שמה **יהרג**. ויצר לו' אם **יהרוג** הוא את **אחרים**. בספר "פנינים יקרים" הוא כותב על-כך בדרך הרמז, על-פי מה שמצינו אצל משה רבנו, כאשר בקש **להרוג** את המצרי (שמות ב, יב): "ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויד את המצרי ויטמנהו בחול". ופרש רש"י: "ויירא כי אין איש" – שאין איש עתיד לצאת ממנו שיתגיר.

דהינו, משה רבנו הרג את אותו מצרי רק לאחר שראה, ששום גר אינו עתיד לצאת מזרעו של המצרי. והנה, מצינו שהגמרא (גטין נו) מספרת על נירון קיסר: "ערק, ואזל, ואיתגיר, ונפק מיניה רבי מאיר" (=שברח והתגיר, ויצא ממנו רבי מאיר). כלומר, התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס היה בן גרים, ומזרעו של עשו הרשע (שהרי הרומאים הם מזרע עשו).

ומבואר בגמרא (הוריות יג ב) "אסיקו לרבי מאיר **אחרים**". דהינו שקראו לרבי מאיר בתואר "אחרים". על-כן בכל מקום שמצינו בגמרא **אחרים** אומרים" הכונה על רבי מאיר בעל הנס. וזהו שרמז רש"י בדברי קודשו: "ויירא" שמה **יהרג**. ויצר לו' אם **יהרוג** הוא את **אחרים**. דהינו שהיה יעקב אבינו מפחד שמה **יהרוג** את עשו הרשע, ועל-ידי כך יגרום גם להריגתו של רבי מאיר בעל הנס, שנקרא **אחרים** שלא יוכל להיולד בעולם.

"והיה המחנה הנשאר לפליטה" (לב, ח)

שעלה היטלר, צורר היהודים, לשלטון בגרמניה בשנת תרצ"ג (1933), פנה אחד מראשי הישיבה בראדין אל ה"חפץ חיים" בשאלה: מה יהא עתה גורל אחינו בני ישראל, נוכח פונת הצורר הגרמני להכחיד(=להשמיד), חס ושלום, את עם ישראל? 'מטרה נפשעת זו לא תוגשם לעולם!' – השיב ה"חפץ חיים" בקול רועם – 'צוררים רבים קמו עלינו לכלותנו, אך מעולם לא עלה בידיהם לגזור פליה על עמנו, בארצות פזורנו. וכבר מרומז על-כך בתורתנו הקדושה: "והיה המחנה הנשאר לפליטה".'

הבין השואל מתשובת ה"חפץ חיים", שאמנם קרובה הסכנה המרחפת על קהילות ישראל באירופה, והוסיף לשאול: רבנו, באיזה קיבוץ יהודי יקוים "והיה המחנה הנשאר לפליטה"? ה"חפץ חיים" הרהר מעט בעינים עצומות, ואחר-כך אמר: אף זאת מפורש בהפטרות לפרשת "וישלח": "ובהר ציון(=בארץ ישראל) תהיה פליטה... והיה בית יעקב אש, ובית יוסף להבה, ובית עשו לקש, ודלקו בהם ואכלום(=וישרפו את בית עשו), ולא יהיה שריד (=שארית) לבית עשו..." (עובדיה א, יז-יח).

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּסְעוּ מִבֵּית אֵל... וַתֵּלֶד רַחֵל וַתִּקְשׁ בְּלִדְתָהּ... וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא לוֹ בְּנֵימִין"

על הכתוב, "וַתֵּלֶד רַחֵל... וַתִּקְשׁ בְּלִדְתָהּ... וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן אוֹנִי וְאָבִיו קָרָא לוֹ בְּנֵימִין", אומרים חכמי ישראל, שבלידה זו של בְּנֵימִין, השלים יַעֲקֹב אֲבִינוּ אֶת יְסוּד הַבְּנִין שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, הַכְּלוּל מִ–י"ב הַשְּׁבָטִים, כְּפִי שֶׁמִּפְרָט הַכְּתוּב לְאַחַר לִידַת בְּנֵימִין: "וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר. בְּנֵי לְאָה בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וַיהוּדָה וַיִּשְׁשָׁכָר וְזַבְלוּן...". וּבְכֹךְ יֵשׁ לֹמֵר, מֵלֵא יַעֲקֹב בְּשִׁלְיֹמוֹת אֶת הַתְּפִקִיד הַקְּדוּשׁ שֶׁהִטִּיל עָלָיו הַקַּב"ה, לְהוֹלִיד י"ב בָּנִים קְדוּשִׁים, שֶׁמֵּהֵם מוֹרְכָב כָּלֵל יִשְׂרָאֵל.

וְצָרִיף לְדַעַת, שְׁעֵנִין לִידַת הַשְּׁבָטִים כְּבָר נִתְגַּלָּה לְיַעֲקֹב קוֹדֵם, כְּאֲשֶׁר לָקַח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וְלָן בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. וְכְפִי שֶׁמִּבֵּיא הַמְדַרְשׁ (ב"ר סח', י"א): "וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מֵרֵאשִׁיתוֹ, ר' יְהוּדָה וְרַבִּי נַחֲמִיָּה וְרַבִּינָן: ר' יְהוּדָה אָמַר: שְׁתֵּים-עָשָׂרָה אַבְנֵים נִטְלָה. כֹּךְ גִּזַּר הַקַּב"ה שֶׁהוּא מְעַמִּיד שְׁנַיִם-עָשָׂר שְׁבָטִים. אָמַר (יַעֲקֹב): אַבְרָהָם לֹא הֶעֱמִידוֹ, יִצְחָק לֹא הֶעֱמִידוֹ, אִם מֵתְאַחֵת הֵן שְׁנַיִם-עָשָׂר אַבְנֵים זֶה לָזוֹ, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֲנִי מְעַמִּיד י"ב שְׁבָטִים. כִּיּוֹן שֶׁנִּתְאַחֵחוּ י"ב אַבְנֵים זֶה לָזוֹ, יָדַעַת (יַעֲקֹב) שֶׁהוּא מְעַמִּיד י"ב שְׁבָטִים".

וְהֵנָּה, מִיָּד לְאַחַר שֶׁהַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת לָנוּ עַל לִידַת בְּנֵימִין, שֶׁהַשְּׁלִים כְּאֲמוֹר אֶת מִסְפֵּר י"ב שֶׁל בְּנֵי יַעֲקֹב ("וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר"), מְפָרֶטֶת לָנוּ הַתּוֹרָה אֶת כָּל תּוֹלְדוֹתָיו שֶׁל עֶשָׂו, הוּא אָדוֹם. לְאַחַר מִכֵּן, מִמְּשִׁיךְ הַכְּתוּב לְפָרֶט שֶׁם, אַחַת לְאַחַת, אֶת כָּל אֶחָד-עָשָׂר אֱלוֹפֵי בְנֵי עֶשָׂו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְאֵלֶּה תְּלִדוֹת עֶשָׂו אָבִי אָדוֹם... אֵלֶּה אֱלוֹפֵי בְנֵי עֶשָׂו בְּנֵי אֱלִיפֹז בְּכוֹר עֶשָׂו אֱלוֹף תִּימָן אֱלוֹף אֱלוֹף אֱלוֹף קָנָנוּ...".

וְצָרִיף לְהַבִּין עֵנִין זֶה. שְׁכֵן, מְדוּעַ דּוֹקָא לְאַחַר לִידַת בְּנֵימִין מְפָרֶט לָנוּ הַכְּתוּב אֶת כָּל אֱלוֹפֵי עֶשָׂו...?

אֲמוֹר עַל-כֵּךְ הִרָא "ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: לְעֵנִיּוֹת דְּעֵתִי נִרְאָה, שֶׁהַקַּב"ה נוֹתֵן הַתּוֹרָה, הֶעֱמִיד בְּכוֹנָה תַּחֲלִילָה אֵלֶּה מוֹל אֵלֶּה. י"ב רָאשֵׁי שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל, כְּנִגְדַּד י"א אֱלוֹפֵי עֶשָׂו. וְכָל זֹאת, כְּדִי לְלַמְּדֵנוּ עַל שְׁתֵּי מַעֲרָכוֹת הַמַּתְקִימוֹת בְּעוֹלָם. מַעֲרַכַת אַחַת שֶׁל קְדוּשָׁה, אֵלֶּה י"ב שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל הַמְאֲמִינִים בְּה' יִתְבָּרַךְ וּבִהַשְׁגָּחָתוֹ. וּמוֹלֵם מַעֲרַכַת שֶׁל טוֹמְאָה, אֵלֶּה י"א אֱלוֹפֵי עֶשָׂו רָאשֵׁי אוֹמוֹת הָעוֹלָם, הַמְאֲמִינִים בְּרִדְיָפָה אַחֲרֵי חוֹמְרִיּוֹת וְהַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה.

וְרֵאוּי לְדַעַת, שֶׁמִּבּוֹאֵר בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים פְּעָמִים אֵין סְפוּר, כִּי הַמִּסְפֵּר שֶׁל י"ב הַשְּׁבָטִים מְצַד הַקְּדוּשָׁה, מְכוּן כְּנִגְדַּד י"ב צִירוּפֵי הוּי"ה (=יְהוָה), בְּרוּף הוּא. וּמְקוֹר הַדְּבָר בְּ"שְׁעָרֵי אוּרָה" (שְׁעַר ז'): "וְלִפֵּי שְׂזָכָה יַעֲקֹב לְהִיּוֹת (=שְׁיִהְיָה) שֶׁם הוּי"ה (=יְהוָה) נִקְרָא עָלָיו, זָכָה לְצִאת מִמֶּנּוּ י"ב שְׁבָטִים צְדִיקִים, כְּנִגְדַּד י"ב צִירוּפִים שֶׁל שֶׁם הוּי"ה".

וְאֵילֹ, כְּנִגְדַּד י"א אֱלוֹפֵי אָדוֹם, שֶׁהֵם כְּאֲמוֹר י"א כּוֹחוֹת הַטוֹמְאָה, נִזְכְּרוּ בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה י"א אָרוּרִים, הַנִּזְכָּרִים בְּפְרָשַׁת "כִּי תָבוֹא", כְּפִי שֶׁפָּרַשׁ רַש"י (דְּבָרִים כו', כד'): "רְאִיתִי בִּיסוּדוֹ שֶׁל אָבִי, מֹשֶׁה הִדְרִישָׁן, י"א אָרוּרִים יֵשׁ כְּאֵן". אֲמָנָם, כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת י"א כּוֹחוֹת הַטוֹמְאָה הַלָּלוּ, צִוָּה הַקַּב"ה לְהַקְטִיר כָּל יוֹם י"א סְמָמֵי הַקְּטוּרֶת ("הַצָּרִי וְהַצִּיפּוֹרֶן וְהַחֲלִבָּנָה..."). מִטַּעַם זֶה גַּם צִוָּה הַקַּב"ה לְהַנִּיחַ עַל הַמִּשְׁכָּן י"א יְרִיעוֹת עֲזִים.

מְכָל זֶה לְמִדֵּים אָנוּ, שֶׁהַקַּב"ה הַסְמִיךְ בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה אֶת הַשְּׁלֵמַת י"ב הַשְּׁבָטִים הַקְּדוּשִׁים, לְ–י"א אֱלוֹפֵי אָדוֹם הַרְשָׁעִים, לְלַמְּדֵנוּ כִּי שִׁילּוּב כּוֹחוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל י"ב הַשְּׁבָטִים עִם י"ב צִירוּפֵי הוּי"ה (=יְהוָה), חֲזָק יוֹתֵר מִשִּׁילּוּב כּוֹחוֹת הַטוֹמְאָה שֶׁל י"א אֱלוֹפֵי עֶשָׂו (מֵה עוֹד, שֶׁהֵם אֶחָד פְּחוֹת מִ–י"ב כּוֹחוֹת הַקְּדוּשָׁה).

וְרֵאוּי לְהוֹסִיף אֶת דְּבָרֵי הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי בְּעַל "בְּרִית כְּהוֹנֵת עוֹלָם" ("הַסְתַּר אֶסְתִּיר"): "וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה שְׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אַחֲיוֹ. מִשׁוּם הַכִּי (=כֵּךְ) י"א שְׁבָטִים, כְּאֲשֶׁר לֹא נוֹלַד בְּנֵימִין, הָיָו נִכְנָעִים לְעֶשָׂו וְהִשְׁתַּחוּוּ לוֹ, בְּהִיּוֹתָם עֹדִין בְּמִסְפֵּר י"א... אַךְ כְּשֶׁנוֹלַד בְּנֵימִין נִשְׁלְמוּ י"ב שְׁבָטִים, וְאֵז לֹא יִכְרַעוּ וְלֹא יִשְׁתַּחוּוּ. וְהוּא טַעַם (אֶסְתַּר ג', ב') וּמְרַכְכֵי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחוּהוּ, מִשׁוּם דְּאֵתִי (=שֶׁהוּא מִשְׁבֵּט) מִבְּנֵימִין".

כְּלוּמָר, הֵן אֲמַת שְׁיוּסָף הַצְּדִיק, שֶׁטָּנּוּ שֶׁל עֶשָׂו, כְּבָר נוֹלַד (יּוֹסֵף הָיָה "הַתְּרוּפָה" כְּנִגְדַּד עֶשָׂו), אוֹלָם, מֵאַחַר וּבְנֵימִין עֹדִין לֹא נוֹלַד, וְהָיָו רַק י"א שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא הָיָה בְּכוּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְהַכְנִיעַ לְגַמְרֵי אֶת י"א אֱלוֹפֵי עֶשָׂו, וְלִכֵּן הָיָה

צריך יעקב להשתחות לפני עשו. אבל, כאשר נולד בנימין, שאז כבר נשלמו י"ב שבטי הקדש, היה בכוונה להכניע לגמרי את י"א אלופי אדום, הוא עשו. לפי זה כתוב במגילת אסתר: "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה". ומבואר ביתר שאת ב"פרי עץ חיים" לרבנו האריז"ל (שער פורים פ"ה), וכן ב"מגלה עמוקות" (אופן מד'), שהמן הרשע ועשרת בניו הם כנגד י"א כוחות **הטומאה** (מכונים ל-י"א כוחות **הטומאה**). ולכן, מרדכי, שהיה משבט בנימין, כמו שכתוב (אסתר ב', ה') "איש ימיני", אשר בלידתו נשלמו כאמור יב' השבטים הקדושים, לא היה צריך להשתחות להמן, כמו שהשתחיה יעקב לפני עשו, טרם לידת בנימין. (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) יחבור עצבים אפרים, הנח לו

צריך לדעת, שאם ברצוננו להתגבר על כוחות **הטומאה** של יא' אלופי אדום, לא מספיק לנו לקרוא את "פיטום הקטורת" (שבה כידוע אחד-עשר הסממנים), אלא צריכים אנו להיות באחדות שלימה, כל שבטי ישראל, כאיש אחד בלב אחד. וזאת, כיון שרק אז נמשך לנו הכח של יב' צירופי הוי"ה של השם הנכבד, כדי להכניע את יא' כוחות **הטומאה**.

יומתק לבאר מה שברך משה רבנו את ישראל לפני פטירתו (דברים לג, ה'): "וייהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל". ודרשו על-כך במדרש נלקוט שמעוני, דברים פרק לג, תתקנ"ו) "וייהי בישרון מלך". כשישראל שוים בעצה אחת מלמטה, שמו הגדול משתבח למעלה, שנקמר: ויהי בישרון מלך. אימתי? בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל. כשהם עשויים אגודה אחת, ולא כשהם עשויים אגודות אגודות". וגם לומר ש"שמו הגדול משתבח למעלה", על ידי שמתחברים באגודה אחת כל יב' שבטי ישראל המכונים כנגד יב' צירופי הוי"ה של שמו יתברך...

וזהו שאמרו חז"ל: דורו של אחאב, כלן עובדי **עבודת כוכבים** היו, ועל-ידי שלא היו בהן דילטורין - היו יוצאין למלחמה ונוצחין(=מנצחים)". (כפי שמובא בגמרא (ירושלמי, פאה א', א') "דורו של אחאב - כלם עובדי **עבודה זרה** היו, ועל שלא היתה ביניהם מחלוקת(=הם היו שרויים באחדות) - היו מנצחים במלחמה". ללמדנו, שאפשר לנצח את האויבים רק על ידי אחדות).

וכן מצינו במדרש (ב"ר לח', ו'): "אפילו ישראל עובדין **עבודת כוכבים**, ושלוש ביניהם, כביכול אמר הקב"ה: אין **השטן** נוגע בהם, שנקמר (הושע ד', יז): יחבור עצבים אפרים, הנח לו. (דהינו, למרות שהם עובדי עצבים(=**אלילים**), הנח להם, כיון שיש בהם 'חבור'(=אחדות). אבל, משנחלקו, מה נאמר בהם? (שם) 'חלק לבם עתה יאשמוי' (כאשר יש **מחלוקת**/חלק לבם', ניתן להאשימם **בדיו**, בבחינת 'עתה יאשמוי'). הא, (מכאן רואים אנו כמה גדול השלום, ונקמה) שנואה המחלוקת".

"ניזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צלע על ירכו" (ויזרח לו השמש) - לצורכו, לרפאות את צלעו... רש"י).

מעשה באדם שחלה, ולאחר שנעשו לו שנים-עשר צילומים, קבעו הרופאים שיש לו גידול ממאיר בבטנו (לא עלינו), וכי יש הכרח לנתחו מידית. כמובן שכל המשפחה היתה מודאגת מן האבחנה הנוראה הזאת. בן דודו של אותו חולה נכנס למרן ה"חזון איש" זצ"ל, עם פתק שעליו רשם את שם החולה, וספר לו את השתלשלות הענינים. לאחר ששמע, ענה ה"חזון איש": "לא! אין זה סרטן! אלא רק כיב בקיבה, והסיבה להקאותיו היא, שהכיב נמצא בין המעי העליון לבין המעי התחתון".

קרובו של החולה לא נרגע מן התשובה, ואמר: "אבל רבנו, עשו לו שנים-עשר צילומים, וכל הרופאים אומרים שמדובר בסרטן, ואיך הרב יכול לומר שזה רק כיב קיבה"? הסתכל ה"חזון איש" פעם נוספת בשמו של החולה, ואמר: "אני לא רואה כלום, זה רק כיב קיבה". לא הרפה הקרוב, ואמר: "אבל כל הרופאים אומרים שזה סרטן". הגיב ה"חזון איש": "החסידיים מאושרים!" (כאשר פונתו בכך היא לכך, שכאשר החסידיים שומעים את מה שהרבי אומר, אין הם שואלים שאלות כלל). מפל מקום, אמר לו ה"חזון איש" להוציא את החולה מבית החולים שבו הוא נמצא, ולהעבירו לבית חולים אחר שבו עובד רופא בשם ד"ר נתן. ושם לנתח את החולה. וזאת, אפילו אם ד"ר נתן לא יעשה את הניתוח, אבל שיהיה במקום בשעת מעשה.

למחרת נסע הקרוב לבית המשפחה, וספר שם בשמחה מה שאמר ה"חזון איש". מיד נסעו לד"ר נתן, וספרו בפניו את כל המעשה עם ה"חזון איש", וכך מה שאמר על החולה. ד"ר נתן שאל: "האם הרב ראה את החולה"? והתשובה היתה: "מדובר ברב שלא צריך לראות". הניד הרופא בכתיפו, ואמר: "רב שלא ראה וחושב שהוא יודע?! בינתים העבירו את החולה לבית החולים האחר, ושם נקבע תורו לניתוח. ובהגיע יום הניתוח נכנס הרופא עם המתלמדים שלו לחדר הניתוח, ובני המשפחה נשארו בחוץ.

הניתוח ארך שעות, ובסופו יצא הרופא מן החדר, ומיד בקש לדבר עם האיש שדבר איתו לראשונה על המקרה הזה. הוא נכנס איתו לחדר, ואמר לו: "אני רוצה לפגוש את הרב שלך, כי הכל היה בדיוק כמו שהוא אמר! זה לא סרטן, אלא כיב שנמצא בין המעי העליון למעי התחתון". שאל הקרוב את הרופא, האם הוא זה שעשה את הניתוח, והרופא השיב בשלילה. אמנם, הוא עמד במקום כל עת הניתוח, ועקב אחר כל מה שקורה, אבל לא הוא שבצע את הניתוח. השיב לו בן דודו של החולה: "הרב אמר גם את זה, שאתה לא תנתח, אבל תהיה במקום בזמן שיעשו את הניתוח...". (ישאל אביך ויגדך). **שבת שלום לכל בית ישראל!** **נא לשמור על קדושת הגיליון!**

בס"ד **"ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה לה המליכה"** (מתוך ההפטרה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"והוא עבר לפנייהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו"

על הפתוב בפרשה (לקראת הפגישה עם עשו הרשע): "והוא (=יעקב) עבר לפנייהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו", תמהים חז"ל. שכן, לכאורה, אם אדם מבקש לכבד או לפייס את רעהו, משתחוה הוא רק פעם אחת. אם כן, מה ראה יעקב אבינו להשתחות דוקא שבע פעמים?

תחילה, נקדים להביא מה שפרש "בעל הטורים", שיעקב השתחוה שבע פעמים כדי להעביר שבע תועבות שבלבו של עשו. וכפי דבריו הקדושים: "וישתחו ארצה שבע פעמים" – על שם 'פי שבע יפול צדיק וקם' (משלי כד, טו)... (כדי) להעביר זו תועבות בלבו (של עשו)". וגם צריך להבין, איזה שבע תועבות יש בלבו של עשו? ראשית, נקדים מה שמסופר בגמרא (קידושין כט): בבית מדרשו של אביי הסתובב מזיק אחד, שאפילו כאשר נכנסו לבית המדרש שני אנשים יחד היה מזיקם. לימים, שמע אביי, שרב אחא בר יעקב מתכונן לבוא לעירו, כדי לעסוק בתורה בבית מדרשו. מיד הכריז אביי, שאף אדם לא יתן לרב אחא בר יעקב מקום לינה, כדי שרב אחא ילון בבית המדרש, ובזכותו יתרחש גס ואותו מזיק ימות.

ואכן, כשהגיע רב אחא בר יעקב לעירו של אביי, ולא מצא מקום ללון, הלך בלית ברירה ללון בבית המדרש של אביי. כאשר נכנס לבית המדרש התגלה אליו המזיק בדמות נחש עם שבעה ראשים. מיד התחיל רב אחא להתפלל ולהשתחות לפני הקב"ה שיצילהו מאותו מזיק. ואכן, אחרי כל השתחוות נפל ראש אחד של הנחש, עד שלאחר שבע השתחויות נפלו כל שבע הראשים של המזיק, והוא מת.

על-פי האמור יאיר לנו להבין, מדוע השתחוה יעקב שבע פעמים. שכן, הגמטריה של "יעקב" היא 182, שהם שבע פעמים שם הוי"ה (182=7*26).

ויש לומר, שיצחק אבינו העביר ליעקב, בברכות שברך אותו, את שבע פעמים שם הוי"ה (=יהוה). שכן, יצחק בגמטריה שמונה פעמים שם הוי"ה (208=8*26) – וכאשר ברך את יעקב, העביר שבע פעמים שם הוי"ה. ואת שם הוי"ה שנותר לו, העביר לעשו (וזהו שאמר עשו לאביו: "הברכה אחת הוא לך אבי...")? כלומר, רק שם הוי"ה (=יהוה) אחת אתה מעביר לי!).

והנה, הגמטריה של עשו הוא 376, אם נחסר ממנו שם הוי"ה (=יהוה), אחת שקבל אני עשו מיצחק אביו, נקבל 350, שהם שבע פעמים "טמא". טמא עולה למנין (50). ושבע פעמים "טמא" הם 350=7*50. ועתה, נבין מה שעשה יעקב, שהשתחוה "שבע פעמים עד גשתו עד אחיו". שכן, בכל פעם שהשתחוה הוריד הוא שם "טמא" (=50) אחד משמות עשו, "עד גשתו עד אחיו", וזהו שאומר "בעל הטורים": "וישתחו ארצה שבע פעמים... (כדי) להעביר זו תועבות בלבו (של עשו)".

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו" (לבי, ג)

על הפתוב, "וישלח יעקב מלאכים לפניו", אומר רש"י הקדוש, שיעקב אבינו שלח לעשו "מלאכים ממש". ואם כן, צריכים אנו להבין, מנין למד רש"י שמדובר כאן במלאכים ממש ולא בסתם שליחים (=בשר ודם)?

הצדיק רבי מאיריל מפרימישילן אומר: הנה שנינו בפרקי אבות (ד, יא): "העושה מצוה אחת - קונה לו פרקליט אחד" (=מלאך, המליץ טוב בעדו). יעקב אבינו שלח, אפוא, אל עשו מלאכים שנבראו מהמצות שעשה, שימליצו טוב בעדו בפני עשו ואנשיו. וזהו שאומרים חכמי המדרש: "וישלח יעקב מלאכים - מלאכים ממש". שכן הנוטריקון (=ראשי התיבות) של "ממש" הוא: מלאכים מהמצות שעשה.

ויש לומר, שהנה, "מלאכים" בגמטריה 141, וכן "מצוה" בגמטריה 141 - לומר לך, שפאשר האדם מקים מצוה, נוצרים מכך מלאכים.

ועתה, בא וראה, שהגמטריה של "וישלח יעקב" היא 536. וכן הגמטריה של "מצות" היא 536 - לומר לך, שהמלאכים נבראו בזכות המצות שעשה יעקב אבינו.

רבים של ישראל, הגה"ק ר' ישראל אבוהצירא (הבבא סאלי) זיע"א פותב, שלפני הפגישה עם עשו, הכין יעקב אבינו את עצמו גם למלחמה. אולם, חשש הוא מאד, שמא יגרום החטא, ולכן כתוב "ויצר לו". והנה, כידוע, דמות דיוקנו של יעקב אבינו חקוקה בכסא הכבוד. ואמרו חז"ל, בזמן שישראל עושים רצונו של מקום, דמותו של יעקב זוהרת ומאירה שם בכסא. אך, אם, חלילה, ישראל אינם עושים רצונו של מקום - דמות דיוקנו של יעקב אינה מאירה.

ורצה יעקב לדעת, האם באמת עושה הוא רצונו של מקום, ללא כל חשש של חטא. (כפי שאמרו חז"ל: "ויירא יעקב מאד", שמא יגרום החטא!)

לכן שלח מלאכים לכסא הכבוד, לבדוק אם דמות דיוקנו זוהרת או לא. וזהו: "וישלח יעקב מלאכים לפניו" - לראות את פניו שלמעה, האם הם זוהרים, או חלילה לא...

"והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום" (עובדיה א' יחי)

סיפור נפלא, הממחיש לנו את חשיבותה של תפילה בזמן, מופיע בספר "ברכי נפשי", מאת הגר"י זילברשטיין שליט"א. ספר הגר"ח קנייבסקי שליט"א סיפור, שסופר לו על-ידי רב אמריקאי, שפקד את משכנו בשיכון "חזון איש" בבני ברק.

בקהילה שלי, ספר הרב האמריקאי להגר"ח קנייבסקי, היה יהודי שהגיע לכל שלש התפילות בימי החול, אבל כגדל הקפדתו להגיע לתפילות, כך היתה הקפדתו לאחר לכל תפילה, באיחור של עשר דקות. אם התפילה החלה, למשל, בשבע בבקר, הוא הגיע תמיד, אבל ממש תמיד, בשבע ועשר דקות. אף פעם לא קרה שהגיע בזמן לתפילה. כמה וכמה פעמים נסיתי לגשת אליו, ולשכנע אותו שיגיע בזמן, ואמרתיו לו, שאם הוא כבר מגיע לתפילה, מה אכפת לו להגיע בזמן? אבל היהודי השיב לי תמיד באותו סגנון: "אדרבה, אם אני כבר מגיע לתפילה, מה זה כבר משנה מתי אני מגיע? העיקר שאני מגיע. עשר דקות לכאן ולכאן, למה זה כל-כך משנה?..."

וכך, במשך תקופה ארוכה מאד, הרב מנסה לשכנע, והיהודי משיב בסגנון הנ"ל, וממשיך כמנהגו לאחר. "עד שבקר אחד, הופתעתי לראות אותו (=את המאחר הסדרתי) מגיע לתפילה בזמן" - מספר הרב. "ופיון שמעולם לא קרה כדבר הזה, משך הדבר את תשומת לבי, ולכן נגשתי אליו ושאלתי, מה יום מיומים, שהוא מגיע בזמן? והאיש, שהיה נרגש מאד, השיב: "הקב"ה הוכיח לי בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, שלא כדאי לאחר לתפילה!"

בקשתי ממנו שיספר לי מה ארע, והיהודי, שהוא גם עשיר גדול, ספר, שהמפעל היוקרתי העומד בבבלותו, ומניב רווחי עתק, ונחשב כאחד המפעלים הרווחיים, עלה אתמול באש, ואי-אפשר לתאר את עוצמת הנזקים שנגרמו לו יעקב כך. במשך דקות ארוכות תאר היהודי את השריפה שפשטה במפעל, ואת ההלם שאחז בו בעקבות האסון. עם כל ההשתתפות האמיתית שלי בצערך, אינני מבין מה הקשר בין השריפה הנוראה ובין ההוכחה שקבלת יעקב כך שלא לאחר לתפילה, אמר הרב לבעל המפעל.

ההוכחה שקבלתי, השיב האיש, התרחשה בדקות שלאחר פרוץ השריפה. בעת שהתקשרתי בבהילות אל מכבי האש, ובקשתי שיגיעו במהירות למקום, כדי למזער ככל האפשר את מידת הנזקים, המוקדן בתחנה הבטיח שמכבי האש יצאו כבר לדרך, ובעוד דקה הם יהיו אצלי. אבל, הנה עוברת לה דקה, שתיים ושלוש, והמפעל ממשיך לעלות באש, חדר אחרי חדר, מחלקה אחרי מחלקה, ומכונניות הפיבוי עדין אינן נראות באופק. הלב שלי כמעט והפסיק לפעום מרוב צער, ספר בעל המפעל לרב הקהילה, במיוחד כאשר ידעתי את חשיבותה של כל שניה. רק כעבור עשר דקות תמימות, נראו מכבי האש באופק. וכשהגיעו היה כבר מאוחר מדי, והמפעל היה שרוף כמעט כלו. הייתי במצב הסטרי. מיד נגשתי אל הכבאים וזעקתי: מדוע אחרתם כל-כך? הרי אם הייתם באים מוקדם יותר, המפעל היה ניצל! היהודי ששוחח עם רב הקהילה היה נרגש כלו. אימת הטראומה עלתה ובאה אצלו שוב, ואי-אפשר היה להרגיעו... רק לאחר כמה דקות המשיך וספר: לשאלתי, מדוע לא הגיעו מוקדם יותר, השיבו לי

הכבאים: הרי בסופו של דבר הגענו... עשר דקות לכאן או לכאן, הרי בסוף הגענו!

למשמע התשובה רתח דמי בקרבי, אבל בדיוק אז נדלקה במוחי נורה אדומה. נזפרתי שזו היתה גם התשובה שלי במהלך השנים שבהן הרב נסה לחזק אותי להגיע לתפילה בזמן... לפתע ראיתי ונתתי אל לבי, מה גדולה היא חשיבותן של עשר דקות. לפתע נוכחתי לדעת, איזה עולמות אפשר לבנות בהן, ולחילופין מה ניתן להרוס בעשר דקות... וקבלתי על עצמי להגיע בזמן לתפילה...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:03

bnei-zion.com

פְּרִשְׁת הַשָּׁבוּעַ: וַיִּשְׁלַח

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:14 ר"ת 17:35

ערב שבת יג' כסלו תשע"ח (1.12.17)

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עוֹבְדֵיָהּ" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה" (ירמיהו לא' יד')

על הכתוב, "קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה", כותב רבנו האריז"ל ב"פרי עץ החיים" (שער 'תיקון חצות', פרק א'), שרחל בוכה לא רק על זמן החרבון, שאז גלו ישראל מירושלים. אלא, כל חצות לילה בוכה רחל אמנו על בניה שגלו מארצם.

וכפי דבריו הקדושים: "...מצינו שנשתבחו מאד אותן העוסקים בתורה אחר חצות. ומהו הטעם הזה? אך הענין הוא, כי... רחל הנקראת עקרת הבית... בכל חצות לילה היא צועקת ושואגת אל ה' יתברך על חרבן בית המקדש, כמו שנאמר: 'קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה'". וגם פן היא נותנת זמירות והודאות כל לילה... לכן ראוי לאדם לשאת עצמו עמה, לעשות כמעשיה. לכן צריך האדם להרבות ולבכות ולצעוק בכל לילה על גלות השכינה... וחרבן בית המקדש, ואחר כך לעסוק בתורה. וזה סוד, דוד המלך, שכל לילה היה עוסק בשירות ובתשבחות, לסייע לשכינה".

הנה, מבואר מדבריו הקדושים של האריז"ל, כי בכל לילה רחל בוכה על מר הגלות הקשה, אך היא גם אומרת זמירות והודאות לה' יתברך כל לילה. שכן, למרות צערה הגדול על בניה שגלו מארצם, היא יודעת ומאמינה באמונה שלימה ש"כל מה דעביד רחמנא – לטב עביד" (=כל מה שהקב"ה עושה – לטוב עושה)". ובמהרה יגאל את בניה, כפי שהבטיח לה הקב"ה: "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעלתך... (ו) יש תקנה לאחריתך נאם ה' ושבו בנים לגבולם" – במהרה בימינו אמן.

אולם, צריכים אנו להבין, מהו הענין שרחל מבכה על בניה כל חצות לילה? והרי הקב"ה מבקש ממנה "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה", שכן אני מבטיחך ש"ושבו בנים לגבולם".

תחילה, נקדים להביא את דברי הזוהר הקדוש (וארא כט'), הכותב חידוש גדול, שבכיה של רחל אמנו בכל חצות לילה מוריד/ממשיך רחמים לישראל, השרויים עדין בגלות.

וכפי דברי הזוהר הקדוש (מתורגם): "וזהו שכתוב: 'קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה'. 'קול ברמה' זו ירושלים של מעלה, רחל מבכה את בניה כל זמן שישראל הם בגלות, ומבכה (=בוכה) עליהם כי היא אם שלהם... בא וראה, לא שעה אחת היא בוכה על ישראל, אלא בכל זמן שהם (=ישראל) בגלות. ולכן הקב"ה גרם למצרים שיצעקו בקול, כמו שכתוב: 'והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר פמחו לא נהיתה וכמחו לא תסף'".

והנה, מסיום דבריו של הזוהר הקדוש אנו לומדים חידוש גדול: בזכות רחל אמנו, שבוכה תמיד על הגלות (וגם בגלות מצרים) הביא הקב"ה את מפת בכורות על המצרים, מכה שגרמה להם לצעוק בקול גדול פנגד הקול של רחל, המבכה על בניה.

(זהו הטעם לכך שהקב"ה הביא את מפת בכורות דוקא בחצות הלילה, שכן, רצה הוא יתברך לרמוז לנו, שמכה זו באה על המצרים בזכות רחל אמנו, שבוכה בכל חצות לילה על הגלות, וראוי להוסיף, ש"רחל" בגמטריה "בכור" – רמז על המכה העשירית (=י'), שבה נהרג כל בכור מצרי).

הנה, נמצאנו למדים מכה, שרחל אמנו בוכה לא רק כדי לקרב את הגאולה, אלא היא בוכה ומתפללת לפני יתברך, שהוא ירחם על ישראל גם בגלות המרה. והקב"ה נענה לתפילתה, ומקל לישראל מעל גלותם (כפי שמצינו במפת בכורות, שהיתה צעקה גדולה בכל מצרים בזכות הצעקה והבכי של רחל אמנו).

וזהו שאמר הקב"ה לרחל: "מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה". דהינו, גם בגלות המרה "מנעי קולך מבכי". שכן, אני (=הקב"ה) יעזור לישראל בגלות, ובזכות תפילותיך יזכו הבנים לגאולת עולם, "כי יש שכר לפעלתך... ושבו

עֲנִין זֶה גַם מְסַבֵּיר לָנוּ אֵת דְּבַרֵי הַזֶּהָר עַל רַחֵל, שֶׁ"בְּכָל חֲצוֹת לַיְלָה הִיא צוֹעֶקֶת וְשׂוֹאֶגֶת אֶל ה' יִתְבָּרֵךְ עַל חֲרָבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ... וְגַם כֵּן הִיא נוֹתֵנֶת זְמִירוֹת וְהוֹדָאוֹת כָּל לַיְלָה". שֶׁהָרִי, יֵשׁ לָנוּ לְשֵׂאוֹל, מָה הָעֲנִין שֶׁרַחֵל מְבַכָּה בְּכִי תַמְרוּרִים עַל בְּנֵיהָ, וְאַחֵר-כֵּן הִיא נוֹתֵנֶת זְמִירוֹת וְהוֹדָאוֹת כָּל לַיְלָה?"

אֲלָא, שֶׁכְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ, אֵמֶת שֶׁרַחֵל מְבַכָּה בְּכָל חֲצוֹת לַיְלָה עַל בְּנֵיהָ, הַנִּמְצָאִים בְּגִלּוֹת הַמָּרָה, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב: "קוֹל בְּרָמָה". אֵךְ מִכֵּיוֵן שֶׁהַקֵּב"ה אוֹמֵר לָהּ "מִנְעֵי קוֹלֶךָ מִבְּכִי" - כֵּיוֵן שֶׁאֲנִי מִמְשִׁיךְ לְבַנְיָךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲסִדִים גְּדוּלִים בְּתוֹךְ הַגְּלוּת הָאֲרוּפָה, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ מִבְּטִיחַ לָהּ שֶׁבְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבַר "וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבּוּלִים". הִנֵּה, לְפִיכֶךָ רַחֵל אֲמַנּוּ לְאַחֵר בְּכִיָּה הִיא נוֹתֵנֶת שְׁבַח וְהוֹדָאָה לְבוֹרָא עוֹלָם כָּל הַלַּיְלָה עַל הַחֲסֵד שֶׁהַקֵּב"ה עוֹשֶׂה עִם בְּנֵיהָ בְּגִלּוֹת, וְעַל הַהִבְטָחָה שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ מִבְּטִיחַ לָהּ "וְשָׁבוּ בָנִים לְגִבּוּלִים", בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן. (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִיִדְמָן)

"קִטְנֵתִי מִכָּל חֲסִדִים וּמִכָּל אֲמֵת" (לְבִי י')

כְּמָה פְּעָמִים אָדָם עוֹשֶׂה חֲסֵד עִם כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְרַק בְּתוֹךְ הַבַּיִת קָשָׁה לוֹ מְאֹד...? הַתִּירוּץ הַיְדוּעַ וְהַמוּפְרָ לְכָל הוּא "מִמֶּשׁ אֵין לִי זְמַן". הָאֲמָנָם...?

יְהוּדֵי אֶחָד מִבְּנֵי קַהֲלֵת סְאֲטָמֵר נִגַּשׁ לְאֲדַמּוּ"ר בְּבִקְשַׁת עֲזָרָה לְבָנוּ הַקָּטָן הַמִּתְקַשֶּׁה בְּלִימוּדִים, וְאֵין לוֹ כֶּסֶף לְשֵׁלֶם לְשִׁיעוּרִים פְּרָטִיִים. הָאֲדַמּוּ"ר הִפְנֶה אוֹתוֹ מִיַּד לִיהוּדֵי יָקָר תַּלְמִיד חֶכֶם. "תִּגִּיד לוֹ שֶׁאֲנִי שְׁלַחְתִּי אוֹתָךְ שִׁילְמָד קֶצֶת עִם הַבֶּן שְׁלֶךְ". לֵאלֹא שֶׁהוּת נִגַּשׁ הִיְהוּדֵי לְבֵיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ תַּלְמִיד חֶכֶם, וּבִקֵּשׁ אֶת עֲזָרְתוֹ בְּקִידוּם בְּנוֹ הַקָּטָן, כְּמוֹכֵן בְּהַדְּגִישׁוֹ שֶׁבָּא אֵלָיו בְּהוֹרָאת הָאֲדַמּוּ"ר. הַשִּׁיב הַתַּלְמִיד חֶכֶם: אֲנִי מִצְטָעֵר, הִיְתִי שְׁמַח לְעִזּוֹר לָךְ, אֲבָל אֲנִי כֹל-כֵּךְ עֲמוּס, וְאֵין לִי זְמַן. סְלִיחָה...". חֲזַר אוֹתוֹ יְהוּדֵי לְאֲדַמּוּ"ר עִם תְּשׁוּבַת הַתַּלְמִיד חֶכֶם. הָאֲדַמּוּ"ר הִפְנֶה אוֹתוֹ לְאָדָם אַחֵר שֶׁאֲכֹן עֲזָר לוֹ...

הַגִּיעוּ הַחֲגִים, וּכְנֶהוּג כָּל בְּנֵי הַקַּהֲלָה מְגִיעִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, כָּלֶם עוֹמְדִים בְּשׁוּרָה אֲרוּפָה וְכָל אֶחָד בְּתוֹרוֹ נִגַּשׁ לְלַחוּץ יָד לְאֲדַמּוּ"ר. בְּהִגִּיעַ תוֹרוֹ שֶׁל אוֹתוֹ תַּלְמִיד חֶכֶם, שְׁלַח יָדוֹ לְלַחוּץ לְרַב, אֲבָל הָרַב לֹא הוֹשִׁיט יָדוֹ בְּחִזְרָה. מִיַּד הִרְגִישׁ אוֹתוֹ תַּלְמִיד חֶכֶם שֶׁעָשָׂה מְשָׁהוּ שְׁלֹא כְּהוֹגֵן, אֲבָל לֹא יָדַע מָה, לָכֵן שָׂאל אֶת הָרַב: "בְּמָה פָּשַׁעְתִּי אוֹ חָטָאתִי?"

אָמַר לוֹ הָרַב: "יָדַע לָךְ, תַּלְמִיד הָיָה קָשָׁה לִי מָה שֶׁפָּרַשׁ רַש"י עַל הַפָּתוּב "וַיֵּאבֶק אִישׁ עֲמוּ". שָׁכֵן, כָּאֵן מְפָרֵשׁ רַש"י וְאוֹמֵר, שֶׁ"אִישׁ" הַכּוֹנֵה לְ"שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוּ". לְעוֹמֵת זֹאת, בְּפָרֶשֶׁת "וַיֵּשֶׁב" (בְּמַכִּירַת יוֹסֵף), עַל הַפָּתוּב "וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ", מְפָרֵשׁ רַש"י, שֶׁ"אִישׁ" - "זֶה גְּבִרְיָאֵל".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. שָׁכֵן, מִדּוּעַ מְפָרֵשׁ רַש"י פֶּעַם שֶׁ"אִישׁ" הַכּוֹנֵה לְשָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, וּפְעַם אַחֲרַת שֶׁ"אִישׁ" הַכּוֹנֵה לְמִלְאָךְ גְּבִרְיָאֵל?

"אֲלָא" - אָמַר לוֹ הָרַב - "עֲתָה בְּזוֹכֹתֶךָ הַבְּנֵתִי... שָׁכֵן, בְּמִדְרַשׁ פָּתוּב, שֶׁיַּעֲקֹב בִּקֵּשׁ מֵה"אִישׁ"/מֵהַמִּלְאָךְ שֶׁנֶּאֱבָק עֲמוֹ שֶׁיְבָרֵךְ אוֹתוֹ. וּמָה עָנָה לוֹ הַמִּלְאָךְ? אֵין לִי זְמַן, כֵּיוֵן שֶׁעָלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר, וְאֲנִי צָרִיךְ לְלַכֵּת לוֹמַר שִׁיחָה לְפָנֶי בּוֹרָא עוֹלָם (כְּפִי שֶׁפָּתוּב: "וַיֵּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשַּׁחַר").

וְעַכְשָׁיו מוֹבֵן לִי: מִי שָׂאֵין לוֹ זְמַן לְבָרֵךְ וְלְעִזּוֹר לְשֵׁנֵי הוּא חָיֵב לְהִיּוֹת שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ. אֲבָל לְ"אִישׁ" הַשֵּׁנִי הָיָה זְמַן, וְאֵף הַצִּיעַ הוּא עֲזָרָה, וְהַסְבִּיר לְיוֹסֵף הֵיכֵן אֲחִיו נִמְצָאִים, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב: "וַיִּמְצָאֵהוּ אִישׁ... וַיִּשְׂאֵלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מָה תִּבְקָשׁ" - וְלָכֵן וְדַאי שָׁזָה הַמִּלְאָךְ גְּבִרְיָאֵל...". (ע"פ עַלּוֹן הָרַב יֵאִיר נוֹסִבְכֵר)

*****

וּבְעֲנִין הַחֲסֵד, אֲשֶׁה אַחַת הַתְּלוּנָה לְפָנֵי רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה שֶׁל בַּעֲלָה. "בַּעֲלֵי עוֹשֶׂה הַרְבֵּה חֲסִדִים מְחוּץ לְבַיִת, וְכִשְׁאֲנִי מְבַקֶּשֶׁת מִמֶּנּוּ לְהַחֲלִיף נוֹרוֹת, אוֹ לְתַקֵּן דָּלֶת שֶׁל אֲרוֹן, הוּא מִתְחַמֵּק בְּתִירוּצִים שׁוֹנִים, כְּגוֹן: "אֵין לִי זְמַן, יֵשׁ לִי שִׁיעוֹר, מְחַר וְכוּ'..."

לְמַחֲרַת הָרַב דָּרַשׁ בְּרַבִּים שִׁיעוֹר מְיוּחָד עַל מִידַת הַחֲסֵד. לְקֶרְאֵת סוּף הַשִּׁיעוֹר בִּקֵּשׁ עֲזָרָה שֶׁל אֶחָד הָאֲבָרְכִים עַל מְנַת שִׁיעוֹשֶׁה חֲסֵד גְּדוֹל מְאֹד, אֲבָל לֹא יָכוֹל לְפָרֵט בְּרַבִּים. וְאֵלוֹ הַפְּרָטִים יִמְסְרוּ בְּאוֹפֵן אִישִׁי. מִיַּד הוֹרְמוּ כְּמָה אֲצַבְעוֹת הַמְּבַקֶּשִׁים לְעִזּוֹר לְזוּלַת. כְּמוֹכֵן הָרַב חֲפֵשׁ אֶת יָדוֹ שֶׁל מְיוֹדְעֵנוּ, וְהִלָּה לֹא אֲכַזֵּב, יָדוֹ הַתְּנוּסָסָה אֵל עַל. הָרַב סִמֵּן לוֹ שִׁיגֵשׁ אֵלָיו, וְדַבֵּר עִימוֹ בְּאַרְבַּע עֵינָיִם.

"יִשְׁנֶה אֲשֶׁה שֶׁמְאֹד קָשָׁה לָהּ לְהַחֲלִיף נוֹרוֹת בְּבַיִת, וְכֵן, יֵשׁ אֵיזוֹ דָּלֶת שֶׁל אֲרוֹן הַדְּרוֹשׁ תִּיקוּן, וְעוֹד כְּמָה תִּיקוּנִים קָלִים, הָאֵם יֵשׁ לָךְ זְמַן לְכַד? ". "בְּטָח, מָה הַשְּׂאֵלָה, בְּשִׁמְחָה רַבָּה". "מְצוּיָן!", אָמַר לוֹ רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, "עַכְשָׁיו תִּלָּךְ הַבַּיִתָּה וְתִעֲזוֹר לְאֲשַׁתְּךָ בְּדַבְרִים הַלְלוּ..."

וְנִסִּים כְּמָה שֶׁאָמַר ר' אֵיזְלָה, בְּנוֹ שֶׁל ר' חַיִּים מוֹלוּזִין: "כָּל הָאָדָם לֹא לְעֲצָמוֹ נִבְרָא, אֲלָא רַק (כְּדִי) לְהוֹעִיל לְאַחֲרִים (הוּא נִבְרָא. (וְצָרִיךְ) כְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָא בְּפוּחוֹ לְעֲשׂוֹת". (ע"פ עַלּוֹן הָרַב יֵאִיר נוֹסִבְכֵר)

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִילוֹן!

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

סְעוּדַת דָּוִד מְלֶכָא מְשִׁיחָא/סְעוּדַת מְלוּוָה מְלֶכָה (=סְעוּדָה רְבִיעִית)

עַל הַכְּתוּב בְּפֶרֶשֶׁת "וַיִּצְא" , "וַיִּחַלְסוּ וְהָיָה סֵלֶם מְצַב אֶרְצָה וְרָאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמִימָה" , כּוֹתֵב הָאֲדוּמוֹר רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז'יִן זִיע"א , בְּסִפְרוֹ "עִירִין קְדִישִׁין" , שֶׁהִמְלִיחַ "סֵלֶם" , הַמוֹזְכֵּר בַּחֲלוּם יַעֲקֹב , מְרַמְזֵת לְ-סְעוּדַת לְוִיָּה מְלֶכָה (סְעוּדָה רְבִיעִית).

וְהָיָה , בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים , מְנַהֵג זֶה שֶׁל סְעוּדָה רְבִיעִית הוּא "סֵלֶם מְצַב אֶרְצָה" – שְׂאִין הַבְּרִיּוֹת נוֹהָרִים כְּרָאוֹי בּו , וְהוּא בְּשִׁפְלוֹת בְּעֵינֵי הַהֶמוֹן (שָׁפֶן , הוּא בְּעֵינֵי אֶרְצִיּוֹת/אֶכְיִלָּה וּשְׁתִּיָּה) . וְלִכֵּן , פְּעָמִים רַבּוֹת מְזוֹלְזָלִים בּו שְׁלֵא כְּדִין . וְאוּלַם צָרִיךְ לְדַעַת , שֶׁמְנַהֵג זֶה – "רָאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמִימָה" – עֲרֹכּוּ וּמַעֲלָתוֹ שֶׁל מְנַהֵג זֶה מַגִּיעִים לְגַבְהֵי מְרוֹמִים , וְאִשְׁרֵי מִי שְׁדַבֵּק בּו כִּהְלַכָה בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת . שָׁפֶן , אֶכְיִלָּה זֶה עוֹלָה לְמַעְלָה לְרִיחַ נִיחּוֹת , עַד לְרוּם הַשָּׁמַיִם .

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף עַל הַמֶּשֶׁךְ הַכְּתוּב , "וְהָיָה מְלֶאכִי אֱלֹהִים עֲלֵים וַיְרִדִים בּו" , שְׁכָפָן יֵשׁ רִמּוֹז לְשְׁנֵי הַמְּלָאכִים הַמְּלוּיִם אֶת הָאָדָם בְּלִיל שַׁבָּת , בְּצִאֲתוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ , כְּפִי שְׁכָתוּב (שַׁבָּת קִיט' , ב') : "רַבִּי יוֹסִי , בְּ(שֵׁם) רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר : שְׁנֵי מְלָאכִי שָׂרַת מְלוּיִם אֶת הָאָדָם בְּעֶרְבַת שַׁבָּת , מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ" . הֵנָּה , אוֹתָם מְלָאכִים נִשְׂאָרִים בְּבֵית הָאָדָם כָּל הַשַּׁבָּת , וְעַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם אוֹכֵל סְעוּדַת מְלוּוָה מְלֶכָה עוֹלִים לְמַעְלָה בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת . אוּלַם , הַכְּתוּב מְסִים "וַיְרִדִים בּו" , "בּו" רָאשֵׁי תִיבוֹת בְּיוֹם ו' – לוֹמֵר לָךְ , שְׁמְלָאכִים יוֹרְדִים שְׁנִית בְּיוֹם ו' בְּשָׁבוֹעַ הַבָּא , כְּדֵי לְלוֹת שׁוֹב אֶת הָאָדָם מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ .

וְרָאוֹי לְהוֹסִיף מָה שְׁכָתוּב בְּגִמְרָא (שַׁבָּת קִיט') : "אָמַר רַבִּי חֲנִינָא : לְעוֹלָם יִסְדֵּר אָדָם שְׁלַחְנוּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת , אָף-עַל-פִּי שְׂאִינוּ צָרִיךְ אֶלָּא לְכּוֹת" . וְכָתַב ה"בֵּית יוֹסֵף" , בְּשֵׁם "שְׁבוּלֵי הַלְקֻט" , שֶׁהִטְעֵם לְכַךְ הוּא , שָׁפֶן "אֵיבֵר (יֵשׁ) בְּאָדָם וְנִסְכּוֹי שְׁמוֹ , (ו) אֵינוֹ נִהְיָה בְּאֶכְיִלָּה , אֶלָּא בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת" .

וְכָתַב ה"מִטָּה מִשֶּׁה" (סְדֵר הַהַבְדֵּלָה תְּק"ג) : "...יְדוּעַ שְׂאוֹתוֹ עֲצָם , לוֹז שְׁמָה , וְהוּא עֵיצוֹמוֹ וְעִיקְרוֹ וְשׁוֹרְשׁוֹ , וּמִמֶּנּוּ נִתְהוּוּ הָאָדָם בְּעֲצָם הַטִּיפָה . וְכַאֲשֶׁר יָמוּת הָאָדָם , הָעֲצָם הַהוּא אֵינוֹ נִימוּת וְלֹא נִפְחָת , וְאֵילוֹ יִכְנִיסוּ אוֹתוֹ בְּאֵשׁ אֵינוֹ נִשְׂרָף... אֵינוֹ נִטְחָן... אֵינוֹ מִתְפּוֹצֵץ . וְהוּא הָעֲצָם שֵׁשׁ בּו קִיוֹם נִצְחִי , וּמִמֶּנּוּ יִתִּיָּה הָאָדָם לְעַת הַתְּחִיָּה , וְהוּא מְקַבֵּל עוֹנֵג וְעוֹנֵשׁ אַחַר מִיתַת (ה) אָדָם... (ו) כָּל הַזֶּהִיר בְּסְעוּדָה זֶה=סְעוּדָה רְבִיעִית בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת) וּמִשְׁבִּיעַ לְעֲצָם הַזֶּה , יִזְכֶּה בְּצַחְצַחוֹת נִפְשׁוֹ בְּתַעֲנוּגֵי רַב טוֹב , הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים וְלָשׁוֹב שְׁמַחוֹת , אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם הַתְּפִלָּל הַמְּשׁוֹרֵר (תְּהִלִּים טו' , יא) : 'תוֹדִיעֵנִי אֶרֶח חַיִּים שְׁבַע שְׁמַחוֹת אֶת פְּנִיךָ נְעֻמוֹת בִּימִינְךָ נִצַּח" .

וּמוֹסִיף גַּם ה"כְּסָא הַרְחֻמִּים" וְאוֹמֵר , שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לְהִזְהַר בְּסְעוּדָה רְבִיעִית בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת , שֶׁהִיא כִּידוּעַ כְּפִי דָוִד הַמֶּלֶךְ , וּכְפִי פִינְחָס , הוּא אֵלֶיהוּ , שְׁקָנָא עַל הַבְּרִית , וְזֶהוּ "בְּרִית" – רָאשֵׁי תִיבוֹת יְזַהַר בְּסְעוּדָה רְבִיעִית תְּמִיד – שָׁפֶן , הִיא תִיקוֹן לְפָגַם הַבְּרִית .

וְלַהֲלֵךְ עוֹד סְגוּלוֹת לְסְעוּדָה רְבִיעִית/סְעוּדַת מְלוּוָה מְלֶכָה : סְגוּלָה לְהִנְצִל מִחִיבוּט הַקְּבֵר . (פְּרִי עֵץ חַיִּים , שַׁעַר הַשַּׁבָּת) . נֶאֱמַר בְּשֵׁם הַרְה"ק רַבִּי יַעֲקֹב מְפּוֹרִיסוֹב זצ"ל , שֶׁבְּשַׁעָה שֶׁהָיוּ חוֹלָאִים בְּעוֹלָם , הָיָה מְבַטֵּיחַ לְאֲנָשִׁים , שְׂאֵם יְזַהַרוּ לְקַיֵּם סְעוּדַת מְלוּוָה מְלֶכָה יִנְצְלוּ מֵהֶם . (סִפְר דְּרַךְ צַדִּיקִים) .

בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיזִינְסֵק זצ"ל נֶאֱמַר , שֶׁסְגוּלָה לְנָשִׁים שְׁלֵא תִקְשְׁנָה בְּלִידָתָן , שְׁתֵּאכְלָנָה בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת דְּבָר מָה לְשֵׁם סְעוּדַת מְלוּוָה מְלֶכָה , וְתֵאמְרָנָה בְּפֶה מְלֵא : "לְשֵׁם סְעוּדַת מְלוּוָה מְלֶכָה" , וְעַל-יְדֵי כֵךְ תִלְדְּנָה בְּנִקְל אִי"ה . מְלוּוָה מְלֶכָה יֵשׁ בָּהּ סְגוּלָה לְפָרְנָסָה וְלִגְאוּלָּה . וְהִרְמִזוּ לָזֶה בְּפִסּוּק : "אִם כְּסָף תִּלְוֶה אֶת עַמִּי אֶת הָעֵנִי עֲמֹךְ" – אִם תִּצְטָרֵךְ לְכֶסֶף , אִז תִּלְוֶה – תַעֲשֶׂה סְעוּדַת מְלוּוָה מְלֶכָה . "אֶת הָעֵנִי" – רִמּוֹז לְעֵנִי הָרוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר – הִלָּא זֹאת סְעוּדַת מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד , שֶׁהִיא סְגוּלָה גַם לְקָרֵב אֶת הַגְּאוּלָּה .

עוֹד מְלוּוָה מְלֶכָה : סְגוּלָה לְהִנְצִל מִכְּפִירָה . (מְנַחַת שַׁבָּת . סִימָן צ"ו) .

הרה"ק רבי דוד צבי שלמה בידרמן זצ"ל, היה נוהג לומר שמצות סעודת מלוה מלכה היא סגולה לאריכות ימים. וראוי להוסיף שיש גם סגולה באמירת פסוקי אליהו הנביא: ועל-כן זכירת אליהו הנביא בפיוטים ובפסוקים במוצאי שבת הוא תיקון גדול לנפש, ותועלת גדולה להינצל מהגיהנום. (יסוד ושרש העבודה, שער ח'). וכל האומר במוצאי שבת ק"ל פעמים אליהו בכונה, זוכה שניצוץ קדוש מנשמת אליהו מאיר על נשמתו להבין רזי התורה (ויקונין דגורא). וכן, כל מי שמזכיר אליהו הנביא נ"ב פעמים כמנין אליהו – מצליח בתלמודו.

ו"ישלח יעקב מלאכים לפניו" (לבי ג')

בסדור הנפלא "תפילת החדש" (דפוס ליוורנו בנסח החיד"א זלה"ה), וכן בסדור "בית עובד", מובא, שבתפילת שחרית, לאחר "קריאת שמע", כשאנו אומרים "עזרת אבותינו", צריך לכוון בשמות המלאכים מיכאל, מלפיאל, שנדיאל, העולים לגמטריה של "עזרת" (=677). וכל-כך למה?

שכן, אמרו חז"ל "מעשה אבות – סימן לבנים". דהינו, שלש המלאכים הללו (=מיכאל, מלפיאל, שנדיאל) באו לעזרת יעקב אבינו, כאשר עשו אחיו בא להורגו, וארבע מאות איש עמו, ועל-כן "סימן (הוא) לבנים" – סימן הוא לנו, בני ישראל, שיכולים הם לבוא ולהיות בעזרנו.

לפי זה יאיר לנו להבין מה שפרש רש"י: "וישלח יעקב מלאכים לפניו", שיעקב אבינו שלח לעשו "מלאכים ממש". ואם כן, צריכים להבין, מנין למד רש"י שמדובר כאן ב"מלאכים ממש" ולא בסתם שליחים (=בשר ודם)? הרה"ק רבי מאיר מדיזקוב אומר, כי יעקב שלח לעשו את המלאכים שפגש בדרך, כמו שכתוב בסוף הפרשה הקודמת: "ויעקב הלך לדרך ויפגעו בו מלאכי אלקים, ויאמר יעקב כאשר ראם: מחנה אלקים זה, ויקרא שם המקום שהוא מחנים". ומאותם מלאכים שראה יעקב בדרך, שלח אל עשו אחיו. וזוהי פונת הכתוב: "וישלח יעקב מלאכים לפניו" – דהינו אותם המלאכים שעמדו לפניו.

והנה, לפי מה שבארנו, עולים שני הפרושים כפתור ופרח: יעקב אבינו שלח את המלאכים מיכאל, מלפיאל, שנדיאל, שהם ראשי תיבות "ממש", שאלו ממש היו בעזרת יעקב אבינו, ואותם שלח שליחים לעשו אחיו. ויעיד הכתוב, ש"וישלח יעקב מלאכים" הוא בדיוק הגמטריה של שמות המלאכים מיכאל, מלפיאל, שנדיאל (=677) – לומר לה שאת אלו שלח יעקב אל עשו אחיו.

וראוי להוסיף את דברי האדמו"ר רבי שמחה בונים מפשיסחה, שהעיר על דברי רש"י כאן: בדיון (=בצדק) שלח יעקב אבינו אל עשו מלאכים ממש, כי בשעה שיהודי נרדף על-ידי עשו ואנשיו, וזקוק לעזרה דחופה – רשאי הוא להטריח לשם הצלתו אפילו מלאכי מרום.

הצדיק רבי מאיר'ל מפרימישלן אמר פעם באוני חסידיו: שנינו בפרקי אבות (ד', יא): "העושה מצווה אחת – קונה לו פרקליט אחד" (=מלאך, המליץ טוב בעדו). יעקב אבינו שלח, אפוא, אל עשו מלאכים שנבראו מהמצות שעשה, שימליצו טוב בעדו בפני עשו ואנשיו. וזהו שאומרים חכמי המדרש: "וישלח יעקב מלאכים – מלאכים ממש". שכן הנוטריקון (=ראשי התיבות) של "ממש" הוא: מלאכים מהמצות שעשה.

"קטנתי מכל החסדים..." (לב' י')

הגאון רבי אליהו מוילנא הצטין, בצד גדלותו בתורה, גם במידה מופלגת של צניעות וענוה. פעם אחת, כשהסב עם חבורת תלמידים בשמחה של מצוה, שאל אותו אחד מתלמידיו המובהקים: רבנו, כלום (=האם) אין כבודו מפריז במידת הענוה? הרי כבר הורו לנו חז"ל, במסכת סוטה (ה', עא): "תלמיד חכם – צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית" (=מעט גאונה – רש"י).

השיב הגאון לתלמידו: תן דעתך ללשון המאמר כאן: "אחד משמונה בשמינית" – שכן "אחד משמונה" הוא בלשון זכר, ו"בשמינית" היא בלשון נקבה – כיצד יתכן ערבוב של זכר ונקבה? אלא, דבר זה בא לרמוז לנו על הפסוק השמיני בפרשה השמינית שבתורה, הלא היא פרשת "וישלח", שהפסוק השמיני שבה פותח כידוע במלה "קטנתי". וכונת חז"ל היא, אפוא, בדרך הרמז, שתלמיד חכם ישים לבו בכל עת ל-"אחד משמונה בשמינית" – ל-"קטנתי", ויהיה קטן וצנוע בעיניו...

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב... וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ שָׁם"

עַל הַפְּתוּב בַּפְּרָשָׁתָנוּ, "וַיֹּתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חו"ל, שֶׁהַמְּלֶאךְ שֶׁנֵּאבֶּק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הוּא "סמאל", הוּא יֵצֵר הָרַע, הוּא הַשָּׂטָן, הַמְּסִית אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב בַּמְּדָרֵשׁ תְּנַחוּמָא: "וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ" – זֶה סמאל, שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ. וְכֵן גַּם בְּזֶהֱרַק הַקְּדוּשׁ כְּתוּב: "וְהוּא מְלֶאךְ – שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הָיָה, וְאִיהוּ (=וְהוּא) סמאל". אִם כֵּן, צְרִיכִים אֲנִי לְהַבִּין מָהוּ "וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב"? בְּמָה פָּגַם הַס"מ בְּיַעֲקֹב, וְכִתּוּבָא מְכַרְךְ "וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב"?

כְּדִי לְהַבִּין עֲנִינֵי זֶה, וְאֶת הַמְּאָבֶק הַקָּשָׁה שֶׁהָיָה בֵּין יַעֲקֹב אֲבִינוֹ לְבֵין שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, הֵבֵא נִקְדִים לְהַבִּיא מֶה שֶׁשְּׁנִינֵי בַּגְּמָרָא (מְנַחוֹת מַג): "תְּנִיָא... רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: חַיִּב אָדָם לְבָרַךְ מֵאָה בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם, שֶׁנֶּאמְרָ: 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹד". רַש"י זצ"ל מְפָרֵשׁ: "מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹד, קָרִי בֵּיה מֵאָה". וּבְאֵרוֹ "הַתּוֹסְפוֹת" אֶת דְּבָרֵי רַש"י, וְאָמְרוּ: "אֵל תִּקְרָא מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹד, אֶלָּא מֵאָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל (=מְבַקֵּשׁ) מַעֲמֹד" – כְּלוּמָר, שֶׁחַיִּב (הָאָדָם לְבָרַךְ) מֵאָה בְּרֻכּוֹת (בְּכָל יוֹם)". וְהֵיכָּה, מְבוֹאֵר בַּמְּדָרֵשׁ, שֶׁבְּזִמְנֵי שֶׁל דוֹד הַמְּלָךְ מֵתוֹ בְּכָל יוֹם מֵאָה אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל, וְלִכְּנָן תִּקְּוֵן דוֹד הַמְּלָךְ לְבָרַךְ מֵאָה בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם.

וְזֹאת, כְּפִי שֶׁמְבוֹאֵר בַּמְּדָרֵשׁ תְּנַחוּמָא ("קֶרַח" יב): "נָאִם דוֹד בֶּן יִשִׁי וְנָאִם הַגָּבֵר הַקָּם עַל מִשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב (שְׁמוּאֵל כג, א)... 'עַל' בַּגְּמָטְרִיָּה מֵאָה, כְּנֶגֶד מֵאָה בְּרֻכּוֹת. שְׁבָכַל יוֹם הָיוּ מֵתִים מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֲנָשִׁים, (עַל-בֶּן) בָּא דוֹד וַתִּקְּוֵן לְמֵאָה בְּרֻכּוֹת, (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב): 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹד, קָרִי בֵּיה מֵאָה, אֶלּוֹ מֵאָה בְּרֻכּוֹת. כִּיֵּן שֶׁתִּקְּוֵן (דוֹד, אֶת מֵאָה הַבְּרֻכּוֹת) נִעְצְרָה הַמְּגִיפָה".

עַל-פִּי הָאֵמֹר מְבַאֵר הַחֲתָם סוֹפֵר, שֶׁהַפָּגַם שֶׁהִטִּיל הַס"מ בְּיַעֲקֹב הוּא, שֶׁיְמִוּתוֹ מֵאָה אֲנָשִׁים בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב: "וַיֵּרָא (הַס"מ) כִּי לֹא יָכַל לוֹ, וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב". דְּהֵינּוּ, הַס"מ רָמַז לְיַעֲקֹב שֶׁיִּגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁבְּכָל יוֹם הוּא יִהְרֹג מֵאָה אֲנָשִׁים מִיּוֹצְאֵי יָרְכוֹ, כְּמִנְיֵן "כַּף" (=100).

אוּלָּם, מוֹסִיף הַחֲתָם סוֹפֵר, שֶׁכְּפֶאֱשֵׁר גָּבֵר יַעֲקֹב עַל שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ/הַס"מ, סָרַב יַעֲקֹב לְשַׁחֲרַר אֶת הַס"מ, עַד שֶׁהִסְפִּים הַס"מ לְגָלוּת לְיַעֲקֹב שֶׁעַל-יְדֵי מֵאָה בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם נִיתֵן לְעֶצוֹר אֶת הַמְּגִיפָה – אֶת אוֹתָן מֵאָה הַמֵּיתוֹת בְּעַם יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב: "וַיִּבְרַךְ (הַס"מ) אֹתוֹ שָׁם".

בְּעֲנִינֵי זֶה מְגַלֶּה לָנוּ הַמְּגִלָּה עֲמוּקוֹת" (וַיִּקְרָא), שֶׁבְּהַקְּמַת הַמִּשְׁכָּן, שְׁגוּבָהוּ הָיָה ק' (=100) אִמָּה, נִתְקַנָּה גַּם קוּמְתוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁאֵף קוּמְתוֹ הָיְתָה ק' (=100) אִמָּה. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב: "בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן". "הוֹקֵם" אוֹתִיתוֹת "קוּמָה", לְרָמַז שֶׁבְּהַקְּמַת הַמִּשְׁכָּן נִתְקַנָּה קוּמַת אָדָם הָרֵאשׁוֹן.

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַמְּגִלָּה עֲמוּקוֹת, שֶׁמֵּאָה הָאֲדָנִים שֶׁהָיוּ בַּמִּשְׁכָּן (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְזֹאת אֲדָנֵי הַפְּרֻכָּת מֵאֵת אֲדָנִים") הֵם כְּנֶגֶד מֵאָה הַבְּרֻכּוֹת שֶׁצָּרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְבָרַךְ בְּכָל יוֹם. וּמִשֵּׁה רַבְּנוּ הָיָה זֶה שֶׁתִּקְּוֵן תְּחִילָה מֵאָה הַבְּרֻכּוֹת. אֶלָּא, שֶׁלְאַחַר מִכֵּן נִשְׁכַּחַה הַתִּקְּוֵן הַזֶּה מִיִּשְׂרָאֵל, עַד שֶׁתִּקְּוֵן דוֹד הַמְּלָךְ, מִשׁוֹם הַמְּגִיפָה, שְׁבָכַל יוֹם הָיוּ מֵתִים מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֲנָשִׁים.

וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב בְּמִזְמוֹר צ' בְּתִהִילִים "תִּפְלָה לְמִשְׁה אִישׁ תְּהִלָּה" – רֵאשִׁי תִּיבּוֹת "מֵאָה", שֶׁאוֹתָהּ תִּפְלָה אָמַר מִשְׁה בְּשַׁעַת הַקְּמַת הַמִּשְׁכָּן, וְמָה שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים פד): "מָה יְדִידוֹת מִשְׁכַּנּוֹתֶיךָ ה'" – אֵל תִּקְרָא מָה, אֶלָּא מֵאָה "יְדִידוֹת מִשְׁכַּנּוֹתֶיךָ ה'". וְכֵן בְּאִיּוֹב (לח): "עַל מָה אֲדָנִיָּה הִטְבְּעוּ" – אֵל תִּקְרָא מָה אֶלָּא "עַל מֵאָה אֲדָנִיָּה הִטְבְּעוּ".

וְהוֹסִיף "הַרְקִנְטִי" עַל הַפְּתוּב "וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאַרְץ הַהוּא וַיִּמְצָא בְּשָׁנָה הַהוּא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה'", שֶׁיֵּשׁ בְּשָׁמַיִם מֵאָה שְׁעָרִים, וּמְכַל שַׁעַר וְשַׁעַר נּוֹבַע מַעֲיָן בְּרַכָּה וְשַׁפַּע לְעוֹלָם הַזֶּה. וּמִשָּׁם יִנְק יִצְחָק אֲבִינוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, מֵאָה

מיני ברכות, וזהו "וימצא בשנה ההוא מאה שערים..."

וזהו סוד **מאה הברכות**, שצריך לברך בכל יום מאה ברכות. שכן על כל ברכה וברכה יש מעין ושער בשמים, שמשם נשפעת ברכה ושפע רב לישראל. על-כן, כל מי שמחסיר ממאה הברכות בכל יום, מקלקל חלילה את הצינורות ומקצץ בנטיעות.

עוד מובא בספר הקדוש "דגל מחנה אפרים" (וישלח) "כי כל הברכות של הקב"ה הן לא פחות ממאה כידוע (מנחות מג' ב.). על-כן חייב האדם לברך: **מאה ברכות** בכל יום, כי הם שרש כל הברכות העליונות.

וראוי להוסיף מה שכתוב בתורה (במדבר ו', יד'): "כף אחת **עשרה זהב מלאה קטרת**". ואמרו חכמים "כף" בגמטריה **מאה**, והפונה על מאה ברכות. לכן "כף אחת (שוה) **עשרה זהב**". דהינו, אחת מ"כף" (=ממאה הברכות) שוה "**עשרה זהב**". ומזה נשפיל להבין, שמאה הברכות שוות **אלף זהבים**.

ועל-כך אומר רבי אשר ברבי שאול מלוניל: בא וראה כמה חבב אותנו הקב"ה, שצונו לברך מאה ברכות בכל יום. שכן על זה אנו משתכרים בכל יום **אלף זהבים**, שהרי כל ברכה שוה "**עשרה זהב**", ומאה ברכות הם אלף זהבים. וזה שרמזו שלמה המלך בשיר השירים (ח, יב): "האלף לך שלמה" – שמאה ברכות שוות **אלף זהבים**.

הרה"ק שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל, המשיך לבאר את המשך הכתוב "ומאתים לנטרים את פריו". שכן, אלו המאתים הזהובים החסרים הם על שבת. שהרי בשבת, בתפילת העמידה מתפללים שבע ברכות, ולא 19 ברכות, כמו בשאר ימות החול, וחסרים בכל שבת עשרים ברכות. על-כן אמר שלמה המלך "ומאתים לנטרים את פריו". דהינו, את אותם עשרים ברכות, ששוות מאתים זהובים, ימלא האדם על-ידי ה"נטרים את פריו" – בברכות על הפירות.

אולם, יש תקנה אחרת למלא את עשרים הברכות החסרות, וזהו המשך הכתוב: "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני". דהינו "גנים" – אלו כידוע בתי כנסיות, בפני שכתוב במדרש רבה (שיר השירים רבה ח, יח).

על-כן, היושבים בבתי כנסיות בשבת, ומקשיבים לקול המברכים את ברכות התורה וההפטרה יכולים להשלים **למאה ברכות**. שהרי, יש שבעה עולים לספר תורה בשבת קדש בבקר, ובמנחה עוד שלשה עולים, בסך הכל עשרה עולים, וכל עולה מברך שתי ברכות (ברכות התורה לפניך ולאחריה) – הרי עשרים ברכות.

והנה קבלנו מחז"ל, ש"גדול העונה אמן יותר מן המברך". על-כן, אותם אלו "חברים (ש)מקשיבים לקולך השמיעני" – שמקשיבים ומכונים לצאת בברכות ששומעים, בשעה שעולים ישראל לקרוא בתורה, והם עונים אמן, גם בכך הם ממלאים את עשרים הברכות החסרות.

אולם, מצינו חידוש גדול ב"דעת זקנים" לבעלי התוספות ("עקב"), כי חכמינו ז"ל תקנו לומר ברכת "**מודים**", כנגד **מאה ברכות**, ומי שאומרה בכונה הרי זה נחשב כאילו ברח את כל המאה ברכות בכונה!

וכפי לשון קודשם: "עוד יש להוכיח **מאה ברכות**, מדכתיב (תהלים קכח, ד): 'הנה כי כן יברך גבר ירא ה'". במנין 'כי כן' (=100) – יברך גבר, כי יברך חסר ו'...ולכך תקנו לומר '**מודים**', שהרי פירושו משתחוים, כדכתיב לגבי (נעמן) (שמואל א' טו, ל): 'והשתחית לה' אלהיך'. ותרגם יונתן: 'ואודיתי קדם (=לפני) ה' אלהיך', ומכל מקום אנו

אומרים **מודים**... לפי שעולה בגמטריא **מודים** מאה – לומר, שכל האומר '**מודים**' כהוגן – כאילו קיים **מאה ברכות**" (כדאי מאוד להתכונן על זה ב'**מודים**'). (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויאמר (עשו) נסעה ונלכה ואלכה לנגדך...ויאמר אליו (יעקב) יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי"

רבי שלמה יוסף כהנמן, הרב מפונביז', ספר פעם לחסידיו על אחת מחיותיו בארצות הברית, בנסיעתו הראשונה למען השיבה: "נסעתי ברפכת התחתית בניו יורק. לפתע הוקפתי בחבורת פרחחים, שהבעת פניהם העידה בבירור, שלא ירתעו מלשדוד יהודי בודד...טבעת הצעירים התהדקה סביבי ועיניהם ננעצו בי, ולא נראה לי כל מקור לעזרה לפתע צץ במוחי רעיון: הוצאתי מכיסי פיסת נייר ועליה כתובת קרובה, ושאלתי אותם, אם הם יודעים היכן עלי לרדת. "פמובן" - צהלו הפרחחים - "עליך לרדת כאן, איתנו" (הרבה יותר בטוח לשדוד עובר אורח ברחוב החשוף מאשר ברפכת הציבורית...כך כנראה חשבו).

הרפכת עצרה, ופלנו קמנו ממקומותינו. אולם אני נתתי להם את הכבוד לרדת לפני, התמהמהתי רגע קט, עד שנסגרו הדלתות האוטומטיות, ואני נשארתי בפנים, פטור מעונשם של אלו. "הרי זה רעיון גאוני" - הפטירו השומעים. "אין זו המצאה שלי", אמר להם בחיוך הרב שלמה יוסף כהנמן. "למדתי זאת מיעקב אבינו. הנה, כאשר עשו הציע לו "נסעה ונלכה", השיבו יעקב "יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי..."

ענו לו חסידיו: "נכון! אבל לדלות את הרעיון הזה מן הפסוק ברגע של מצוקה, הרי זו גאונות גדולה עוד יותר. (מורשת

אבות) **שבת שלום לכל בית ישראל!** **נא לשמור על קדושת הגיליון!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב... וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ שָׁם"

על הכתוב בפרשתנו, "וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חז"ל, שֶׁהַמְּלֶאךָ שֶׁנֶּאֱבָק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הוּא "סמאל", הוּא יֵצֵר הָרַע, הוּא הַשָּׂטָן, הַמְּסִית אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ תְּנַחוּמָא: "וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ" – זֶה סמאל, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו". וְכֵן גַּם בְּזֵהָר הַקָּדוֹשׁ כְּתוּב: "וְהָיָה מְלֶאךָ – שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָיָה, וְאִיהוּ (=וְהוּא) סמאל".

וּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא שִׁיעֲקֹב וְשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הָעֵלּוֹ בְּרַגְלֵיהֶם אֶבֶק עַד כֶּסֶא הַכְּבוֹד, וּכְפִי שֶׁכְּתוּב (חולין צא): "וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ" מְלֶמֶד שֶׁהָעֵלּוֹ (יעקב והמלאך, בְּהֵיֱאָבְקָם אֶחָד בְּשָׁנֵי) אֶבֶק בְּרַגְלֵיהֶם עַד כֶּסֶא הַכְּבוֹד" אִם כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מַה רָאָה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו לְפָגוּעַ דּוֹקָא בְּכַף יָרְכוֹ שֶׁל יַעֲקֹב? וּמָה הוּא הָעֲנִין שֶׁל הָאֶבֶק שֶׁהָעֵלּוֹ יַעֲקֹב וְהַס"מ עַד כֶּסֶא הַכְּבוֹד?

תְּחִלָּה, נִקְדִּים לְבָאֵר מַה שְּׁמִיָּא הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" בְּמִשְׁנֵתוֹ הַטְּהוֹרָה, שֶׁעִיקַר הַמְּאָבֶק בֵּין שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו לְבִין יַעֲקֹב הָיָה עַל "אֶבֶק" הַמְּצוֹת הַקְּלוֹת, שְׂאִין אָנוּ יוֹצְאֵי יָרְךְ יַעֲקֹב נִזְהָרִים בָּהֶם כְּרָאוּי.

וּכְפִי שֶׁפָּרַשׁ רש"י עַל הַכְּתוּב, "וְהָיָה יַעֲקֹב תִּשְׁמְעוֹן אֶת הַמְּשֻׁפָּטִים הָאֵלֶּה...": אִם אֵת הַמְּצוֹת הַקְּלוֹת, שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בְּעַקְבִּיו (=דוֹרֵךְ עֲלֵיהֶן וּמְזַלְזֵל בָּהֶן) – "תִּשְׁמְעוֹן" – תִּקְיָמוֹ אוֹתָן כְּהַלְכָתָן – אֲנִי יִשְׁמַר ה' אֶת הַבְּטָחָתוֹ לְהִיטִיב לְיִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה אָמַר דּוֹד הַמְּלֶאךָ עָלָיו הַשְּׁלוֹם: "עוֹן עַקְבֵי יִסְבְּנִי" (תהילים מט, ו) – יֵרָא אָנִי מִפְּנֵי הָעֲבִירוֹת הַקְּטָנוֹת שֶׁ"דָּשׁ בָּהֶן (הָאָדָם) בְּעַקְבִּיו, (מִפְּנֵי שֶׁהֵן דּוֹמוֹת לְחוּט דָּק. אֵךְ, כְּשֶׁהֵן מְצַטְבְּרוֹת אֶחָת לְשִׁנְיָה, הֵן הוֹפְכוֹת לְחֻבֵּל עֲבָה, הַלּוֹפֵת אֶת הָאָדָם)". וּמִקּוֹר הַדְּבָר בַּמִּדְרָשׁ תְּנַחוּמָא (עַקֵּב א): "וְהָיָה יַעֲקֹב", זֶה שְׂאֵמֵר הַכְּתוּב: 'לְמָה אֵירָא בִּימֵי רַע, עוֹן עַקְבֵי יִסְבְּנִי' (תהילים מט). יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, שֶׁנִּתֵּן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, שִׁישׁ בָּהּ תְּרִי"ג מְצוֹת, וַיֵּשׁ בָּהֶן קְלוֹת וְחֲמוּרוֹת. וּמִפְּנֵי שִׁישׁ בָּהֶן מְצוֹת קְלוֹת, שְׂאִין בְּנֵי אָדָם מְשַׁגִּיחִין בָּהֶן, אֲלֵא שְׁמִשְׁלִיכִין אוֹתָן תַּחַת עַקְבֵיהֶן – כְּלוּמַר, שֶׁהֵן קְלוֹת – לְפִיכֵךְ הָיָה דּוֹד מִתֵּיָרָא מִיּוֹם הַדִּין".

וְעַל-כֵּן קִטְרַג הַס"מ, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו. שָׁכַן, עֲתִיד יַעֲקֹב לְהַעֲמִיד עִם, אֲשֶׁר לֹא יִזְהָרוּ בְּאֶבֶק הָעֲבִירוֹת. עַל-פִּי הָאָמוֹר יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין מַה שְּׂאֵמֵר הַקַּב"ה **לְנַחֵשׁ הַקְּדָמוֹנִי**, שֶׁהַחֲטִיא אֶת הָאָדָם בְּעֵץ הַדַּעַת: "הוּא (=הָאָדָם) יִשׁוּפֵךְ רֹאשׁ, וְאִתָּה (=הַנְּחֹשׁ) תִּשׁוּפְנוּ עַקֵּב". כְּלוּמַר, הָאָדָם יִהְרֹג/יִכְנִיעַ אוֹתָךְ, הַנְּחֹשׁ, עַל-יְדֵי דְרִיכָתוֹ עַל רֹאשְׁךָ. וְאִתָּה, הַנְּחֹשׁ, תִּהְרֹג אֶת הָאָדָם עַל-יְדֵי נְשִׁיכָה בְּעַקְבִּיו. וְהִרְמֹז כָּאֵן הוּא, שֶׁהָאָדָם יִצְלִיחַ לְהִרְוֹג/לְהַכְנִיעַ אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, הוּא הַנְּחֹשׁ הַקְּדָמוֹנִי, עַל-יְדֵי "רֹאשׁ", עַל-יְדֵי קִיּוֹם מְצוֹת שֶׁהֵן בְּכַחֲבִינַת "רֹאשׁ" (=מְצוֹת רִאשִׁיּוֹת, חֲשׁוּבוֹת וְחֲמוּרוֹת). אֵךְ לְעוֹמֵת זֹאת, אִתָּה, הַנְּחֹשׁ הַקְּדָמוֹנִי, "תִּשׁוּפְנוּ עַקֵּב", תִּצְלִיחַ לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בְּרִשְׁתְּךָ עַל-יְדֵי "עַקֵּב", כְּאֲשֶׁר הָאָדָם יִזְלַל בְּמְצוֹת הַקְּלוֹת שֶׁהוּא דָשׁ בְּעַקְבִּיו.

עַל-פִּי הָאָמוֹר, מְבָאֵר הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" אֶת הַכְּתוּב בְּלִידַת יַעֲקֹב "וְאַחֲרַי כֵּן יֵצֵא אָחִיו וַיְדוֹ (שֶׁל יַעֲקֹב) אֲחֹת בְּעַקֵּב עֵשָׂו". וְהַכּוֹנֵה כָּאֵן הִיא שִׁיעֲקֹב אֲבִינוֹ הַשְּׁכִיל לְהִבִּין שְׁכוּחוֹ שֶׁל עֵשָׂו לְהַפִּיל אֶת זֶרַע יִשְׂרָאֵל בְּרִשְׁתּוֹ, דּוֹקָא עַל-יְדֵי שֶׁהוּא מְכַשִּׁילֵם בְּמְצוֹת הַקְּלוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בְּעַקְבִּיו. וְלָכֵן, מִיָּד בְּצֵאת עֵשָׂו לְאוּרֵי הָעוֹלָם, "אֲחָז יַעֲקֹב בְּעַקֵּב עֵשָׂו", כְּדִי לְהוֹדִיעַ לְכָל לְהִזְהָר לְבָל לְהִיכָשֵׁל בְּמְצוֹת הַלָּלוֹ שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בְּעַקְבִּיו.

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר רָאָה הַנְּחֹשׁ/הַס"מ "כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ", שְׂאִין הוּא מְצַלִּיחַ לְקִטְרַג עַל יַעֲקֹב אֲבִינוֹ, מִשּׁוּם שִׁיעֲקֹב אֲבִינוֹ הָיָה זְהִיר בְּכָל מְצוֹת ה', קָלָה כְּבַחְמוּרָה. עַל-כֵּן "וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ" – אֵלּוֹ יִשְׂרָאֵל, יוֹצְאֵי יָרְךְ יַעֲקֹב אֲבִינוֹ. כְּדִי לְהַפִּילֵם בְּמְצוֹת הַקְּלוֹת "שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בְּעַקְבִּיו". וְעַל-כֵּן אוֹמְרַת הַתּוֹרָה: "וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ... וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוֹ". שְׂאֵכֵן בְּעֲנִין זֶה (=בְּמְצוֹת שֶׁהָאָדָם דָּשׁ בְּרַגְלָיו) יֵשׁ בְּפוּחוֹ שֶׁל הַנְּחֹשׁ לְהַפִּיל אֶת יוֹצְאֵי יָרְךְ יַעֲקֹב, אֶת יִשְׂרָאֵל.

על-פי האמור יאיר לנו להבין את מאמר חז"ל שהבאנו: "ויאבק איש עמו' מלמד שהעלו (יעקב והמלאך) אבק ברגליהם עד כסא הכבוד". שכן, צריך לדעת, שאמת הוא, שעיקר כוחו של היצר הוא להפיל את האדם ברשתו על-ידי שהוא מפתהו לזלזל במצות הקלות שהאדם דש בעקביו. אולם, לאמיתו של דבר, מבקש היצר/הנחש להביא את האדם לעבור גם על כל העבירות החמורות שבתורה.

ואולם, היצר הרע, ביודעו שהאדם לא ישמע בקולו מיד לעבור על העבירות החמורות, לכן הוא מתחכם קודם לפתות את האדם בתחילה לזלזל במצות הקלות. ומאחר ועבירה גוררת עבירה, אט אט מביאו היצר/הנחש לעבור תלילה גם על כל העבירות החמורות.

וכפי ששינינו בגמרא (שבת קה): "...המקרע בגדיו בחמתו(=בגלל כעסו הרב), והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו(=כספו) בחמתו - יהא בעיניך כעובד עבודה זרה - (מכיון) שכך (היא) אומנתו של יצר הרע: היום אומר לו 'עשה כך', ולמחר אומר לו 'עשה כך', עד שאומר לו 'עבוד עבודה זרה', והולך ועובד".

נפלא לצרף מה שכתב החיד"א ב"חומת אנך" (בראשית), בשם המקובל המהרח"ו: "הוא(=האדם) ישופך ראש', פרש הרב המהרח"ו בכתב יד, כי בתחילת פיתוי היצר... (הוא) על דבר קל, (ועל-כן) יתגבר עליו (האדם), ולא יתן לו (ליצר) שום אחיזה כלל. ובזה לא יוכל עמו היצר, שהוא הנחש, כלל. וזהו שאמר 'הוא(=האדם) ישופך ראש' - שיתגבר עליך הלא מראש(=מצות שהן בבחינת "ראש"), ואתה 'ואתה(=הנחש) תשופנו עקב' בעבירות שהאדם דש בעקביו".

ויש לומר, שזה מה שרמזו הקב"ה לנחש הקדמוני (בראשית ג, יד): "ועפר תאכל כל ימי חייך". דהינו, כל חיותו של הנחש היא מאתו "עפר", שנוצר מהמצות הקלות שהאדם דש בעקביו. כפי שאמר הנביא (ישעיה סה, כה): "ונחש עפר לחמו" - שלחמו וחיותו הם מ"העפר" הנוצר מהמצות שהאדם דש בעקביו.

והנה, מהדשדוש של העפר הזה נוצר אבק שפורח כלפי מעלה, ומגיע עד כסא הכבוד. וזהו שכתוב: "שהעלו אבק ברגליהם עד כסא הכבוד". שכן, שרו של עשו העלה אבק - מאותו אבק שנוצר מהמצות הקלות שהאדם דש בעקביו - עד כסא הכבוד. וזאת, כדי לקטרג על יעקב אבינו ועל זרעו, בני ישראל.

ומזה נשפיל להבין, כמה צריך להיזהר שלא לזלזל תלילה במצות הקלות, כמו ששינינו במשנה (אבות ד, ב): "בן עזאי אומר: הוי רץ למצוה קלה כבחמורה, ובורח מן העברה. שמצוה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויילן שם בלילה ההוא..." (הסיפור לכבוד יום ההילולא של הרה"ק רבי ברוך ממז'בוז' זיע"א, שחל ב-יח' בכסלו)

פעם אחת היה הרה"ק ר' ברוך ממז'בוז' זיע"א שוכב על מיטתו וישן בחדרו של הרב הקדוש ר' פינחס מקוריץ. לפתע אמר ר' פינחס מקוריץ לאנשי ביתו: בואו והתיצבו סביב מיטתו של הרה"ק ר' ברוך ממז'בוז', ואראה לכם דבר פלא.

כלם עמדו סביב המיטה, והרה"ק ר' פינחס נגש אל המזוזה, וכסה אותה בידו. מיד התחיל הרה"ק ר' ברוך להתנועע על מיטתו, כמקיץ משנתו. מיד הסיר ר' פינחס את ידו מעל המזוזה, ושוב ישן רבי ברוך במנוחה. וכך עשה רבי פינחס כמה וכמה פעמים, ובכל פעם שכסה את המזוזה בידו, התחיל רבי ברוך ממז'בוז' להתנועע, וכמעט הקיץ משנתו. פנה ר' פינחס לאנשי ביתו, ואמר להם: ראו עד היכן מגיעה קדושתו של רבי ברוך - אף כשהוא ישן שנת ישרים, אינו מסיח את דעתו אף רגע מדבקות בה' יתברך.

פעם אחת, כאשר הרה"ק ר' ברוך ממז'בוז' זיע"א ישב עם משפחתו, נכנס לביתו עשיר אחד. מיד התחיל הרה"ק ר' ברוך לתרף ולגדף את אותו עשיר, ולבסוף אף צוה את אנשיו שידחפו אותו החוצה. אמר לו מחותנו (הרב הקדוש מחמילניק זיע"א): ומה יעשה רבנו עם מאמר חז"ל בגמרא: "המלבין פני חברו ברבים"? הפנה הרה"ק ר' ברוך את פניו אל חותנו, ואמר לו: מה אומר מחותני הלמדן "המלבין פני חברו ברבים"? ולמה אינך מסים את המאמר, ש'אין לו חלק לעולם הבא'?"

דע לך, שראיתי שעל עשיר זה שורה מידת הדין, ובמה שבזיתי וגדפתי אותו, בטלתי מעליו את כל הדינים. ואמת ש'המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא', אך למען אדם מ'ישראל מוכן אני להפקיר את העולם הבא שלי... וכשנפטר הרה"ק ר' ברוך זיע"א בשנת תקע"א, מצאו אצלו בשעת פטירתו ספר זהר הקדוש, הפתוח בדף בו נאמר: "תא חזי אית רוגזא ואית רוגזא. אית רוגזא דאיהו ברוך לעילא ולתתא ואיקרי ברוך"(=בא וראה: יש רגז ויש רגז: יש רגז שהוא ברוך למעלה ולמטה, ועל-כן נקרא ברוך) - זכותו תגן עלינו, אמן

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוְתַר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לֹא וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב... וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ שָׁם"

על הכתוב בפְּרִשְׁתָּנוּ, "וַיִּוְתַר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לֹא וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חו"ל, שְׁהַמְלֵאךָ שְׁנֵאבָק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הוּא "סמאל", הוּא יֵצֵר הָרַע, הוּא הַשָּׂטָן, הַמְסִית אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה, וְכִמּוֹ שְׁכָתוֹב בְּמִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא: "וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ" – זֶה סמאל, שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ. וְכֵן גַּם בְּזֶהר הַקְּדוֹשׁ כְּתוּב: "וְהָיָה מְלֵאךְ – שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הָיָה, וְאִיהוּ (=וְהוּא) סמאל".

אִם כֵּן, צְרִיכִים אֲנִי לְהַבִּין, מַה רָאָה שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ לְפָגוּעַ דּוֹקָא בְּכַף יָרְכוֹ שֶׁל יַעֲקֹב? אֵיזָה רוּחַ יֵצֵא לוֹ מִכַּף? נִקְדִּים לְהַבִּיא יְסוּד נִפְלֵא וּמְפֹרָסִם בְּכָל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים, שְׁמִקּוּרוֹ בְּזֶהר הַקְּדוֹשׁ, שְׁשָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, שְׁפָגַע בְּכַף יָרְךְ יַעֲקֹב, הַתְּכּוֹן לְפָגוּעַ בְּתוֹמְכֵי הַתּוֹרָה, הֵם הַתּוֹמְכִים, שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַּת "רַגְלֵי יַעֲקֹב" (=שָׁכָן, כָּל הַתּוֹרָה עוֹמְדָת וְנִתְמַכֶּת עֲלֵיהֶן).

וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּזֶהר הַקְּדוֹשׁ ("וַיִּשְׁלַח" קעא, מְתוּרְגָם): "בֹּא וּרְאֵה כְּמָה עֲקִימוֹת וְהַתְּחַכְמוֹת נִתְחַכְּמִים בְּאוֹתוֹ לִילָה, אוֹתוֹ (ס"מ) שָׂרְכַב עַל הַנְּחֹשׁ כְּנִגְדַּת יַעֲקֹב, שֶׁהָרִי הוּא (=הס"מ) יָדַע מַה שְׁכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית כו', כב'): 'הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ. וְאִם יִפְסַק קוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, אִזּוֹ (יִתְגַּבְּרוּ) הַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ. מִשּׁוּם כֵּן הַסְּתַפֵּל (הס"מ) לְכָל הַצְּדִידִים, לְהִרְעֵ לוֹ, לְיַעֲקֹב, וְלְהַפְסִיק אֶת קוֹלוֹ. (אֶלֶא) שָׂרָאָה אוֹתוֹ חֲזוֹק בְּכָל. הַיָּדִים מִכָּאן וּמִכָּאן שֶׁהֵן חֲזוֹקוֹת. גּוּף שֶׁהוּא חֲזוֹק בִּינֵיהֶן, וְרָאָה חֲזוֹק הַתּוֹרָה... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לֹא. מַה עֲשָׂה? מִיָּד וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוֹ' – נִתְחַכְּמִים כְּנִגְדּוֹ. אָמַר, כִּיִּן שִׁישְׁבְּרוּ סוֹמְכֵי (=תוֹמְכֵי) הַתּוֹרָה, מִיָּד הַתּוֹרָה לֹא תִתְחַזַּק, וְאִזּוֹ יִתְקַים מַה שְׁאָמַר אַבְיָהֶם: 'הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ'..."

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שָׂאֵם אֵין אֲנִי נוֹתְנִים וְתוֹמְכִים בְּכַסְּפֵנוּ בְּלוּמְדֵי הַתּוֹרָה, עַל-כֵּן נֹאמַר (דְּנִיאל ט', ז'): "לֵךְ אֲדַנִּי הַצְּדָקָה וְלֵנוּ בִשְׁתַּת הַפְּנִים". דְּהֵינּוּ, "לֵךְ אֲדַנִּי הַצְּדָקָה" – הַקֵּב"ה עוֹשֶׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וּמְשַׁפֵּיעַ לָנוּ פְּרִנְסָה טוֹבָה, כְּדֵי שְׁנַתֵּן וְנִתְמוּךְ בְּלוּמְדֵי הַתּוֹרָה. וְאוּלָּם "לֵנוּ בִשְׁתַּת הַפְּנִים". שָׁכָן, הַשְּׁתַּמְשֵׁנוּ בְּכַסְּפָא שֶׁהוּא יִתְבַּרַךְ נִתֵּן לָנוּ רַק לְצָרְכֵינוּ, וְעַל-כֵּן "לֵנוּ בִשְׁתַּת הַפְּנִים".

וְעַתָּה בֹּא וּרְאֵה דְבָרִים מְבַהֲלִים, שְׁמַצִּינוּ עוֹד בְּעַנְיָן זֶה בְּזֶהר הַקְּדוֹשׁ, וּמִצּוּהָ לְפָרְסָמָם. הִנֵּה, כִּידוּעַ, שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הוּא הַנְּחֹשׁ הַקְּדוּמוֹנִי שְׁהַחֲטִיא אֶת אָדָם וְחָוָה בְּאֶכִּילָה מִעֵץ הַדַּעַת, וְכַעֲוֹנֵשׁ עַל-כֵּן נִקְצָצוּ רַגְלָיו, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "עַל גַּחְנֹךְ תִּלְךְ וְעַפְרָת תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" (בְּרֵאשִׁית ג', יד), וּפְרָשׁ שָׁם רש"י: "רַגְלָיִם הָיוּ לוֹ (=לְנַחֵשׁ) וְנִקְצָצוּ".

לְפִי זֶה מְגַלֵּה לָנוּ הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ חִידוּשׁ גְּדוֹל, שְׁמַטְעִים זֶה פָּגַע שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, הוּא הַנְּחֹשׁ הַקְּדוּמוֹנִי, בְּכַף יָרְךְ יַעֲקֹב בְּתוֹמְכֵי הַתּוֹרָה. שָׁכָן, אִם אֵלּוֹ שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַּת "רַגְלֵי יַעֲקֹב" אֵינָם תוֹמְכִים בַּתּוֹרָה, הִנֵּה הַנְּחֹשׁ הַקְּדוּמוֹנִי גּוֹזֵל מֵהֶם אֶת הַרְגְּלָיִם, כְּדֵי שְׁיֻכַּל הוּא לְעַמּוֹד וְלִלְכֹת עַל רַגְלָיו כְּבַתְחִילָה.

וּכְפִי דְבָרֵי הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ (קעא, מְתוּרְגָם): "פִּתַּח וְאָמַר: 'וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אֶל הַנְּחֹשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אֲרוּרָה אֲתָה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל גַּחְנֹךְ תִּלְךְ'. וְמָה הוּא 'עַל גַּחְנֹךְ תִּלְךְ'? שְׁנִשְׁבְּרוּ הַתּוֹמְכִים שְׁלוֹ וְנִקְצָצוּ רַגְלָיו. וְ(עַתָּה) אֵין לוֹ (=לְנַחֵשׁ) עַל מַה לְעַמּוֹד. וְכֹאשֶׁר יִשְׂרָאֵל לֹא רוֹצִים לְתַמוּךְ בַּתּוֹרָה (חֲלִילָה), הֵם נוֹתְנִים לוֹ (=לְנַחֵשׁ) רַגְלָיִם וְשׁוֹקִים לְעַמּוֹד וְלְהַתְחַזֵּק בָּהֶם". (עַל-פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) (לְקַבְּלַת הַמְּאָמַר בְּהַרְחֵבָה שֶׁלח הוֹדְעָה) "עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׁה"

עַל הַכְּתוּב, "עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנֶּשֶׁה", אוֹמְרִים חו"ל, שְׁכָתוּב "אֶת גִּיד" מְרוּמוֹזִים כָּל יְמֵי הַצּוּמוֹת שְׁחֵיב בָּהֶם אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל: הִנֵּה, "אֶת" מְרַמֵּז בְּרֵאשִׁי תִיבוֹת עַל תְּשֻׁעָה בְּאֵב, וְכֵן תְּעִנִּית אֶסְתֵּר. וְ"גִיד" בְּרֵאשִׁי תִיבוֹת הוּא: ג' – כְּנִגְדַּת ג' בְּתַשְׁרִי (=צוּם גְּדֻלָּה), י' – כְּנִגְדַּת עֲשָׂרָה בְּטַבַּת, וְכֵן כְּנִגְדַּת י' בְּתַשְׁרִי (=יּוֹם הַכִּיפּוּרִים). וְהִנֵּה, "גִּיד" בְּגַמְטְרִיָּה הוּא יז', כְּנִגְדַּת יז' בְּתַמוּז. וְאֵילּוֹ "הַנֶּשֶׁה" – אוֹתִיוֹת "הַנֶּשֶׁה". לוֹמַר לָךְ, שְׁ"עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ (=יְצוּמוּ) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" – בְּיָמִים אֵלּוֹ שֶׁל "אֶת גִּיד" בְּמִשְׁךְ הַשְּׁנָה (=אוֹתִיוֹת "הַנֶּשֶׁה").

ידוע, שבשמים יש שבעה כוכבים, ששולטים ביום ובלילה, והם: **שבתאי**, **צדק**, **מאדים**, **המה**, **נגה**, **פוכב**, **לבנה**, וסימנם (=ראשי תיבות) “שצם חנכל”. וצריך לדעת, שיש מהם **שמסנגרים** על ישראל, ויש מהם **שמקטרגים** במידת הדין על ישראל.

ואלו שלשת הכוכבים **המקטרגים** על ישראל: **שבתאי לבנה מאדים** – ראשי תיבות “שלם”. וכדי שלא יקטרגו על ישראל, נתן לנו הקב”ה, ברוב רחמיו וחסדיו, שלש מצות, כדי לבטל את קטרוגם. הנה, כנגד הפוכב שבתאי נתן לנו הקב”ה את השבת. וכנגד הפוכב לבנה נתן לנו את “ברכת הלבנה”. וכנגד פוכב מאדים, נתן לנו הקב”ה את מצות המילה והשחיטה. וצריך לדעת, שמי שנוהר בשלש מצות אלו – **שבת**, **לבנה**, **מילה** – ראשי תיבות “שלם” – אין הכוכבים הללו יכולים לשלוט ו**לקטרג** עליו, ויזכה הוא להיות “שלם בגופו, שלם בממונו, שלם בתורתו”. והנה, על מעלת מצות שבת ומילה אין צורך להוסיף, ובודאי שאין ישראל מזלזלים בהן. אך על ברכת הלבנה צריך וגם צריך לספר על מעלתה. שכן, אמרו חז”ל, שמי שאומר “ברכת הלבנה” בזמנה, לא יגיע לו כל נזק והפסד באותו החדש.

”ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו...”

על הכתוב, “ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו”, אומרים חז”ל, שכאן אנו מוצאים רמז ל”מים אחרונים” שאנו מצויים לעשות לפני ברכת המזון. הא כיצד?

הנה, ידוע ש”מים אחרונים” נותנים אנו **לשטן**, כדי שלא יעכב את ברכת המזון. ועל-כך רמז הכתוב “ויקח (יעקב) מן הבא בידו”. דהיינו, שאיש ישראל לוקח “מן הבא בידו” – שהם “מים אחרונים”, שמקיים בידו – ונותן אותם “מנחה לעשו”, שהוא **הסטרא אחרא**.

ולכך גם רומז הכתוב: “קח נא את ברכתך אשר הבאת לך”. הנה, “נא” ראשי תיבות **נטילה אחרונה** (=שנה מים אחרונים). דהיינו אנו מבקשים מהקב”ה, “קח נא את ברכתך” – תקח בזכות “נא” – ראשי תיבות **נטילה אחרונה/מים אחרונים** – את “ברכתך” את ברכת המזון...

”ונתן לי לחם לאכל”

מסופר על הרה”ק רבי ישראל מרוזין זיע”א, שפעם שאלו פריץ אחד: “מדוע מחזיק מעלת כבודו את עצמו לאיש קדוש, ומנהיג עצמו ברבנות? הלא כמוני כמוכם, אני אוכל ושותה, וכן אתה אוכל ושותה. לי יש אשה ובנים, וכן לך. אם כן, מה החילוק בינינו?”

השיב לו הרבי: “אתה חי כדי לאכול ולשתות, ואילו אני אוכל ושותה כדי שאוכל לחיות. לך יש בנים מפני שיש לך אשה, ואילו לי יש אשה כדי שיהיו לי בנים...”

”הרבי הזללן”

מסופר על אחד הרבנים החשובים, שהתארח באחת השבתות בביתו של רב אחר. והנה, בשבת בבקר, בשעת הקידוש, הגישו לאורח את המנה הראשונה של הקוגל. האורח טעם מהקוגל, ובקש מנה נוספת. כשסים לאכול אותה, בקש שוב מנה נוספת. וכן הלאה, כך אכל לבדו את כל הקוגל שהיה בסיר, ולא השאיר מאומה לשאר האורחים. כל משתתפי הקידוש גינו את התנהגותו של הרבי האורח, ומאז פינו אותו בשם “הרבי הזללן”. כינוי זה רדף את הרבי האורח במשך כל ימיו. מידי פעם בפעם בקשו תלמידיו של “הרבי הזללן” כי יסביר להם את התנהגותו באותה השבת, בה אכל בעצמו את כל הקוגל, אך הוא סרב לבקשה, והבטיח כי בבוא העת יספר לתלמידיו את האמת שמאחורי הסיפור. והנה, לאחר שנים רבות, נפל “הרבי הזללן” למשכב. וכאשר הרגיש כי ימיו ספורים, קרא לבחיר תלמידיו, וספר לו, כי באותה השבת אכל בעצמו את כל סיר הקוגל, כי לקוגל היה טעם של גפט, והוא ידע כי אם הדבר יתגלה, יפטרו מיד את המבשלת היתומה שהכינה את הקוגל. לפיכך העדיף לאכול בעצמו את כל הקוגל, ובלבד שלא לחשוף ברבים את קלונה של המבשלת.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכּוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב... וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ שָׁם"

עַל הַפְּתוּב בְּפִרְשֵׁתֵנוּ, "וַיִּוְתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ... וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכּוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב", אָמְרוּ חו"ל, שֶׁהַמְּלֶאךְ שֶׁנֵּאבֵּק עִם יַעֲקֹב הָיָה שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, וְשָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הוּא "סַמְאֵל", הוּא יֵצֵר הָרַע, הוּא הַשָּׂטָן, הַמְּסִית אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה, וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב בַּמְּדָרֵשׁ תְּנַחוּמָא: "וַיֵּאבֶּק אִישׁ עִמּוֹ" – זֶה סַמְאֵל, שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ". וְכֵן גַּם בְּזֵהָר הַקָּדוֹשׁ כְּתוּב: "וְהָיָה מְלֶאךְ – שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הָיָה, וְאִיהוּ (=וְהוּא) סַמְאֵל". אִם כֵּן, צְרִיכִים אֲנִי לְהַבִּין מָהוּ "וַיִּגַע בְּכַף יָרְכּוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב"? בְּמָה פָּגַם הַס"מ בְּיַעֲקֹב, וְכַתּוּצָאָה מִכֶּךָ "וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב"?

כְּדִי לְהַבִּין עֲנִינֵי זֶה, וְאֶת הַמְּאָבֶק הַקָּשָׁה שֶׁהָיָה בֵּין יַעֲקֹב אֲבִינוֹ לְבֵין שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, הֵבֵא נִקְדִים לְהַבִּיא מֶה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (מְנַחוֹת מַג): "תְּנִיא... רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: חַיִּב אָדָם לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרִכּוֹת בְּכָל יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹךָ". רַש"י זצ"ל מְפָרֵשׁ: "מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹךָ, קָרִי בֵּיה מֵאָה". וּבְאֵרוֹ "הַתּוֹסְפוֹת" אֶת דְּבָרֵי רַש"י, וְאָמְרוּ: "אֵל תִּקְרָא מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹךָ, אֵלָּא מֵאָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל (=מִבְּקֶשׁ) מַעֲמֹךָ" – כְּלוּמָר, שֶׁחַיִּב (הָאָדָם לְבָרֵךְ) מֵאָה בְּרִכּוֹת (בְּכָל יוֹם)". וְהֵנָּה, מְבוֹאֵר בַּמְּדָרֵשׁ, שֶׁבְּזִמְנוֹ שֶׁל דּוֹד הַמְּלֶאךְ מֵתוּ בְּכָל יוֹם מֵאָה אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן תִּקְוֵן דּוֹד הַמְּלֶאךְ לְבָרֵךְ מֵאָה בְּרִכּוֹת בְּכָל יוֹם.

וְזֹאת, כְּפִי שֶׁמְבוֹאֵר בַּמְּדָרֵשׁ תְּנַחוּמָא ("קַרְח" יב): "נֶאֱמַר דּוֹד בֶּן יִשִׁי וְנֶאֱמַר הַגִּבּוֹר הַקָּם עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב (שְׁמוּאֵל כג, א)... 'עַל' בַּגְּמָטְרִיָּה מֵאָה, כְּנִגּוֹד מֵאָה בְּרִכּוֹת. שֶׁבְּכָל יוֹם הָיוּ מֵתִים מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֲנָשִׁים, (עַל-בֶּן) בָּא דּוֹד וַתִּקְוֵן לְמֵאָה בְּרִכּוֹת, (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב): 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹךָ, קָרִי בֵּיה מֵאָה, אֵלָּו מֵאָה בְּרִכּוֹת. כִּיִּן שֶׁתִּקְנָם (דּוֹד, אֶת מֵאָה הַבְּרִכּוֹת) נִעְצָרָה הַמְּגִיפָה".

עַל-פִּי הָאֲמוּרָה מְבֹאֵר הַחֲתָם סוֹפֵר, שֶׁהַפָּגַם שֶׁהִטִּיל הַס"מ בְּיַעֲקֹב הוּא, שֶׁיְמוּתוֹ מֵאָה אֲנָשִׁים בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב: "וַיֵּרָא (הַס"מ) כִּי לֹא יָכַל לוֹ, וַיִּגַע בְּכַף יָרְכּוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב". דְּהֵינּוּ, הַס"מ רָמַז לְיַעֲקֹב שֶׁיִּגַּע הַזְּמַן שֶׁבְּכָל יוֹם הוּא יִהְרֹג מֵאָה אֲנָשִׁים מִיּוֹצְאֵי יָרְכּוֹ, כְּמִנְיַן "כֶּף" (=100).

אוּלָּם, מוֹסִיף הַחֲתָם סוֹפֵר, שֶׁכַּאֲשֶׁר גִּבֵּר יַעֲקֹב עַל שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ/הַס"מ, סָרַב יַעֲקֹב לְשַׁחֲרַר אֶת הַס"מ, עַד שֶׁהִסְפִּים הַס"מ לְגַלּוֹת לְיַעֲקֹב שֶׁעַל-יְדֵי מֵאָה בְּרִכּוֹת בְּכָל יוֹם נִיתֵן לְעֲצוֹר אֶת הַמְּגִיפָה – אֶת אוֹתֵן מֵאָה הַמִּיתוֹת בְּעַם יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב: "וַיִּבְרַךְ (הַס"מ) אֹתוֹ שָׁם".

וּכְפִי דְבָרָיו הַקָּדוֹשִׁים שֶׁל הַחֲתָם סוֹפֵר: "נִרְאָה שֶׁהַמְּלֶאךְ הַהוּא, שֶׁהוּא ס"מ וְהוּא מְמוֹנֵה עַל הַמּוֹת, וְהוּא מְסַר לְיַעֲקֹב סוּד זֶה. וְהֵנָּה, בְּהֵאֲבִקוֹ עִמּוֹ וַתִּקַּע כַּף יָרְךְ יַעֲקֹב, וְרוּצָה לוֹמַר שֶׁזֶה הַמְּלֶאךְ תִּפְסֵ לּוֹ מִיּוֹצְאֵי יָרְךְ יַעֲקֹב מֵאָה (אֲנָשִׁים) בְּכָל יוֹם, כְּגַמְטְרִיָּה כ"ף, שֶׁעוֹלָה מֵאָה, וְהֵינּוּ 'כֶּף יָרְךְ יַעֲקֹב'... (וְאוּלָּם לְבִסוּף) מְסַר לוֹ (הַס"מ) סוּד זֶה לְיַעֲקֹב, שֶׁעַל-יְדֵי מֵאָה בְּרִכּוֹת בְּכָל יוֹם יִחְיוּ מִתִּיד וְלֹא יָמוּתוּ. וְזֶהוּ (מָה) (שֶׁ)רָמוּז בְּיִבְרַךְ (הַס"מ) אֹתוֹ שָׁם" – (מְכַאֵן) שֶׁלְמָדוֹ (הַס"מ אֶת יַעֲקֹב) סֹדֵר בְּרִכּוֹת".

וְהֵנָּה, כִּידוּעַ, מִיְדֵתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הִיא אֲמַת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מִיכָה ו, כ): "תִּתֵּן אֲמַת לְיַעֲקֹב". עַל-כֵּן, כַּאֲשֶׁר הַס"מ הִצְלִיחַ לְהַמִּית מֵאָה אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל חֲלִילָה, כִּי אַז הוּא הוֹרִיד כְּבִיכּוֹל אֶת הָאוֹת א' מִתִּיבַת "אֲמַת", וְנִשְׁאָר "מַת" – לְהִרְאוֹת שֶׁעֲלָתָהּ מְזִימָתוֹ לְהִרוֹג מֵאָה אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל, חֲלִילָה. אוּלָּם, כְּאֲמוּרָה, עַל-יְדֵי מֵאָה בְּרִכּוֹת שֶׁמְבָרֵךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְה' יִתְבָּרַךְ, הוּא אֵלּוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, הוּא גוֹרֵם לְהַחְזֵרֵת הָאוֹת א' לְמִלָּה "מַת", לְהַתְחַבֵּר לְהִיּוֹת "אֲמַת". וְזֹאת, כְּדִי לְבַטֵּל אֶת הַמִּיתָה מֵעַל יִשְׂרָאֵל.

וְעַתָּה, בָּא וְרָאָה שֶׁ"אֲמַת" (=441) בְּיַחַד עִם מֵאָה בְּרִכּוֹת עוֹלָם לְגַמְטְרִיָּה "יִשְׂרָאֵל" (=541). וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַס"מ לְיַעֲקֹב: "לֹא יַעֲקֹב יֵאֱמָר עוֹד שְׂמֵךְ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל". שֶׁעַל-יְדֵי שִׁיבְרָכּוֹ יִשְׂרָאֵל, מְזַרַע יַעֲקֹב הַנִּקְרָא "אֲמַת", מֵאָה

בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם, יִצְטָרְפוּ מֵאֵה הַבְּרֻכּוֹת בְּיַחַד עִם אֲמַת (=441) לְמִנְיַן יִשְׂרָאֵל (=541).

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שִׁיעֲקֹב אֲבִינוּ הָיָה עֲצָמוּ כְּלוּ קֹדֶשׁ. וּמֵה שֶׁפָּגַם הֶ–"ס"מ הָיָה רַק בְּ"כֹף יָרֵךְ יַעֲקֹב", בְּיוֹצְאֵי כַּף יִרְכוּ, מֵאֵה אֲנָשִׁים, כְּמִסְפֵּר "כֹּף" (=100). וְלִכֵּן לֹא הִסְכִּים יַעֲקֹב לְשַׁחֲרַר אֶת הֶ–"ס"מ, אֲלָא רַק אִם יִמְסֹר לוֹ אֶת הַתְּרוּפָה אִיךְ לְבִטֵּל אֶת מִיתַת מֵאֵה הָאֲנָשִׁים בְּכָל יוֹם, שֶׁהֵם יוֹצְאֵי כַּף יִרְכוּ. וְזֹאת, כְּפִי שְׁכַתּוּב: "וַיֹּאמֶר (הַס"מ), שְׁלַחֲנִי כִי עָלָה הַשַּׁחַר. וַיֹּאמֶר (יַעֲקֹב), לֹא אֲשַׁלְּחֶךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי". דְּהִינּוּ, לֹא אֲשַׁחֲרַר אוֹתְךָ לְפָנַי שְׁתַּגְּלֶה לִי אֶת הַסּוּד, אִיךְ לְעֲצוֹר אֶת מִיתַת "כֹּף" (=100) יוֹצְאֵי יִרְכֵי.

וְאִמְנָם, הוֹכְרַח הֶ–"ס"מ לְגִלוֹת אֶת הַסּוּד/הַתְּרוּפָה לְכֹף, וְזֵהוּ שְׁכַתּוּב: "וַיִּבְרַךְ אֹתוֹ שֵׁם". שְׁמֹסֵר לוֹ שְׁצָרִיךְ אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ "אֹתוֹ" (=אֶת הַקֹּב"ה) בְּכָל יוֹם מֵאֵה בְּרֻכּוֹת, "שֵׁם" בְּ–שֵׁם וּמְלֻכוֹת, וְעַל–יָדֵי כֹף לְהִינָצֵל מִן הַמִּיתָה. (בְּסֹדֵר הַבְּרַכָּה, כְּאֲשֶׁר מְבָרְכִים "בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם... ", הִנֵּה ה' אֱלֹהֵינוּ (=זֵהוּ "שֵׁם", שְׁמֹזְכִירִים שֵׁם שְׁמִים) מֶלֶךְ הָעוֹלָם" (=זֵה "מְלֻכוֹת", שֶׁהוּא מֶלֶךְ הָעוֹלָם)).

מִכָּל זֶה נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים, כִּי הַשֵּׁם "יִשְׂרָאֵל" רוּמְזוּ עַל בִּטּוּל מֵאֵה הַמִּיתוֹת. שְׁכֹן, כְּאֲמֹר, מֵאֵה בְּיַחַד עִם "אֲמַת" (=441) עוֹלָים לְגַמְטְרִיָּה "יִשְׂרָאֵל" (=541). עַל–כֵּן כְּתוּב "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְךָ". דְּהִינּוּ, מִכִּיּוֹן שֶׁנִּקְרְאָת "יִשְׂרָאֵל", מִזֵּה תִשְׁכִּיל וְתִבִּין כִּי "מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְךָ". אֵל תִּקְרָא 'מָה', אֲלָא 'מָאֵה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל (=מְבַקֵּשׁ) מֵעַמְךָ – כְּלוּמָר, שְׁחֵיב (הָאָדָם לְבָרֵךְ) מֵאֵה בְּרֻכּוֹת (בְּכָל יוֹם) – כְּדִי לְהִינָצֵל מֵהַמִּיתָה, וּמֵהַחוֹלָאִים וְהַיִּסּוּרִים, שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַת מִיתָה.

וּמֵה מְתוּקִים הֵם דְּבָרֵי הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" עַל פֶּרֶשׁת "וְאֲתַחֲנֹן" (אוּפֵן קַחט), שְׁמַטְעַם זֶה קִבְּעַ דּוּד הַמֶּלֶךְ, נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, אֶת מְזֻמּוֹר ק' (=100): "...מְזֻמּוֹר לְתוֹדָה הִרְיעוּ לְה' כָּל הָאָרֶץ... הוֹדוּ לוֹ בְּרֻכּוֹ שְׁמוֹ". לְלַמְדֵנוּ שְׁצָרִיךְ לְהוֹדוֹת, לְהַלֵּל וּלְבָרֵךְ אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ בְּמֵאֵה בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם (וְזֵהוּ "הוֹדוּ לוֹ בְּרֻכּוֹ שְׁמוֹ").

(וְזֵהוּ שְׁכַתּוּב בְּתַהֲיִלִּים קַחט ד': "הִנֵּה כִי כֵן יִבְרַךְ גְּבַר יִרְאֵה ה', "כִּי כֵן" גַּמְטְרִיָּה מֵאֵה, אֵל תִּקְרָא "יִבְרַךְ" אֲלָא "יִבְרַךְ". שְׁצָרִיךְ כָּל "גְּבַר יִרְאֵה ה'", לְבָרֵךְ מֵאֵה בְּרֻכּוֹת (בְּכָל יוֹם) כְּמִנְיַן "כִּי כֵן"). (ע"פ "אוּרְהָ שֶׁל תוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) מֵאֵה הַבְּרֻכּוֹת

דְּבַר בְּעֵתוֹ מָה טוֹב לְעוֹרֵר אֶת עֲצָמָנוּ בְּיָמִים אֵלּוּ, כְּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים וְשׁוֹמְעִים, שְׁבַעֲנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, רַבִּים מֵאֲחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְרְפוּאָה שְׁלֵמָה עַל כָּל מִינֵי מַחֲלוֹת, יִיסוּרִים וְחוֹלָאִים רָעִים וּמְשׁוּנָּים, ה' יִשְׁמְרֵנוּ וְיִצִּילֵנוּ. וּבְרוּר שְׂאֲחֵינוּ אֵלּוּ מְחַפְּשִׁים בְּנֵרוֹת כָּל מִינֵי רְפוּאוֹת וּסְגוּלוֹת, כְּדִי לְצַאת מִצָּרְתָם הַרְעָה, מֵאֲפִילָה לְאוּרָה, וּלְהַיּוֹשֵׁעַ בִּישׁוּעָה וּבְרַחֲמִים רַבִּים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ.

וְהִנֵּה, לְמִירוֹת שְׁבַכָּל יוֹם צְצוֹת לְהֵן, תְּדֻשׁוֹת לְבִקְרִים, סְגוּלוֹת תְּדֻשׁוֹת, וְתְרוּפוֹת תְּדֻשׁוֹת (שְׁבֻדָּאֵי אֵין לְזִלּוֹל בְּהֵן), צְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שִׁישׁ לָנוּ סְגוּלָה בְּדוּקָה וּמְנוּסָה מִדְּבָרֵי חו"ל הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהַתְּרוּפָה לְהִינָצֵל מֵהַחֻלָּאִים וּמֵהַיִּסּוּרִים הַרָעִים, שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַת "מִיתָה", רַחֲמָנָא לִיצְלוּ, הִיא לְבָרֵךְ מֵאֵה בְּרֻכּוֹת בְּכֹנָה בְּכָל יוֹם. וְזֹאת, כְּפִי שְׁלַמְדֵנוּ: "דּוּד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, תִּקֵּן מֵאֵה בְּרֻכּוֹת, דְּכָתִיב (שְׁמוּאֵל ב', כג'): 'הִקֵּם עַל'. ע"ל בְּגַמְטְרִיָּה ק' (=100), הוּי כִּי בְּכָל יוֹם הִיוּ מֵתִים ק' (=100) נְפֻשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְלֹא הִיוּ יוֹדְעִין עַל מָה הִיוּ מֵתִים. עַד שְׁחַקֵּר (דּוּד הַמֶּלֶךְ) וְהִבִּין, בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְתִקֵּן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל ק' (=100) בְּרֻכּוֹת".

לְהֵלֵן הַסֵּפֶר כִּיִּצַּד נּוֹכַל לְהַגִּיעַ לְמֵאֵה בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם: הִנֵּה "קְרִיאַת שְׁמַע" שֶׁל עֲרַבִית יֵשׁ בָּהּ 4 בְּרֻכּוֹת. וְעוֹד 57 בְּרֻכּוֹת שֶׁל תְּפִילַת הָעֲמִידָה עֲרַבִית (19) שְׁחֲרִית (19) מְנַחֵה (19) הָרִי לָנוּ 61 בְּרֻכּוֹת. וְאִם נוֹסִיף אֶת בְּרֻכּוֹת הַשַּׁחַר וּבְרַכּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵן 21 בְּרֻכּוֹת, נִקְבָּל 82 בְּרֻכּוֹת.

אוּלָּם בְּתְפִילַת שְׁחֲרִית יֵשׁ עוֹד 5 בְּרֻכּוֹת שֶׁל "בְּרוּךְ שְׂאֲמַר", "יִשְׁתַּבַּח" ו"קְרִיאַת שְׁמַע". הָרִי יֵשׁ לָנוּ 87 בְּרֻכּוֹת, וְכֵאֲשֶׁר מֵתְעַטֵּף הָאָדָם בְּצִיצִית וּמְנִיחַ תְּפִילִין הָרִי לָנוּ עוֹד שְׁתֵּי בְּרֻכּוֹת. וְהָרִי לָנוּ כְּבָר 89 בְּרֻכּוֹת, שְׂאָדָם אוֹמֵר אוֹתָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם כְּאֲשֶׁר הוּא מֵתְפַלֵּל ג' תְּפִילוֹת בְּיוֹם מֵתְעַטֵּף בְּצִיצִית וּמְנִיחַ תְּפִילִין. וְכֵדִי לְהַשְׁלִים עוֹד 11 בְּרֻכּוֹת לְמֵאֵה בְּרֻכּוֹת, צְרִיכִים לְבָרֵךְ בְּרַכַּת "אֲשֶׁר יִצַּר" (לְאַחַר שֶׁעָשָׂה הָאָדָם אֶת צְרָכָיו), וּלְהוֹסִיף עוֹד בְּרַכַּת הַנְּהַנִּין ("גִּפֵּן", "עֵץ", "אֲדָמָה", "שֶׁהַכֹּל", "בְּשָׂמִים" וכו'). כְּמוֹ כֵּן, יֵשׁ לְצִיּוֹן, שְׁכֵאֲשֶׁר אָדָם סוֹעֵד עִם לֶחֶם, הָרִי יֵשׁ לוֹ עוֹד 6 בְּרֻכּוֹת, וְהֵן "נְטִילַת יָדִים", "הַמוּצִיא" וּבְרַכַּת הַמְּזוּן שִׁישׁ בָּהּ 4 בְּרֻכּוֹת.

נִמְצָנוּ לְמִדֵּים שְׁכָּלֵל לֹא קָשָׁה לְהַגִּיעַ לְמֵאֵה בְּרֻכּוֹת שְׁמִצִּילִים כְּאֲמֹר אֶת הָאָדָם, וּפּוֹתְחִים לוֹ מֵאֵה צִיּוּרוֹת שְׁפַע מְשָׁמִים. עַל–כֵּן, הֵבֵה נִשְׁתַּדֵּל לְבָרֵךְ מֵאֵה בְּרֻכּוֹת בְּכָל יוֹם, וְכֹף נִזְכֵּה לְבְרִיאוֹת אֵיתָנָה כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ, לָנוּ וּלְכָל עַם יִשְׂרָאֵל – אָמֵן. (עַל–פִּי "אוּרְהָ שֶׁל תוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר... ויגע בכף ירכו... כי נגע בכף בגיד הנשה"

על הכתוב, "וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ", דרשו חז"ל: "וַיֵּאבֶק", אותיות "וי אבק" – מכאן, שהעלו אבק עד כסא הכבוד. וכפי שמביא בעל הטורים: "וַיֵּאבֶק – בגמטריה כסא הכבוד. מלמד, שהעלו אבק עד כסא הכבוד". ובאר ה"כלי יקר" ואמר, שפך היא דרכו של ה-ס"מ, וכשמו פן הוא, לסמא את עיניו של האדם, כדי שלא יראה את האמת האלקית. וכפי דבריו הקדושים (בראשית לב, כה): "וַיֵּאבֶק...". לשון אבק, כי רצה לסמא עין שכלו, כאבק זה העולה ומסמא עיני האדם, כך עלה בדעתו לסמא עין שכלו כדי להביאו לידי הכחשת אלוה ממעל". ויש להוסיף מה שהביא רבנו יעקב אבוחצירא, בספרו "פיתוחי חותם", ש"אבק" ראשי תיבות אות ברית קדש. ויש לומר, שהפונה בכך היא, שהמלחמה הגדולה של ה-ס"מ היא להחטיא את האדם באות ברית קדש (בעון עריות). שכן, כידוע, אות הברית הוא ה"יסוד" בגוף האדם, כפי שכתוב ב"פתיחת אליהו": "יסוד סיומא דגופא, אות ברית קדש". על-כן מתאמץ ה-ס"מ בכל כוחו להחטיא את האדם בבריתו. שכן, יודע הוא, שאם הוא יצליח לפגוע ב"יסוד" (=באות ברית קדש) של האדם, הרי כל ה"בנין" (=כל הגוף) יפול בידי, לא עליו. וזהו שכתוב: "וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ... וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו" – שכל המלחמה של ה-ס"מ היא לפגוע "בכף ירכו" – באות ברית הקדש.

על-כן צריך האדם לשמור מכל משמר, שלא יפגום חלילה בבריתו. שהרי, אמרו חז"ל, שגופו של האדם הוא בבחינת בית מקדש לה' (כמו שכתוב: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" "בתוכו" לא נאמר, אלא "בתוכם", דהינו, בתוך כל אחד ואחד מישראל). ולכן צריך לקדש את גופו, כפי שאומרת התורה הקדושה (ויקרא כו, יד): "ואיש כי יקדש את ביתו קדש לה'" – שצריך להקדיש ולקדש את "ביתו" (=את גופו) קדש לה', על-ידי שישמור על אות ברית קדש. ורמז על-כך הכתוב: "את ביתו קדש" – ראשי תיבות "אבק", שזה אות ברית קדש. (ב.צ.)

"עם לבן גרתי, ותרתי"ג מצות שמרתי"

טרם שנעשה הצדיק רבי שמחה בונים מפשיסקה לאדמו"ר, התפרנס הוא ממכירת מיני סדקית. בחנותו היו גם סחורות מחוץ לארץ, עליהן הודבקו בולים, להורות שהמכס שלם עליהן כחוק. פעם אחת הגיע לחנותו משלוח של מוצרים שאותם הזמין מחו"ל. אולם, הגיעו אליו בטעות גם חבילות שאינן שלו, ועליהן לא שלם תשלום מכס. כאשר ראה זאת רבי שמחה, החליט כי חייב הוא לטפל בענין זה במהרה. אלא, שמעשה שטן היה, ובאותו יום הגיעה פלוגה של חילים לבדיקת מכס והחלה לחפש בחנותו. רעדה ופחד אחזה את רבי שמחה ואת אשתו, כיון שידעו שבנדאי ימצאו את אותן סחורות שלא שלם עליהן מכס. ומלבד הקנס שיוטל עליהם, הם עוד יצטרכו לרצות את עונשם בבית האסורים לזמן רב.

כשראתה כך הרבנית, פנתה לבעלה ואמרה לו: "הלא איש חכם אתה. תן עצה מה לעשות, שהרי בסכנה גדולה אנחנו". "הצדק איתך!" – השיב לה רבי שמחה – "אלך לחדר הסמוך, ושם אתבונן מה לעשות". אמר ועשה. הרבנית חשבה שהרב מיד יחזור עם פתרון מעשי והמתינה לשוא עד שיצא מהחדר. בינתיים החלו החילים לסרוק כל פינה אפשרית בחנות, אולם מעשה נסים היה, ומשמים סמאו את עיניהם, והם לא מצאו את אותן חבילות, שהמכס לא שלם עליהן. ומיד כאשר כלו לחפש בחנות הלכו לדרכם.

פנתה הרבנית לחדר בו שהה הרב, והתפלאה לראותו אוחז בגמרא, ואומר "ברוך ה' דברי 'התוספות' מובנים לי עתה בלי שום קושיה". תמהה אשתו הרבנית ושאלה אותו: "לשם כך נכנסת לחדר?! השיב לה רבי שמחה: "זה כמה שבועות שדברי 'התוספות' אינם מובנים לי. והנה, כאשר באו החילים והטילו את אימתם עלינו, אמרתי בלבי זה הזמן לעמוד על דעתו של 'התוספות' שהרי נאמר בתהילים: "לי קוו רשעים לאבדני – עדתך אתבונן". דהינו, כאשר רשעים מבקשים "לאבדני", אז "עדתיך אתבונן" – צריך להתבונן ב"עדתיך" (=בתורה הקדושה). וברוך ה' נתישבו לי דברי 'התוספות'... וכל-כך למה?

הנה, כאשר באה צרה על האדם, ולא נראה שום פתרון סביר, שיכול הוא לעשות על מנת להיחלץ מהצרה, יסית דעתו מהדבר ויתעסק בתורה הקדושה, ויתלה בטחוננו בה' יתברך, כאומר: 'רבנו של עולם, לי אין פתרון לבעיה, אנא אבי שבשמים, פתור את בעייתי, ואני אשב ואלמד'. כאשר יהודי מראה אמונה ובטחון כה גדולים, הקב"ה עושה את חפצו, שנאמר: 'אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים... כי אם בתורת ה' חפצו'. ומהו 'חפצו'? אלו חפציו שלו. שכן, אמרו חז"ל בגמרא (עבודה זרה יט): 'כל העוסק בתורה, הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו...'

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו" (לב' ג') (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן).

על הפתוב, "וישלח יעקב מלאכים", אומר רש"י הקדוש: שיעקב שלח לעשו "מלאכים ממש". וצריכים אנו להבין, מנין למד רש"י שמדובר כאן במלאכים ממש ולא בסתם שליחים (=בשור ודם)?

הרה"ק רבי מאיר מדיזקוב אומר, כי יעקב שלח לעשו את המלאכים שפגש בדרך, כמו שכתוב בסוף הפרשה הקודמת: "ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים, ויאמר יעקב כאשר ראם: מחנה אלקים זה, ויקרא שם המקום ההוא מחנים". ומאותם מלאכים שראה יעקב בדרך, שלח אל עשו אחיו. וזוהי פונת הפתוב: "וישלח יעקב מלאכים לפניו" – דהינו אותם המלאכים שעמדו לפניו.

בענין זה אומרים חכמי ישראל, שהרי ידוע שישנם ארבעה מחנות שכינה, וכל מחנה נמצא תחת שליטת מלאך שונה: מיכאל, גבריאל, אוריאל ורפאל, וכמו שמבואר ב"פרקי דרבי אליעזר" (פד'): "ארבע פתות מלאכי השרת מקלסין לפני (=משבחים את) הקב"ה: מחנה ראשונה מיכאל מימינו (של הקב"ה), מחנה שניה גבריאל על שמאלו, מחנה שלישית אוריאל מלפניו, מחנה רביעית של רפאל מלאחריו, ושכינתו של הקב"ה באמצע, והוא (הקב"ה) יושב על כסא רם ונשא".

וזהו שאומרים בקריאת שמע שעל המטה: "בשם ה' אלקי ישראל – מימיני מיכאל, ומשמאלי גבריאל, מלפני אוריאל, ומאחורי רפאל, ועל ראשי שכינת אל".

והנה על הפתוב: "ויאמר יעקב כאשר ראם: מחנה אלקים זה". אומרים חכמי ישראל, ש"ראם" הוא ראשי תיבות: רפאל, אוריאל, מיכאל. ומאותם מחנות מלאכים אלו – רפאל, אוריאל, מיכאל – שלח יעקב אל עשו אחיו. ואם כן, נשאלת השאלה, מדוע לא נרמז גם שמו של המלאך גבריאל בתוכם?

אלא, אומרים חז"ל, שיעקב אבינו לא שלח מלאכים ממחנה גבריאל, שכן כידוע המלאך גבריאל נמצא מצד שמאל לשכינה הקדושה, כלומר מצד הגבורה (שמאל רומזת למידת הדין והגבורה), ומאחר וגם עשו, היתה מידתו גבורה (מצד הטומאה), חשש יעקב אבינו שמא יטה המלאך גבריאל לצידו של עשו, ולכן לא שלח אותו, אלא רק את המלאכים שסימנם "ראם": רפאל, אוריאל, מיכאל.

ובענין זה מבואר בכתבי האריז"ל, כי השם של שמירת הדרך הוא "יוהך", והוא יוצא מסופי התיבות של הפסוק: "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך". וכתבו המקובלים ששם זה רמז בפסוק (תהילים קמה, כ'): "שומר ה' את כל אהביו, ואת כל הרשעים ישמיד". ומפרש: איך שומר ה' את כל אהביו? ועונה: על-ידי "ואת כל הרשעים ישמיד" – ראשי-תיבות "יוהך".

ועל-כך אומר הגה"ק ר' צבי אלימלך מבלאז'וב זיע"א, בספרו "צבי לצדיק", שיעקב אבינו השתמש בשם של שמירת הדרך "יוהך", היוצא מסופי התיבות של: "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך" כדי להכניע את עשו הרשע. שכן, שם זה ("יוהך") מסוגל להכניע רשעים, כפי שכתוב ב"דרפי משה" (או"ח סימן תעג), ששם זה הוא חרבו של הקב"ה, כדי להכות בו את הרשעים.

ועוד בענין זה, הרה"ק מאפטא, בעל ה"אוהב ישראל" מפרש, מדרש פליאה של חז"ל בגמרא, האומר: "הנפטר (=הנפרד) מחברו – אל יפטר, אלא מתוך דבר הלכה. מאי (=ומהו) דבר (ה)הלכה? – יחיד ורבים הלכה כרבים". ולכאורה פליאה הוא: וכי למה בחרו חז"ל לומר דוקא הלכה זו של "יחיד ורבים הלכה כרבים", כאשר האדם נפרד מחברו?

ופרש ה"אוהב ישראל" בדברי קודשו, ואמר, שהנה, ידוע שהשם של שמירת הדרך הוא "יוהך", והוא יוצא מסופי התיבות של הפסוק: "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך".

ולכן, הנפרד מחברו צריך לומר לו דבר הלכה, שנרמז בו השם של שמירת הדרך "יוהך", כדי שה' יתברך ישלח

את מלאכיו, כדי לשמור על חברו בדרך. וזהו מה ששואל המדרש "מאי (=ומהו) דבר (ה)הלכה", כלומר באיזה דבר הלכה נרמז השם של שמירת הדרך? ומפרש: "לחיד ורבים הלכה כרבים" – ראשי תיבות "יוהר". (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
 "ואת בשמת בת ישמעאל אחות נביות" (לו', ג')

אומרים חז"ל (ירושלמי בפורים פ"ג, ה"ג): חתן, ביום חפתו, מוחלים לו בשמים על כל עונותיו ומהיכן לומדים זאת? – מנישואיו של עשו הרשע! שכן, בפרשתנו, פרשת "וישלח", מספרת לנו התורה, שעשו נשא לאשה את "בשמת בת ישמעאל אחות נביות". מעיר על כך רש"י, שבסוף פרשת "תולדת" קרא לה (הפתיחה) "מחלת", כמו שכתוב: "וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת", ושואלים חז"ל: וכי "מחלת" שמה? והלא "בשמת" שמה. אלא שנקראה "מחלת", כדי לרמוז לנו ש**נמחלו** לעשו כל **עונותיו** כשנשא אותה לאשה.

(זה הטעם לכך שהחתן והכלה עושים סעודה של שמחה ביום החופה, כדי להביע את השמחה הגדולה, על שזכו למחילת **עונותיהם** ביום נישואיהם, כמו שכתוב (תהילים נא, ט): "תכבסני ומשלג אלבין, תשמיעני ששון ושמחה תגלגלה עצמות דכית". ופרש רש"י: "תשמיעני ששון ושמחה, (היא על) סליחת החטא". הנה מבואר מכאן, כי על סליחת החטא יוצדק להשמיע "ששון ושמחה". ולכן, מטעם זה משמיעים ביום החופה "קול ששון וקול שמחה" – על שזכו החתן והכלה למחילה ולסליחה על כל **עונותיהם**.)

ומוסיפים חז"ל ואומרים: מחילת **העונות** לחתן ביום החפה מבטאת את הדרך החדש שנפתח לאדם בשמים, בשעה שהוא נושא אשה. אולם נשאלת השאלה: מדוע בחרה התורה הקדושה ללמדנו ענין זה דוק מנישואיו של עשו הרשע? והלא בתורה מסופר על נישואיהם של אנשים נעלים ונשגבים יותר, ולכאורה מן הראוי היה שדבר זה ירמזו בנישואיהם, ולא בנישואי עשו הרשע! ועוד שאלה: למה יום החפה מכפר לחתן על כל עונותיו?

אלא, אומרים חז"ל, שיום החפה הוא בבחינת "יום כיפור קטן", הן לחתן והן לכלה. ומאחר ופוחו של יום הכיפורים הוא בכך ש"עיצומו של יום מכפר" (שבעות יג, א), כלומר עצם קדושת יום הכיפורים עצמו, עצם **האור המאיר** באותו היום, **מטהר ומזכך** את האדם, ובכך "מנקה" אותו מכל **עונותיו**. כך גם יום החופה, שכאמור הוא "יום כיפורים קטן", **מטהר** את האדם. שכן, ביום זה עומד האדם לקיים את המצוה הגדולה "פרו ורבו", הקמת בנין עדי-עד, ובכך באה נשמתו לשלמותה ולתכליתה. ומכיון שכך, באותו היום **מאירים** לאדם משמים את אותו אור קדוש של יום הכיפורים, ולכן נמחלים לו כל **עונותיו**.

אם כן, נשאלה השאלה, מדוע דוק מנישואיו של עשו הרשע אנו לומדים כל זאת? התשובה היא, שהתורה באה ללמדנו יסוד חשוב: כל יהודי, גם אם יהיה **החוטא** הגדול ביותר, כמו עשו הרשע, נשאר יהודי בפנימיות נפשו, וכשמגיע יום התעוררות, כמו יום החופה – מתעוררת נשמתו, וה' יתברך, ברוב חסדיו, מוחל לו על כל **עונותיו**. (על פי הרבי מלובביץ').

"ואת בשמת בת ישמעאל אחות נביות" (לו', ג')

חבורת חסידים נתכנסה פעם למסיבת "מלוה מלכה", ושבת פרשת "וישלח" היתה. לאחר שהמסובים היטיבו לבם במאכל ובמשקה, פתח אחד מזקני החבורה בדברי תורה, ובין השאר אמר: בסוף פרשת "וישלח" מספרת לנו התורה, שעשו נשא לאשה את "בשמת בת ישמעאל אחות נביות". מעיר על כך רש"י, שבסוף פרשת "תולדת" קרא לה (הפתיחה) "מחלת", כמו שכתוב: "וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת", ומצינו באגדת מדרש ספר שמואל: (ל)שלושה (סוגי אנשים) – מוחלים להם על כל עונותיהם: גר שנתגיר, העולה לגדולה (=מקבל משרה חשובה), והנושא את האשה... לכן נקראת "מחלת", לרמוז לנו ש**נמחלו** לעשו כל עונותיו כשנשא אותה לאשה. והנה יש מקום לשאול על דברי מדרש זה: טבעי הדבר שמוחלים עונותיו של גר שנתגיר, שכן האיש פותח דף חדש בחייו משעת הגיור ואילך, וכבר אמרו חז"ל (יבמות כב, עא): "גר שנתגיר – כקטן שנולד דמי (=גר שנתגיר דומה לתינוק שנולד). וגם העולה לגדולה ראוי למחילת עונות, כדי שלא תהיה קופה של שרצים תלויה לו מאחורי גבו, בשעה שמנהיג הוא את האחרים ומשמש להם דוגמא ומופת. אולם על מה זוכה הנושא אשה, שמוחקים במחי-יד את כל העבירות שעשה קדם נישואיו? ובעוד הדובר משתאה קמעה במתן תשובתו, התערב חסיד אחד מן המסובים וקרא בבדיחות הדעת: לפי דעתי, אין כאן שאלה ותמיהה, שהרי כבר פסקו חז"ל (ברכות ה, עא): "יסורים ממרקין (=מטהרים) כל עונותיו של האדם". **שבת שלום לכל בית ישראל! לשמור על קדושת הגיליון!**

כְּנִיסַת הַשָּׁבֹת: 16:03

bnei-zion.com

פְּרֻשַׁת הַשָּׁבֹעַ: וַיִּשְׁלַח

יְצִיאַת הַשָּׁבֹת: 17:14 ר"ת 17:35

ערב שבת יג' כסלו תשע"ח (1.12.17)

הַפְּטָרָה: "חֲזוֹן עוֹבְדֵיהָ" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְתַמַּת רַחֵל וְתִקְבַּר בְּדֶרֶךְ אַפְרָתָה הוּא בֵּית לָחֶם. וַיַּצַּב יַעֲקֹב מַצְבָּה עַל קִבְרָתָהּ הוּא מַצְבַּת קִבְרַת רַחֵל עַד הַיּוֹם."

עַל הַכְּתוּב (בראשית מח ז'): "וְאָנֹכִי בְּבָאִי מִפְּדָן מִתָּה עָלַי רַחֵל בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּדֶרֶךְ... וְאֶקְבְּרָהּ שָׁם בְּדֶרֶךְ אַפְרָתָה הוּא בֵּית לָחֶם", פֶּרֶשׁ רַש"י: "(יעקב אומר ליוסף בנו) וְאֶקְבְּרָהּ שָׁם – וְלֹא הוֹלַכְתִּיהָ אֶפְיָלוּ לְבֵית לָחֶם לְהַכְנִיסָהּ לְאֶרֶץ. וַיִּדְעָתִי שִׁישׁ בַּלְבָּד עָלַי, אֲבָל דַּע לְךָ שֶׁעַל-פִּי הַדְּבוּר (=הַקְּב"ה) – קִבְרָתִיהָ שָׁם, שֶׁתְּהֵא לְעוֹרָה לְבִנְיָה, כְּשִׁיגְלָה אוֹתָם נְבוֹזְרָדָן וְהָיוּ עוֹבְרִים דֶּרֶךְ שָׁם, יוֹצֵאת רַחֵל עַל קִבְרָהּ וְבוֹכָה, וּמְבַקֶּשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, שְׁנֹאמַר: 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רַחֵל מְבַכָּה עַל בְּנִיָּה'. וְהַקְּב"ה מְשִׁיבָהּ: 'כִּי יֵשׁ שֹׁכֵר לַפְּעֻלְתֶּךָ נָאִם ה'... וְשָׁבוּ בְּנֵים לְגִבּוֹלָם'" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן).

אָמְרוּ חו"ל: בְּזִכּוֹת הַבְּכִי וְהַתַּמְרוּרִים שֶׁל רַחֵל אֲמֵנוּ, נִזְכָּה לְגִאוּלָּה הַקְּרוּבָה בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, כְּפִי שֶׁדְּרָשׁוּ חו"ל בְּמַדְרָשׁ, עַל הַכְּתוּב בַּתּוֹרָה (בראשית כט, ד'): "וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחִי מֵאִין אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מִחָרָן אֲנַחְנוּ. וַיֹּאמֶר לָהֶם הִידְעַתֶּם אֶת לְבָבְךָ... וַיֹּאמְרוּ יָדְעָנוּ. וַיֹּאמֶר לָהֶם הַשְּׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שְׁלוֹם וְהִנֵּה רַחֵל בְּתוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאֵן."

וְכֵן מִפְּרֶשׁ הַמְּדַרְשׁ (בראשית רבה ע', י') אֶת הַכְּתוּב: "וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחִי מֵאִין אַתֶּם" – ר' יוֹסִי בַר חֲנִינָא פֶּרֶשׁ וְאָמַר, שֶׁבְּגִלוֹת הַמְּרָה יִשְׁאַלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל 'מֵאִין אַתֶּם' בּוֹרְחִים? עַל-כֵּן יִשִּׁיבוּ יִשְׂרָאֵל 'מִחָרָן אֲנַחְנוּ' – מִחָרוֹנוּ שֶׁל הַקְּב"ה אָנוּ בּוֹרְחִים.

אִם כֵּן, יִשְׁאַלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל: 'הִידְעַתֶּם אֶת לְבָבְךָ?' הִידְעַתֶּם מִי עֲתִיד לְלַבֵּן עוֹנוֹתֵיכֶם כְּשֶׁלְּגַ? דְּהִינּוּ, הָאֵם יוֹדְעִים אַתֶּם בְּאִיזוֹ זְכוּת תִּזְכּוּ לְהַתְנַקּוֹת מְעוֹנוֹתֵיכֶם וְלִזְכוּת בְּגִאוּלָּה? וַיֹּאמְרוּ שְׁלוֹם וְהִנֵּה רַחֵל בְּתוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאֵן – דְּהִינּוּ, הַשְּׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שֶׁבְּשָׁמַיִם יִהְיֶה בְּזִכּוֹת רַחֵל אֲמֵנוּ, וּבְזִכּוֹתֶיהָ יָבוֹא גַם הַצֹּאֵן (=עַם יִשְׂרָאֵל) שֶׁנִּמְצָא בְּגִלוֹת, כְּפִי שְׁאוֹמֵר יְרֵמְיָה הַנְּבִיא (ירמיה לא'): 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רַחֵל מְבַכָּה עַל בְּנִיָּה... כֹּה אָמַר ה' מְנַעֵי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעֵינַיִךָ מִדְּמָעָה כִּי... יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֶךָ נָאִם ה' וְשָׁבוּ בְּנֵים לְגִבּוֹלָם'".

וְכֵל זֹאת – בְּזִכּוֹת אַהֲבַת הַחִינּוּם שֶׁל רַחֵל לְאַחֲוֹתֶיהָ לְאָה, כְּאֲשֶׁר נִתְּנָה לָהּ אֶת הַסִּמְנִים, כְּדִי שֶׁלֹּא תִתְבַּיֵּשׁ לְאָה כְּאֲשֶׁר אֲבִיהֶן לָבָן הִחְלִיף בִּינֵיהֶן.

כְּדִי לְהַבִּין אֶת הַכַּח הַגְּדוֹל שֶׁל רַחֵל אֲמֵנוּ לְקָרֵב אֶת הַגִּאוּלָּה הַעֲתִידָה, הִבָּה נִתְּבוֹנֵן בְּדַבְרֵי הַמְּדַרְשׁ (תנחומא, "ויצא" ו'): "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל... אִין לָךְ נָאָה מִן רַחֵל, וּבְשִׁבִיל נְוִיָּה (=יוֹפִיָּה) בְּקִשׁ יַעֲקֹב לִישָׂא אוֹתָהּ. וְהָיָה (יעקב) מְשַׁלַּח סְבִלוֹנוֹת (=מִתְנּוֹת) לִיתְנָם לְרַחֵל. וְלָבָן נוֹתֵן (=אֶת הַמִּתְנּוֹת) לְלֵאָה. וְהָיְתָה רַחֵל שׁוֹתֶקָת."

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים, וְלֹא מְצָאתִי לְגוֹף טוֹב אֲלֵא שְׁתִּיקָה. רַחֵל תְּפֹשָׁה (=הַשְׁתַּמְשָׂה) בְּשְׁתִּיקָה, עֲמַד זִרְעָה בְּשְׁתִּיקָה (=הַנְּחִילָה רַחֵל אֶת מִידַת הַשְׁתִּיקָה לְזִרְעָה). רֵאתָה סְבִלוֹנוֹתֶיהָ (=מִתְנּוֹתֶיהָ) בְּיַד אַחֲוֹתֶיהָ, וְשְׁתִּיקָה. בְּנִימִין (שְׁהִיָּה בֶן רַחֵל)... הָאֲבָן שֶׁלוֹ מִן הָאֶפּוֹד (נְקִרָאת) 'יִשְׁפָּה' (וּמְדוּעַ נְקִרָאת כֵּן? שְׁכּוֹן), יוֹדֵעַ (הִיָּה בְּנִימִין) בְּמַכִּירַת יוֹסֵף, וְ(הִיָּה) שׁוֹתֶקָת. וְהָיוּ 'יִשְׁפָּה' – יֵשׁ לוֹ פֶּה וְשׁוֹתֶקָת."

מֵעֵתָה יִתְבָּאֵר הַיֵּטֵב הַכַּח הַנִּפְלָא שֶׁל רַחֵל אֲמֵנוּ ("קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע"). שְׁכּוֹן, לְרַחֵל הִיָּה גַם אֶת כַּח הַשְׁתִּיקָה, כְּאֲשֶׁר הִיָּה צְרִיף לְשׁוֹתֶקָת, וְגַם אֶת כַּח הַדִּיבּוּר, כְּאֲשֶׁר הִיָּה צְרִיף לְדַבֵּר. הִנֵּה, כְּאֲשֶׁר שׁוֹלַח לָהּ יַעֲקֹב סְבִלוֹנוֹת (=מִתְנּוֹת), וְלָבָן אֲבִיהָ מְעַבֵּיר אֶת הַמִּתְנּוֹת לְלֵאָה אַחֲוֹתֶיהָ, שְׁתִּיקָה רַחֵל אֲמֵנוּ שְׁתִּיקָה מוֹחֲלָטָה, וְלֹא סִפְרָה דְּבַר לְיַעֲקֹב.

אֲבָל, כְּאֲשֶׁר הִבִּינָה רַחֵל, שֶׁלֵּאָה אַחֲוֹתֶיהָ עוֹמְדַת לְהַתְבַּיֵּשׁ (שְׁהָרִי לָבָן אֲבִיהָ, בְּיוֹם הַנִּישׁוּאִין, בְּקִשׁ לְהַחֲלִיף בִּינָה לְבֵין לְאָה), הַשְׁתַּמְשָׂה רַחֵל בְּכַח הַדִּיבּוּר, וְהַתְחַבָּאָה בְּאוֹתוֹ לִילָה מִתַּחַת לַמִּטָּה שֶׁל יַעֲקֹב וְלֵאָה, וְעָנְתָה לְיַעֲקֹב בְּקוֹלָהּ עַל כָּל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁשְּׁאַל אֶת לְאָה אַחֲוֹתֶיהָ, כְּדִי שֶׁלֹּא תִתְבַּיֵּשׁ לְאָה. וְעַל-כֵּן אָמַר הַמְּדַרְשׁ: "רַחֵל תְּפֹשָׁה (=הַשְׁתַּמְשָׂה) בְּשְׁתִּיקָה, עֲמַד זִרְעָה בְּשְׁתִּיקָה (=הַנְּחִילָה רַחֵל אֶת מִידַת הַשְׁתִּיקָה לְזִרְעָה). רֵאתָה סְבִלוֹנוֹתֶיהָ (=מִתְנּוֹתֶיהָ) בְּיַד אַחֲוֹתֶיהָ, וְשְׁתִּיקָה". שְׁכּוֹן, כַּח הַשְׁתִּיקָה שְׁהִיָּה לְרַחֵל, לֹא נָבַע מִפְּנֵי שְׁאִין לָהּ, חֲלִילָה,

את כח הדיבור. אלא, שכאשר צריך לדבר היא מדברת במסירות-נפש, לענות בקולה ליעקב, במקום לאה. ולכן יש לשתיקה ערך עליון, ועל-כן אומר המדרש: "כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה". ומעתה, יומתק על-פי זה להבין מה שמוסיף המדרש: "בנימין (שהיה בן רחל)...האבן שלו מן האפוד (נקראת) 'ישפה'. (ומדוע נקראה כך? שכן), יודע (היה בנימין) במכירת יוסף, ו(היה) שותק. וזהו 'ישפה' – יש לו פה ושותק".

וצריכים אנו להבין: שכן, מכיון שבנימין ידע על מכירת יוסף, ושותק ולא גלה ליעקב אביו על-כך, מדוע רמזו ענין זה באבן החשן, הנקראת "ישפה" (=יש פה ושותק)? הלא היה ראוי למצוא אבן חשן שרומזת על השתיקה.. אלא, שלפי האמור נבין, שאם היתה אבן חשן שרומזת רק על השתיקה, היה אפשר לטעות ולחשוב, שבנימין שותק ולא מספר לאביו על מכירת יוסף מכיון שהוא שותקן מטבעו. ולכן, כדי להפריך זאת, בחר הקב"ה לשבט בנימין את האבן "ישפה", הרומזת ל-"יש פה". כלומר, יש לו פה לדבר, ובכל זאת הוא שותק ולא מספר לאביו יעקב על מכירת יוסף. שכן, את התכונה הזאת של השתיקה הוא ירש מרחל אמו, ששותקה ולא ספרה ליעקב שמכניסים את לאה במקומה.

ומעתה יאיר לנו להבין הכח הגדול שהיה לקולה של רחל אמנו. שכן, לאחר ששותקה שבע שנים, ולא ספרה ליעקב שכל המתנות שהוא שולח לה נמסרים ללאה אחותה, וגם שותקה ולא ספרה ליעקב שמרמים אותו ומכניסים את לאה במקומה, כדי שלא לביש את לאה אחותה – הנה, לרחל אמנו היה גם את הכח לדבר במסירות-נפש, ולענות בקולה ליעקב על הסימנים ששאל את לאה, כדי שלא תתביש אחותה.

על-כן, כאשר קול טהור כזה של רחל אמנו, בוכה על הבנים שהולכים לגולה, יש בכח הקול הזה לבקוע שערי שמים, כפי שאומר הכתוב: "קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה...". וכאשר שומע הקב"ה את הקול של רחל, שענתה ליעקב במסירות-נפש במקום לאה, הוא מיד נענה לתפילתה, ואומר: "כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי...יש תקנה לאחריתך נאם ה' ושבו בנים לגבולם". ו"ירא יעקב מאד ויצר לו"

על הכתוב, "וירא יעקב מאד ויצר לו", מפרש רש"י: "וירא" שמה ירג. ויצר לו' אם יהרוג הוא את אחרים". בספר "פנינים יקרים" הוא כותב על-כך בדרך הרמז, על-פי מה שמצינו אצל משה רבנו, כאשר בקש להרוג את המצרי (שמות ב', יב): "ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויף את המצרי ויטמנהו בחול". ופרש רש"י: "וירא כי אין איש" – שאין איש עתיד לצאת ממנו שיתגיר".

דהינו, משה רבנו הרג את אותו מצרי רק לאחר שראה, ששום גר אינו עתיד לצאת מזרעו של המצרי. והנה, מצינו שהגמרא (גטין נו') מספרת על גירון קיסר: "ערק, ואזל, ואיתגיר, ונפק מיניה רבי מאיר" (=שברח והתגיר, ויצא ממנו רבי מאיר). כלומר, התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס היה בן גרים, ומזרעו של עשו הרשע (שהרי הרומאים הם מזרע עשו). ומבואר בגמרא (הוריות יג' ב') "אסיקו לרבי מאיר אחרים". דהינו שקראו לרבי מאיר בתואר "אחרים". על-כן בכל מקום שמצינו בגמרא "אחרים אומרים" הפונה על רבי מאיר בעל הנס.

וזהו שרמז רש"י בדברי קודשו: "וירא" שמה ירג. ויצר לו' אם יהרוג הוא את אחרים". דהינו שהיה יעקב אבינו מפקח שמה יהרוג את עשו הרשע, ועל-ידי כך יגרום גם להריגתו של רבי מאיר בעל הנס, שנקרא "אחרים" שלא יוכל להילד בעולם.

"וישא (עשו) את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים". מכל המשלחת הכבודה של בעלי החיים (שיעקב הכין דורון לעשו: עזים, רחלים, גמלים, פרות, פרים וכו'), צדו עיניו של עשו רק את הנשים. והילדים.

מסופר בגמרא (קידושין פא') על רבי מאיר, ש"היה מתלוצץ בעוברי עבירה". אם רק היו רוצים – חשב – בקלות יוכלו להימנע מעבירות עם נשים. השטן, מסתבר, רק מחכה להתגרירות מסוג זה. מה עשה? התחפש השטן לדמות אשה יפה מאד, ועמד מעברו השני של הנהר שלידו עבר רבי מאיר. כשראה רבי מאיר את דמות האשה היפה, לא עמד ביצרו, ונסה לצלוח את הנהר בעזרת חבל, כדי להגיע לאותה אשה מושכת. אולם השטן עצר אותו בחצי הדרך, ואמר לו: לולא היו אומרים עליך בשמים "היזהרו ברבי מאיר ובתורתו" – הייתי הופך אותך עכשיו, לפחות משה פרוטה...

נא לשמור על קדושת הגיליון! שבת שלום לכל בית ישראל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקְם בְּלִילָהּ הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו... וְאֵת אֶחָד עֶשֶׂר יְלָדָיו... וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבֵרֵם אֶת הַנְּחָל... (לב', כג')

על הפתוב "וַיַּעֲבֵרֵם אֶת הַנְּחָל" אומרים חז"ל: **"נחל"** – ראשי תיבות **"נצח חסד לאלפים"**. וצריכים אנו להבין, מה הקשר בין "וַיַּעֲבֵרֵם אֶת הַנְּחָל" לבין **"נצח חסד לאלפים"**?

נקדים לבאר את הפתוב בפְּרִשְׁת "וַיַּצֵּא": **"וַיַּצֵּא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה"**, וכתב המקובל האלקי, בעל ה"מגלה עמוקות": **"וַיַּצֵּא"** – ראשי תיבות **"וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוֹרֵת אֵלֶיךָ"**. וצריכים אנו להבין, מהו ענין צורת ה"אֵלֶיךָ" שְׂרָאָה יַעֲקֹב בְּלַכְתּוֹ לַחֲרָן?

נראה לבאר ענין זה על-פי יסוד גדול שגלה לנו הבעש"ט הקדוש זיע"א, מהפסוק בשירת הים (שמות טו', ט'): **"אָמַר אֱלֹהִים אֱלֹהֵי אֲרֹדְךָ אֲשִׁיג אֶחְלֶק..."**. שהנה, ראשי התיבות היוצאים מהפסוק הם **חמש אלפים** (=5 פְּעָמִים האות א'). וזאת, כדי להורות לנו, שאפילו בהסתר הכי גדול צריכים להאמין באמונה שלימה, שהבורא יתברך שמו – **אלופו של עולם** (הנרמז באות א') – נמצא שם.

ענין זה נלמד מיציאת מצרים, כאשר רדפו פרעה וחילו אחרי בני ישראל. ולכאורה היה שם הסתר גדול מאד, כמו שכתוב: **"וַיֵּרָאוּ מֵאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'..."**. אבל באמת, גם ברדיפה הזאת הסתתר **אלופו של עולם**. וכידוע, בסופו של דבר, הושיע ה' את ישראל, והטביע את המצרים. ולכן בשירת הים הזכירו זאת ישראל, באומרים: **"אָמַר אֱלֹהִים אֱלֹהֵי אֲרֹדְךָ אֲשִׁיג אֶחְלֶק..."** – ראשי התיבות של **חמש אלפים** – כדי להורות שאֵלֶיךָ שְׂרָאָה יַעֲקֹב שָׁלֵם נמצא גם בהסתר הגדול ביותר.

וזהו שכתוב **"וַיַּצֵּא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה"**. **"וַיַּצֵּא"** – ראשי תיבות **"וַיֵּרָא יַעֲקֹב צוֹרֵת אֵלֶיךָ"**. שכן, יַעֲקֹב אָבִינוּ, ההולך לבית לָבָן הרשע, שמגדל רשעותם וטומאתם של לָבָן וְחֲבָרָיו, היה שם הסתר גדול מאד, ציר יַעֲקֹב אָבִינוּ במחשבתו את האות **אֵלֶיךָ**, כדי שיזכור תמיד את **אלופו של עולם** – ה' יתברך, המסתתר ונמצא בהסתר הכי גדול – וזאת, כדי שהוא (=יעקב) לא ימשך אחרי לָבָן הרשע ופמלייתו.

וצריכים אנו לדעת, שאם האדם יודע זאת, ויש לו אמונה שלימה ופשוטה, שאפילו בהסתר הכי גדול, בצרה הכי גדולה שיש לו – גם שם נמצא **אלופו של עולם** – ה' יתברך, על-ידי כך (=בזכות אותה האמונה) הוא יזכה להמתיק את הדין מעליו, ולהפוך אותו לחסד (=להפוך את הצרה לישועה).

ופפי לשונו הקדושה של הבעש"ט: **"אם אדם ידע בידעה ו(ב)אמונה שלימה, שבכל ההסתרות... הקב"ה מסתתר שם, ואין זו הסתרה כלל... (ויהיה האדם) דבוק באמונה שלימה בבוראו – לא יארע לו שום רע, אלא (יקבל מה) יתברך) אהבה וחיבה"**.

מעתה, יאיר לנו להבין, איך הכין יַעֲקֹב אֶת עַצְמוֹ וְאֶת בְּנֵי בֵּיתוֹ בְּעַת צָרָה לְקִרְאָת פְּגִישָׁתוֹ עִם עֶשָׂו הָרָשָׁע: **"וַיִּקְם בְּלִילָהּ הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו... וְאֵת אֶחָד עֶשֶׂר יְלָדָיו... וַיִּקְחֶם וַיַּעֲבֵרֵם אֶת הַנְּחָל..."**.

שכן, יַעֲקֹב אָבִינוּ הֶעֱבִיר לְבָנָיו בֵּיתוֹ אֶת **"אֶת הַנְּחָל"** אֶת הַיִּיחוּד הַגָּדוֹל שֶׁל **"נחל"** – ראשי תיבות **"נצח חסד לאלפים"**: שהקב"ה נוצר/שומר חסד **"לאלפים"** – לאותם אלה שזוכרים תמיד את **אלופו של עולם**, אפילו בזמן שהוא מסתתר בתוך הסתר הפנים הגדול ביותר, ועל-ידי כך הקב"ה מושיעם בעת צרתם. (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"וַיַּצֵּא (יעקב)... אֶת כָּל הַהֹלְכִים... לְאֹמֶר כְּדָבָר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן אֶל עֶשָׂו... וְאֹמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עֹבְדֵיךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ"

על הפתוב, **"וַיַּצֵּא (יעקב)... אֶת כָּל הַהֹלְכִים... לְאֹמֶר כְּדָבָר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן אֶל עֶשָׂו בְּמִצְאֲכֶם אֹתוֹ. וְאֹמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עֹבְדֵיךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי אָמַר אֲכַפְרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה הַהֹלְכֵת לְפָנָיו"**, שואל הרה"ק פינחס פרידמן, מה ראה יַעֲקֹב אָבִינוּ לַפְתּוֹחַ כֶּכָּה אֶת דְּבָרָיו אֶל עֶשָׂו בְּלִשׁוֹן **"דיבור"**, שהיא לשון קשה (**"כְּדָבָר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן אֶל עֶשָׂו"**), ובסיומ דְּבָרָיו הוּא מְשַׁתְּמֵשׁ בְּ"אמירה", שהיא לשון רכה (**"וְאֹמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עֹבְדֵיךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ"**).

נִקְדִים לְהֵבִיא מֶה שְׁכַתְבַּת הַ"מְגֵלָה עֲמוּקוֹת" (ואתחנן, אופן קצה), בְּשֵׁם הָאֲרִיזוֹ"ל, שְׁמֹשֶׁה רַבְּנוּ הֲרַג אֶת הַמְצַרִּי בְעֶזְרַת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ "כֹּהַת", שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת "תַּכְּה" – וְהוּא הַשֵּׁם הַשְּׂמִינִי מִ–עב(=72) שְׁמוֹת הַקְּדוֹשׁ. וְשֵׁם זֶה יוֹצֵא מִהַפְּסוּק בַּתְּהִלִּים (קנ', ו'): "כָּל הַנְּשֻׁמָּה תִּהְלֵל יְהוָה".

וְלָכֵן, כְּאֲשֶׁר אָמַר מֹשֶׁה לְדָתָן וְלֵאבִירָם (שְׁמוֹת ב', יג'): "לָמָּה תַּכְּה רַעְדָּ" – וְהִזְכִּיר שֵׁם אֶת הַשֵּׁם "תַּכְּה", שֶׁבְעֶזְרַתוֹ הֲרַג אֶת הַמְצַרִּי, עָנָה לוֹ הֲרָשָׁע: "הֲלֹהֲרַגְנִי אֵתָּה אִמֶּר, כְּאֲשֶׁר הֲרַגְתָּ אֶת הַמְצַרִּי?" – כְּלוּמָר, הֲאִם גַּם אוֹתִי אַתָּה רוֹצֵה לְהַרוֹג בְּשֵׁם "תַּכְּה", כְּמוֹ שֶׁהֲרַגְתָּ אֶת הַמְצַרִּי?

וּפְּנֵי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"מְגֵלָה עֲמוּקוֹת" (אופן קצה): "מִבּוֹאֵר בְּסֵפֶר הַפְּנוּנוֹת, שְׁמֹשֶׁה הֲרַג אֶת הַמְצַרִּי בְשֵׁם הַשְּׂמִינִי שֶׁל עֵב' שְׁמוֹת, וְהוּא מִבּוֹאֵר בְּפִסְיוֹק: 'וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לָמָּה תַּכְּה רַעְדָּ' – בְּמִלַּת 'תַּכְּה' נִרְמַז שֵׁם זֶה, שִׁיּוֹצֵא מִהַפְּסוּק: 'כָּל הַנְּשֻׁמָּה תִּהְלֵל יְהוָה' – רֵאשִׁי תִיבוֹת 'כֹּהַת'".

וּמִקּוֹר הַדְּבָר בְּ"פְרִי עֵץ הַחַיִּים", לְרַבֵּי תַיִים וַיְטֵל זַעַ"ל, הַכּוֹתֵב בְּשֵׁם רַבּוֹ הַקְּדוֹשׁ הָאֲרִיזוֹ"ל (שֶׁעַר קְרִיאַת הַתּוֹרָה פה): "כִּי לֹא עֹזְבֵת דּוֹרְשֵׁי הַ" – סוֹפֵי תִיבוֹת 'תַּכְּה', וְהוּא הַשֵּׁם אֲשֶׁר הֲרַג מֹשֶׁה בּוֹ אֶת הַמְצַרִּי (כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: 'וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע) לָמָּה תַּכְּה רַעְדָּ... וְכָל הַמְּכֹוֹן בּוֹ (=בְּשֵׁם "תַּכְּה") נִיצוֹל מֵאֲדָם רַע כָּל הַיּוֹם".

וְהֵנָּה, בְּעֵגֶן זֶה מְצִינּוֹ חִידוּשׁ נוֹסֵף שֶׁל הַ"מְגֵלָה עֲמוּקוֹת" (פְּרִשְׁתׁ שְׁמוֹת), עַל הַפְּסוּק: "וַיֹּאמֶר לְרָשָׁע לָמָּה תַּכְּה רַעְדָּ". כִּי הַשֵּׁם "תַּכְּה" הוּא נוֹטְרִיקוֹן שֶׁל 'ת' כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה, כְּדִי לְרַמֵּז שֵׁשׁ זֶה מְבַטֵּל בְּקְדוּשָׁתוֹ אֶת 'ת' (=400) כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה שֶׁל עֶשׂוֹ, הַהוֹלֵךְ לְקִרְאֵת יַעֲקֹב "וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ".

וְהֵנָּה, יְדוּעַ מֶה שֶׁפָּרַשׁ רַש"י (לב', ט'), שִׁיעֵקֵב "הַתְּקִין עֲצָמוֹ לְשִׁלְשָׁה דְבָרִים: לְדוֹרוֹן, לְתַפִּילָה וְלִמְלַחְמָה". וּמַעֲתָה יֵשׁ לוֹמַר, כִּי זֶהוּ מֶה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב לְעֶשׂוֹ: "כְּדָבָר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן אֶל עֶשׂוֹ" (שֶׁהִיא לְשׁוֹן קְשָׁה), רַמְזוֹ לְעֶשׂוֹ בְּתִיבוֹת "כְּדָבָר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן" – רֵאשִׁי תִיבוֹת "תַּכְּה" – כְּדִי לוֹמַר לוֹ: אִם אַתָּה בָּא לְהִלָּחֵם כְּנֶגְדִי עִם אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ אַתָּה, כִּי אֲזוֹ אֶלְחָם כְּנֶגְדְּךָ בְּשֵׁם "תַּכְּה", שֶׁמְכַנֵּעַ אֶת 'ת' כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה שֶׁלְּךָ. אוּלַּם, אִם אַתָּה רוֹצֵה לְלַכֵּת עִמִּי בְּשָׁלוֹם, כִּי אֲזוֹ אֲנִי מוֹכֵן לְהַתְּפִיס עִמָּךְ בְּמַתְּנוֹת שֶׁהִבֵּאתִי לְךָ, וְזֶהוּ "וְאִמְרָתָם" גַּם הֵנָּה עֵבֶדְךָ יַעֲקֹב: "וְאִמְרָתָם" זֶה אִמְרָתָה רַבָּה, גַּם הֵנָּה עֵבֶדְךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי אָמַר אַכְפָּרָה פָּנָיו בְּמַנְחָה הַהִלְכַת לְפָנָיו.

וַיֵּשׁ לוֹמַר, כִּי זֶהוּ מֶה שֶׁמְבִיא רַש"י (לג', ח') בְּשֵׁם הַמְּדַרְשׁ (ב"ר עח', יא), כִּי הַמְּלָאכִים שֶׁשִּׁלַּח יַעֲקֹב הִכּוּ אֶת עֶשׂוֹ וְאַרְבַּע מֵאוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר עִמּוֹ, וְלֹא הִפְסִיקוּ לְהַכּוֹתָם, עַד שֶׁאָמְרוּ אֲנָשִׁי עֶשׂוֹ לְמַלְאכִים, שֶׁעֶשׂוֹ אַחִיו שֶׁל יַעֲקֹב הוּא. וּפְּנֵי דְבָרָיו שֶׁל רַש"י: "...כִּתּוֹת שֶׁל מְלָאכִים פָּגַעוּ (=פָּגַשׁ) (עֶשׂוֹ), שֶׁהָיוּ דוֹחֲפִין אוֹתוֹ וְאֵת אֲנָשָׁיו, וְאוֹמְרִים לָהֶם: שֶׁל מִי אַתֶּם? וְהֵם אוֹמְרִים לָהֶם: שֶׁל עֶשׂוֹ (אֲנַחְנוּ). וְהֵן (=הַמְּלָאכִים) אוֹמְרִים: הִכּוּ הִכּוּ! וְאֵלוֹ אוֹמְרִים: הִנִּיחוּ! (הָרִי עֶשׂוֹ), בְּנוֹ שֶׁל יַצְחָק הוּא. וְלֹא הָיוּ (הַמְּלָאכִים) מְשִׁיחִים עֲלָיו (=עַל עֶשׂוֹ)... עַד שֶׁאָמְרוּ (לְמַלְאכִים) אַחִיו שֶׁל יַעֲקֹב הוּא...".

וְלָכֵן, לְפִי הָאֵמּוֹר יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁהַמְּלָאכִים הִכּוּ אֶת אוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ שֶׁל עֶשׂוֹ בְּשֵׁם "תַּכְּה", שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַכָּאָה, וְעַל-יְדֵי כֶּךָ הִכְנִיעוּ אֶת 'ת' (=400) כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה, שֶׁהֵם אַרְבַּע מֵאוֹת הָאִישׁ שֶׁל עֶשׂוֹ. וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר רָאָה עֶשׂוֹ אֶת כּוֹחוֹ הַגְּדוֹל שֶׁל יַעֲקֹב, הִשְׁלִים עִמּוֹ בְּעַל כּוֹרְחוֹ לְקַבֵּל אֶת מַתְּנוֹתָיו, וְלְהַתְּפִיס עִמּוֹ. (עַל-פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיִּלֵּן שֵׁם בְּלִילָה הַהוּא... (הַסִּיפּוֹר לְכַבוֹד יוֹם הַהִילּוּלָא שֶׁל הַרְה"ק רַבֵּי בְּרוּךְ מִמְז'בוֹז' זִיע"א, שְׁחַל ב'–יח' בְּכִסְלוֹ)

פַּעַם אַחַת הָיָה הַרְה"ק ר' בְּרוּךְ מִמְז'בוֹז' זִיע"א שׁוֹכֵב עַל מִיטָתוֹ וַיִּשֵׁן בְּחִדְרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי הַקְּדוֹשׁ ר' פִּינְחָס מְקוֹרִיץ. לְפַתֵּחַ אָמַר ר' פִּינְחָס מְקוֹרִיץ לְאֲנָשֵׁי בֵּיתוֹ: בּוֹאוּ וְהַתִּיצְבוּ סְבִיב מִיטָתוֹ שֶׁל הַרְה"ק ר' בְּרוּךְ מִמְז'בוֹז', וְאַרְאֶה לָכֶם דְּבַר פְּלֵא.

כָּלֶם עָמְדוּ סְבִיב הַמִּיטָה, וְהַרְה"ק ר' פִּינְחָס נִגַּשׁ אֶל הַמְּזוּזָה, וְכִסָּה אוֹתָהּ בְּיָדוֹ. מִיַּד הִתְחִיל הַרְה"ק ר' בְּרוּךְ לְהַתְּנוּעַע עַל מִיטָתוֹ, כְּמִקִּיץ מִשְׁנָתוֹ. מִיַּד הִסִּיר ר' פִּינְחָס אֶת יָדוֹ מֵעַל הַמְּזוּזָה, וְשׁוֹב יָשָׁן רַבִּי בְּרוּךְ בְּמִנוּחָה. וְכֶךָ עָשָׂה רַבִּי פִּינְחָס כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים, וּבְכָל פַּעַם שֶׁכִּסָּה אֶת הַמְּזוּזָה בְּיָדוֹ, הִתְחִיל רַבִּי בְּרוּךְ מִמְז'בוֹז' לְהַתְּנוּעַע, וְכְמַעַט הִקִּיץ מִשְׁנָתוֹ. פָּנָה ר' פִּינְחָס לְאֲנָשֵׁי בֵּיתוֹ, וְאָמַר לָהֶם: רְאוּ עַד הֵיכָן מִגִּיעָה קְדוּשָׁתוֹ שֶׁל רַבִּי בְּרוּךְ – אִף כְּשֶׁהוּא יָשָׁן שְׁנַת יִשְׂרָאֵל, אֵינּוּ מְסִיחַ אֶת דַּעְתּוֹ אִף רִגְעַ מְדַבְּקוֹת בַּה' יִתְבָּרֵךְ.

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!